

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Anabilim Dalı

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE YAŞAYAN
KADINLARIN SUÇ MAĞDURİYETİ KORKUSU**

Muallâ Köseoğlu

Doktora Tezi

Ankara, 2017

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE YAŞAYAN KADINLARIN SUÇ
MAĞDURİYETİ KORKUSU

Muallâ Köseoğlu

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Anabilim Dalı

Doktora Tezi

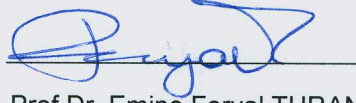
Ankara, 2017

KABUL VE ONAY

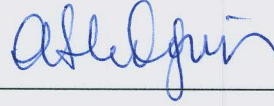
Muallâ Köseoğlu tarafından hazırlanan "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yaşayan Kadınların Suç Mağduriyeti Korkusu" başlıklı bu çalışma, 21.02.2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

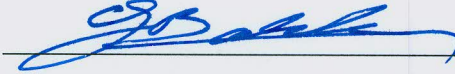
Prof.Dr. Tülin İÇLİ (Başkan-Danışman)

Prof.Dr. Emine Feryal TURAN

Doç.Dr. Aslıhan ÖĞÜN BOYACIOğLU

Yrd.Doç.Dr. Ayça GELGEÇ BAKACAK

Yrd.Doç.Dr. Raşsan BALAMİR BEKTAş

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof.Dr. Sibel BOZBEYOğLU

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

21.02.2017

Muallâ Köseoğlu

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

Tezimin/Raporumun .....tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

Tezimin/Raporumun.....tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

13.../03.../2017

(İmza)

Muallâ Köseoğlu

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof.Dr. Tülin İÇLİ danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

 (imza)

Muallâ KÖSEOĞLU

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans'a başladığım andan itibaren destek ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen, her zaman sevgiyle yaklaşan danışmanım Sayın Prof.Dr. Tülin İÇLİ'ye teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunarım.

Yine Yüksek Lisans'tan itibaren her zaman çok iyi bir diyalog içinde bulunduğumuz ve hiçbir zaman yardım ve desteklerini benden esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Aslıhan ÖĞÜN BOYACIOĞLU'na; öneri ve eleştirileriyle çalışmama katkı koyan sayın jüri üyelerine teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak, bu zorlu süreçte yardım, destek ve sevgisini hep hissettiren canım dostum Gülhan YAMAN'a; bugünlere kadar gelmemde üzerimde yadsınamayacak emekleri olan, her zaman beni koruyup kollayan ve cesaretlendiren canım babam Ömer KÖSEOĞLU'na, canım annem Tunur KÖSEOĞLU'na, canım kardeşim Melda KÖSEOĞLU'na ve canım abim Cemal KÖSEOĞLU'na; en stresli ve yoğun günlerimde bile anlayışını ve sevgisini göstermekten kaçınmayan hayat arkadaşım, canım eşim Serdar İMAMOĞLU'na sonsuz sevgi ve minnetlerimi sunarım.

ÖZET

KÖSEOĞLU, Muallâ, *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yaşayan Kadınların Suç Mağduriyeti Korkusu*, Doktora Tezi, Ankara, 2017.

Bu araştırmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan KKTC vatandaşı 18 yaş üstü kadınların suç mağduriyeti korku düzeylerinin tespit edilmesi ve suç mağduriyeti korkusunu tetikleyen değişkenler incelenmiştir.

Bu çalışma KKTC'de yaşayan kadınlarda suç mağduriyeti korkusunu genel olarak literatürle paralel şekilde incelemekle beraber, kadınlarda suç mağduriyeti korkusunu mağduriyet modeli, düzensizlik modeli, sosyal kontrol modeli ve medyanın etkileri açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır

Lefkoşa, Girne, Mağusa, Güzelyurt ve İskele olmak üzere KKTC'nin beş ilçesinde yaşayan KKTC vatandaşı 18 yaş üstü 366 kişilik kadın örneklem grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu uygulanmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre KKTC'de yaşayan kadınlarda suç mağduriyeti korku düzeyi orta seviyede görülmekle birlikte bu korku en fazla Lefkoşa ve Gazi Mağusa bölgelerinde hissedilmektedir. Bu iki bölgede suç mağduriyet korkusuna en fazla etki eden faktörün düzensizlik modeline göre fiziksel ve sosyal düzensizlikler olduğu görülmüştür. KKTC'nin en büyük ikinci ili olan Girne'de ise Lefkoşa ve Gazi Mağusa'nın aksine düzensizlik ölçeğine bağlı elde edilen puanlar daha az çıkmıştır. Çalışmada ayrıca yaş değişkeninin suç mağduriyeti korkusuna bir etkisi olmadığı görülmüştür. Literatürde en önemli değişkenler olarak sayılan doğrudan ve dolaylı mağduriyetin de bu örneklem grubunun suç mağduriyeti üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı saptanmıştır. Medyanın da yine suç mağduriyeti korkusu üzerinde bir etkisi olmadığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suç, korku, kadın, suç mağduriyeti korkusu, kadınlarda suç mağduriyeti korkusu, mağduriyet, KKTC

ABSTRACT

KÖSEOĞLU, Muallâ, *The Fear of Crime of Women who Live in Turkish Republic of Northern Cyprus*, PhD Thesis, Ankara, 2017.

In this research, the level of fear of crime and the variables which stimulate fear of crime of women who are older than 18, TRNC citizen and live in TRNC, are examined.

While this research analyze the fear of crime of women in TRNC collaterally with literature, it also aims to evaluate the fear of crime of women in terms of victimization model, disorder model, social control model and effects of media.

A questionnaire which were reformed by the researcher were applied to 366 women who were older than 18 and TRNC citizen in Lefkoşa, Girne, Mağusa, Güzelyurt and İskele which are five districts of TRNC.

According to results of this research, while the level of fear of crime of women living in TRNC found as mid-level, the maximum level of fear of crime of women is felt in Nicosia and Famagusta. In these areas, the variable that affects fear of crime mostly is found as physical and social disorders in terms of disorder model. In Girne which is the second biggest city of TRNC, the points of disorder scale are lower on the contrary to Nicosia and Famagusta. Furthermore, in this research it is found that age does not affect fear of crime of women. Also, direct and indirect victimization which are two of the most important variables in literature, do not have any effect on this sample group's fear of crime. Media does not affect fear of crime of women in TRNC, too.

Key Words: Crime, fear, woman, fear of crime, fear of crime in woman, victimization, TRNC

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	iii
ETİK BEYAN	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
GİRİŞ	1
Araştırmanın Konusu	3
Araştırmacının Amacı	9
Araştırmanın Önemi.....	10
1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	12
1.1. Araştırma Modeli	12
1.2. Evren ve Örneklem	12
1.3. Veri Toplama Tekniği.....	13
1.3.1.Kapsam Geçerliliği.....	15
1.3.2. Yapı Geçerliliği.....	15
1.3.2.1. Açıklayıcı Faktör Analizi.....	16
1.3.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi	21
1.3.3. Güvenilirlik	23
1.4. Veri Toplama Tekniğine İlişkin Bilgiler.....	24

1.5. Araştırma Problem Cümlesi.....	26
1.5.1. Alt Problem Cümleleri	26
1.6. Araştırma Süreci.....	27
1.6.1.Araştırma Alanları.....	27
1.6.2. Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler ve Araştırmanın Sınırlılıkları	28
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	30
2.1. Suç Kavramı.....	30
2.2. Suç Mağduriyeti Korkusu	34
2.3. İlgili Literatür Ve Kullanılan Kavramlar	39
2.4. Kadının Suç Mağduriyeti	55
3. KURAMSAL ÇERÇEVE	58
3.1. Düzensizlik Modeli	58
3.2. Sosyal Kontrol Modeli	61
3.3. Mağduriyet Modeli	63
3.3.1. Dolaylı Mağduriyet	64
3.3.2. Doğrudan Mağduriyet	65
3.4. Medyanın Etkisi Modeli.....	67
4. KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE SUÇ OLGUSU.....	70
5. BULGULAR.....	74
5.1. Verilerin Toplanması	74
5.2. Verilerin İstatistiksel Analizi	74
5.3. Tanıtıcı Özellikler	76
5.4. Kadınların Suç Oranlarına İlişkin Görüşler, Haber Kaynakları Ve Suç Mağduriyeti Yaşama Durumları	79
5.5. Kadınların Suç Mağduriyeti Korkuları	84

5.5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Suç Mağduriyeti Korkuları	85
5.5.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Medya Takip Sıklığına Göre Suç Mağduriyeti Korkuları	97
5.5.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Doğrudan Ve Dolaylı Olarak Suç Mağduriyeti Yaşama Durumlarına Göre Suç Mağduriyeti Korkuları	100
5.5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Sosyal Kontrol- Risk-Medya Ve Suç Mağduriyeti Korkusu, Suç Mağduriyeti Korkusu, Düzensizlik Ve Sosyal Entegrasyon Ölçeklerine Ait Görüşleri Arasındaki İlişkiler	104
5.5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Sosyal Kontrol- Risk-Medya Ve Suç Mağduriyeti Korkusu Düzensizlik Ve Sosyal Entegrasyon Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği Puanlarını Yordamasına İlişkin Sonuçları	106
6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	108
KAYNAKÇA	118
EK-1: GÖRÜŞME FORMU	124
EK-2: ORJİNALLİK RAPORU	129
EK-3: ETİK KURUL İZİNİ	131

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Kadın Nüfusunun Bölgelere Göre Dağılımı	13
Tablo 2: KMO ve Bartlett'in Küresellik Testi Sonuçları	16
Tablo 3: Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği AFA Sonuçları	17
Tablo 4: Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği Faktör Yük Değerleri	18
Tablo 5: Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği AFA Sonuçları	19
Tablo 6: Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği Faktör Yük Değerleri.....	19
Tablo 7: Düzensizlik Ölçeği AFA Sonuçları	20
Tablo 8: Düzensizlik Ölçeği Faktör Yük Değerleri	20
Tablo 9: Sosyal Entegrasyon Ölçeği AFA Sonuçları.....	21
Tablo 10: Sosyal Entegrasyon Ölçeği Faktör Yük Değerleri.....	21
Tablo 11: Ölçeklere Ait DFA Uyum İyiliği Değerleri.....	22
Tablo 12: Ölçeklere ait Cronbach Alfa Testi Sonuçları	24
Tablo 13: Yıllara ve Bölgelere Göre Polise İntikal Eden Suç Olayları	71
Tablo 14: Cezaevine Giren ve Çıkan Mahkum ve Tutukluların Yıllara Göre Dağılımı.....	72
Tablo 15: Kadınların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı	76
Tablo 16: Kadınların Medeni Durumları ve Birlikte Yaşadıkları Kişilerin Dağılımı.....	78
Tablo 17: Kadınların Suç Oranlarına İlişkin Görüşleri ve Haber Kaynaklarının Dağılımı	79
Tablo 18: Kadınların Doğrudan Suç Mağduriyeti Yaşama Durumlarının Dağılımı.....	80
Tablo 19: Kadınların Dolaylı Suç Mağduriyeti Yaşama Durumlarının Dağılımı.....	81
Tablo 20: Kadınların Gece Sokakta Tek Başına Yürürken Kendilerini Güvende Hissetme Durumlarının Dağılımı.....	82
Tablo 21: Kadınların Ölçeklerden Almış Oldukları Puanlara Ait Tanımlayıcı İstatistikler.....	84

Tablo 22: Kadınların Yaş Gruplarına Ölçeklerden Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması	86
Tablo 23: Kadınların İkamet Ettikleri Bölgelere Ölçeklerden Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması	88
Tablo 24: Kadınların İkamet Ettikleri Yerleşim Birimine Göre Ölçeklerden Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması.....	91
Tablo 25: Kadınların Gelir Durumlarına Göre Ölçeklerden Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması	93
Tablo 26: Kadınların Medeni Durumlarına Göre Ölçeklerden Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması.....	95
Tablo 27: Kadınların Günlük Medya Takip Sürelerine Göre Ölçeklerden Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması.....	97
Tablo 28: Kadınların Doğrudan Mağduriyet Yaşama Durumlarına Göre Ölçeklerden Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması.....	100
Tablo 29: Kadınların Dolaylı Mağduriyet Yaşama Durumlarına Göre Ölçeklerden Almış Oldukları Puanların Karşılaştırılması.....	102
Tablo 30: Kadınların Ölçeklerden Ve Alt Boyutlarından Almış Oldukları Puanlar Arasındaki Korelasyonlar.....	104
Tablo 31: Kadınların Sosyal Kontrol-Risk Algısı-Medya Ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği, Düzensizlik Ölçeği Ve Sosyal Entegrasyon Ölçeğinden Aldıkları Puanların Suç Mağduriyeti Ölçeği Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Modeli.....	107

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Suç Mağduriyeti Korkusunu Etkileyen Değişkenler	35
Şekil 2: Suç Mağduriyeti Türleri.....	37
Şekil 3: Suç Mağduriyeti Korkusu-Risk Algısı İlişkisi.....	54
Şekil 4: Erkek ve Kadınlarda Suç Mağduriyeti Oranları.....	57
Şekil 5: Düzensizlik-Suç Mağduriyeti Korkusu İlişkisi.....	59
Şekil 6: Kadınların Meşgul Oldukları İşler.....	76
Şekil 7: Kadınların Kendilerini Güvende Hissetmeme Nedenleri.....	82
Şekil 8: Kadınların Suç İşlediklerini Düşündükleri Kişilerin Dağılımı.....	84

GİRİŞ

Tüm dünyada özellikle son 50 yıl içinde suç oranlarının giderek artması suça yönelik bilimsel çalışmaların da çoğalmasına neden olmuştur. Özellikle dünya literatüründe çokça yer alan bu konudaki çalışmalar artık yerini suçun nedenlerini araştırmaktan çok suç mağduriyeti korkusu üzerine yoğunlaştırmıştır.

Hem diğer dünya ülkelerinde hem de Türkiye ve KKTC’de gündün güne artan suç oranları, toplum içindeki bireylerde tedirginliğe neden olmakta ve kendilerini risk altında hissetmelerine yol açmaktadır. Ülkemizde bu konuda oldukça sınırlı kaynağa sahipken dünya literatürüne bakıldığında, suç mağduriyeti korkusunun genellikle kadınlarda, yaşlılarda ve dezavantajlı etnik gruplarda yüksek olduğu dikkati çekmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada da kadınların suç mağduriyeti korkularının düzeyleri ve nedenleri, farklı değişkenlerle ele alınarak incelenecektir.

Suç, her toplumda ortaya çıkması kaçınılmaz, aynı zamanda toplumdaki topluma tanımlanması değişebilen karmaşık bir olgudur. Kimi yaklaşımlar suçu biyolojik faktörlere dayandırırken, kimi psikolojik etkenler üzerinde durmuş kimi ise suçun sosyolojik değerlendirmesini yaparak sosyalleşmeye bağlı olarak öğrenilebilen bir olgu olduğunu savunarak bunu toplumsal açıdan değerlendirmiştir.

Ünlü sosyolog Durkheim’a göre, içinde çatışma ve suç barındırmayan bir toplumun varlığından bahsedilemez. Her sağlıklı toplumun kaçınılmaz bir ögesi olarak suçun yer aldığını savunan Durkheim, her yerde ve her zaman insanların bazı davranışlarına tepki olarak ceza uygulandığını ve bunun patolojik bir durum olmadığını belirtmiştir (Durkheim, 1994: 111). Durkheim’a göre ayrıca, toplumlar içinde suç davranışlarının bazı işlevleri vardır. Bunlardan en önemlilerinden bir tanesi, bireylere kültürel normlar çerçevesinde doğru ve yanlış göstererek ahlakın oluşumunu ve sürekliliğini sağlamasıdır. Bunun yanında suçun bir diğer önemli işlevi, toplum içinde yaşayan bireylerin kenetlenmesini sağlayarak kolektif bilinci canlı tutmasıdır. Suç davranışına yani yanlış/kötüye karşı kenetlenen bireylerde kolektif bilinç sağlamaktadır (Durkheim, 1994: 113).

Sanayileşmenin yayılmasıyla birlikte 1960ların ortasında ortaya çıkan suç mağduriyeti korkusu kavramı, suç oranlarının giderek artması neticesinde özellikle son 25 yılda büyük bir yankı bulmuştur. Son dönemlerde risk ve güvensizlik kavramlarıyla ilgili ortaya atılan kuramlarla birlikte popülerliğini kaybetmiş sayılsa da insanların yaşamında oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Kriminoloji ve özellikle viktimoloji alanlarında önemli bir yer tutan bu kavram, suç sosyolojisi için de etkinliğini korumaktadır (Goodey, 2005:66). Aynı zamanda, yalnızca çağdaş kriminolojinin bir konusu olmamakla birlikte, sosyal ekoloji, sosyal psikoloji ve coğrafya alanlarının da ilgi alanını oluşturmaktadır (Doran&Burgess, 2012: 1).

Suç mağduriyeti korkusu kavramını tanımlamak güçtür; çünkü bireylerin geniş bir aralıktaki duygu, düşünce ve inançlarını, onların sevdiklerinin ve daha geniş alandaki bireylerin zafiyetlerini içermektedir. En genel haliyle suç mağduriyeti korkusu, bireylerin suç mağduru haline gelme korkusu olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte bu kavram, bireylerin genel suç oranları, kendilerinin ve sevdiklerinin suç mağduru olma riskleriyle ilgili inançları ve mağduriyetin olası sonuçları ile ilgili kaygı ve düşünceleri de ifade etmektedir. Tanımlamadaki bu çeşitlilik neticesinde Ferraro'nun ortaya koyduğu ve oldukça kabul gören tanımı, "suça ya da kişinin suçla ilişkilendirdiği sembollere karşı geliştirdiği kaygı veya duygusal bir reaksiyon" biçimindedir (Shoham, Knepper&Kett, 2010: 430).

İstatistiklere bakıldığı zaman, kadınlara oranla erkeklerin daha fazla suç mağduru olduğu görülmektedir. Bu bilgi, şiddet suçlarında da mala karşı suçlarda da geçerlidir. Yine bu istatistiklere göre, genç bireyler, yaşlılara kıyasla daha fazla suç mağduru olmaktadır. İşsizler ve maddi geliri düşük olanlarla, büyük şehirlerde yaşayanlar yine daha fazla suç mağduru olmaktadır (Tischler, 2011:159). Ancak suç mağduriyeti korkusu çalışmalarına bakıldığı zaman bu istatistiklerin aksine, suç mağduriyeti korkusunu en fazla yaşayanların kadınlar, yaşlılar, fiziki engeli bulunanlar ve etnik azınlıklar olduğu dikkati çekmektedir.

Bu araştırma KKTC'de bugüne kadar hiç yapılmamış bir araştırma niteliği taşıyarak KKTC'de yaşayan kadınların suç mağduriyet korku düzeyini ve bu korkuyu tetikleyen unsurları ortaya çıkarmayı amaçlarken, literatüre de önemli bir katkı sağlamayı

hedeflemektedir. Çalışmada kadınların suç mağduriyet korkuları düzensizlik modeli, mağduriyet modeli, sosyal kontrol modeli ve medyanın etkileri modeli bağlamında değerlendirilecektir. 382 kişi olarak belirlenen örneklem grubundan 366 kişiye ulaşılmış ve Temmuz-Kasım 2016 tarihleri arasında KKTC vatandaşı 18 yaş üstü 366 kadına araştırmacı tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

Bu çalışma; giriş, araştırmanın yöntemi, kavramsal ve kuramsal çerçeve, veri analizleri, değerlendirme ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Bu bölümde giriş, araştırmanın konusu, amacı ve önemine yer verilmiştir. İkinci bölüm araştırma metodolojisidir. Araştırmanın metodu, evreni ve örnekleme, örnekleme tekniği, araştırma problemleri, görüşme formuna ilişkin bilgiler, veri analiz tekniği, araştırma sürecinde karşılaşılan güçlükler ve araştırmanın sınırlılıkları bu bölümde yer almaktadır. Üçüncü bölümde, literatür ışığında araştırmada kullanılan kavramsal çerçeve ve kullanılan kuramsal yaklaşımlar yer almaktadır. Veri analiz bölümünde istatistik tablolara ve yorumlar ve araştırma problemleri testleri yer almaktadır. Değerlendirme kısmında araştırma problemleri ilgili ulaşılan sonuçlar literatürdeki diğer çalışmalarla birlikte ele alınarak tartışılmakta ve sonuç kısmında ise elde edilen bulgular kısaca özetlenerek konuya ilişkin öneriler geliştirilmiştir.

ARAŞTIRMANIN KONUSU

1980lerden bu yana dünya literatüründe sıklıkla yer alan suç mağduriyeti korkusu konulu çalışmalar, daha ziyade ABD ve gelişmişlik düzeyi daha yüksek olan Avrupa ülkelerinde gerçekleştirilmiştir. Çoğu araştırmacı tarafından suç oranlarındaki artış sanayileşme ile ilişkilendirildiğinden, buna bağlı olarak da sanayileşme düzeyi daha yüksek olan ülkelerde suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Türkiye’de çok sınırlı olan suç mağduriyeti korkusu konulu çalışmalar, KKTC’de ise hiç yapılmamıştır.

Mayıs 2014 yılında araştırmacı tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı’ndan talep edilen rapor doğrultusunda, 2004 yılından 2014 Mart ayı sonuna kadar olan zaman içerisinde cezaevine sevk edilen toplam mahkum ve tutuklu sayısı

toplamda 3284'dür. 2004'te bu sayı 200 iken, 2008'de 409 ile en yükseğe çıkmış, 2014'ün sadece ilk üç ayında ise bu sayı 284 olarak belirlenmiştir. Yine KKTC'de yapılan sayılı çalışmalardan olan KKTC Merkezi Cezaevi üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, KKTC'de yasalarda öngörülen cezaların caydırıcı olmadığı hatta neredeyse suç işlemeye teşvik etmesi oldukça çarpıcıdır. Örneğin, KKTC Ceza Yasası madde 29'a göre, ömür boyu veya başka herhangi bir süre için hapis cezası ile cezalandırılabilen bir kişi, daha kısa süreli bir hapis cezasına mahkûm edilebilir veya böyle bir kişiyi yargılayan Mahkeme, hapis cezası yerine, vermeye yetkili olduğu para cezası miktarını aşmayan bir para cezası verebilir (Doğan, 2012: 136). Bu kefalet sisteminin sürekli olarak uygulanması da yasaların ve cezaların caydırıcılığını ne yazık ki azaltan bir unsur olmaktadır.

Bu oranlar KKTC'de resmi istatistiklere yansıyan suç oranlarının 2000lerin başından bu yana giderek arttığını somut bir şekilde gösterirken, halkta suça karşı oluşan korku ve tedirginliğin de başlıca nedenleri arasında sayılabilmektedir. Bunun yanında, 2006-2011 yılları arasında KKTC Merkezi Cezaevi üzerinde yapılan çalışma sonucunda cezaevindeki suç faillerinin sadece %26'sının KKTC vatandaşı olduğu; geriye kalan oranın TC uyruklu veya diğer etnik gruplar olduğu belirtilmiştir (Doğan, 2012: 142). Suç davranışları gösterenlerin büyük bir çoğunluğunun göçmen gruplar olması, KKTC'de yaşayan bireylerde sosyal güvensizlik duygusunu da pekiştirmektedir. Çevresel ve bölgesel yapının yaşanılan çevreye karşı güvensizliği doğurduğu; bu güvensizliğin de suç mağduriyeti korkusunu tetiklediği birçok çalışmada öngörülmektedir (Pauwels, Hardyns & Van de Velde, 2010: 22).

1990lı yılların sonuna kadar KKTC halkında sosyal güvensizlik çok az hatta neredeyse hiç olmamıştır. Bireyler arabalarının kapılarını kilitlememekte, aynı şekilde evlerini kilitlemeden pencereler, kapılar açık bir biçimde korkusuzca yaşamaktaydı. Ancak 12 Haziran 1991 itibariyle Türkiye-KKTC arası pasaportsuz geçiş döneminin başlamasıyla birlikte, ülke içindeki huzur ortamının bozulmaya başladığı iddia edilmiştir. Sadece TC nüfus cüzdanının ülkeye girişte yeterli olması, sosyo-ekonomik durumu iyi olmayan ve eğitim düzeyi düşük bireylerin de gemi yoluyla ülkeye kolayca giriş yapabilmesine vesile olmuş, bu da ülkedeki özellikle hırsızlık suçlarının artış göstermesine neden olmuştur. Aynı zamanda, 2000li yıllarla birlikte yine artan göç dalgalarıyla siyahiler,

Pakistan, Özbekistan, Türkmenistan gibi ülkelerden de birçok insanın adaya geldiği görülmektedir. 2014 KKTC Planlama Örgütü raporuna göre 2014 yılında adaya toplam 1,366,070 yabancı gelmiş; bunların 1,020,577'si TC'den gelenleri oluştururken, 345,493'ü diğer ülkelerden gelenleri kapsamaktadır. İngiltere'de yaşayan Kıbrıslı Türkler de diğer kısmına dahil edildiğinden büyük çoğunluğunu onlar oluşturmaktadır.

2006-2011 yılları arasında KKTC Merkezi Cezaevinde yapılan araştırma da bu bilgileri desteklemektedir. Cezaevinde bulunan tutuklu ve hükümlülerin %62'sinin KKTC'ye çalışmak için geldiği; tutuklu ve hükümlülerin %33.6'sının ise suç işlediği sırada çalışmadığı tespit edilmiştir. Yine bu çalışma sırasında ortaya çıkan verilere göre, tutuklu ve hükümlülerin %40'ı ortaöğretim mezunu, %30,2'si ise ilköğretim mezunudur (Doğan, 2012: 117-118). Hırsızlık yanında kadınlara yönelik gerek sözel gerekse fiziksel cinsel taciz olaylarında da artış gözlenmiştir. Yine KKTC Merkezi Cezaevinde yapılan araştırma doğrultusunda 2006-2011 yılları arasında cinsel suçlardan ötürü cezaevine giren fail sayısı 129 olmuştur (Doğan, 2012: 117-118).

KKTC Devlet Planlama Örgütü tarafından 2007-2011 yılları arasında Emniyet Müdürlüklerince rapor edilen suç oranları 5 büyük ilçeye göre şu şekilde verilmiştir: Lefkoşa'da toplam 13,713, Gazimağusa'da 9,420, Girne'de 7,308, Güzelyurt'ta 4,215 ve İskele'de ise 1,610 şeklindedir. 5 bölgede meydana gelen toplam 36,266 suçun 3228'i şahsa karşı işlenmiş suçları oluştururken, 5990'ı ise mala karşı suçlardır. Bu suçlardan 405'i ise cinsel suçlar olarak açıklanmıştır (Devlet Planlama Örgütü, 2011: 127).

Doğan'a (2012) göre, "Elde edilen verilere göre, Türkiye'den göçle yahut geçici olarak gelen kişiler KKTC ülkesinde suç oranlarını arttırmaktadır. Nitekim Türkiye'den KKTC'ye gelişin pasaportsuz yani kimlik ibraz edilerek kolaylıkla yapılabilmesinin bu sonuçta pay sahibi olduğu belirtilmekte ve evvelden olduğu gibi pasaport ile girişe dönülmesi, ülkeye girişte güvenlik önlemlerinin arttırılması ve göçmenliğe ilişkin yasaların etkin biçimde uygulanması önerilmektedir" (Doğan, 2012: 114).

Shaw ve McKay'in düzensizlik modeline göre, yaşanan çevrede ekonomik olarak sınırlı imkanlar mevcutsa, nüfus yoğunluğu varsa ve etnik çeşitlilik fazlaysa, bu tür

bölgelerde düzensizlikler meydana gelmekte ve bu da bölgenin suça daha meyilli olmasına neden olmaktadır. Shaw ve McKay, bu tür özelliklere sahip bölgelerin, yerleşimcilerinin hedeflerini gerçekleştirmek için yeterli imkan sağlayamadığını, bu nedenle böyle bölgelerin toplumsal olarak düzensiz olduğunu söylemektedir. Bu görüşten yola çıkan Bursik ve Grasmick ise, hızla artan nüfus ve etnik çeşitliliğin bölgelerin oto-kontrolünü zorlaştırdığını belirterek bölge kontrolünün sistematik bir modelini geliştirirler. Sosyal düzensizliğin bu kontrolü zorlaştırdığını vurgulayan Bursik ve Grasmick, öncelikle sosyal düzensizliği tanımlar. Sosyal düzensizlik, kamusal alanda içme alışkanlığı/public drinking, görünür biçimde uyuşturucu ve alkol kullanımı, aylakça dolaşan gençler, dilenciler şeklinde tanımlanırken buna ek olarak fiziksel düzensizlikler olan grafiti, terk edilmiş harabe binalar da bu kapsamda ele alınmaktadır (akt. Snell, 2001: 7-16). Bursik ve Grasmick işte bu tür özellikler sergilenen bölgelerde yaşayan bireylerde suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olduğunu savunmuştur. Yaptıkları araştırmada sosyal düzensizlik ile suça maruz kalma arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır (akt.Snell, 2001: 109). KKTC’de de sosyal düzensizliğin giderek artış gösterdiği bölgelerde yaşayan kadınlarda suç mağduriyeti korkusunun daha fazla olduğu öngörülmektedir.

1969 yılında Hirschi tarafından ortaya koyulan sosyal kontrol teorisine göre, toplumsal değerlere bağlılık konusunda toplum üyeleri arasında genel bir fikir birliği mevcuttur. Çoğunluğun uyum gösterdiği bu toplumsal kural ve değerler aynı zamanda yasalara da uyumu getirir. Ancak bazı bireyler çoğunluğun uyum gösterdiği bu fikir birliğinden uzaklaşır ve bu kurallara uymayı reddeder. Bu bireyler böylece, toplum tarafından oluşturulan sosyal kontrol mekanizmalarını devre dışı bırakmış olur ve sapkın davranışlar sergiler. Hirschi’ye göre bireyi toplumdaki kopuşa iten nedenler, bağlılık (attachment), taahhüt (commitment), dahil olma (involvement) ve inanç (belief) unsurlarında yaşanan kopukluktur. Bu unsurlardan ayrılamaya başlayan birey toplumdaki uzaklaşarak sapkın davranışlar sergileme eğilimi gösterir (Hirschi, 2002: 16-26). Sosyal kontrolün bir diğer boyutu ise, yaşanan çevredeki değişimlere göre farklılık göstermesidir. Karakuş’a (2013) göre, yoksulluk, etnik heterojenlik ve hızlı nüfus hareketleri toplumdaki bireyler arasındaki arkadaşlık ve akrabalık ilişkileri ile sosyal yardımlaşma, dayanışma ve güveni azaltarak toplumun sapkın davranışlara karşı

mücadelede ortak normlar belirlemelerini, enformel olarak bu normları uygulama ve bu amaçla politik ve ekonomik kaynakları mahallelerine kanalize etme kabiliyetlerini (formel kontrol) azaltır. Dolayısıyla sosyal kontrol modeline göre, toplumsal dayanışma ve güvenin yüksek olduğu, enformel kontrolün yüksek olduğu, formel kontrol bağlamında polisin ve kamu kurumlarının etkin bir şekilde hizmet verdiği ve dolayısıyla polisten ve kamu kurumlarının hizmetlerinden memnuniyetin yüksek olduğu toplumlarda suç korkusunun daha düşük olacağı öngörülmektedir (Karakuş, 2013: 5). Yine Karakuş'un İstanbul'da yaklaşık 1800 kişi üzerinde yürüttüğü bu çalışmasında yer alan araştırma sonuçlarına göre, dayanışma, güven, yardımlaşma, polisin etkinliği gibi sosyal kontrol mekanizmaları arttıkça suç mağduriyeti korkusu anlamlı bir şekilde azalmaktadır (Karakuş, 2013: 12). Yürütülen tez çalışmasında da, literatürle paralellik gösteren benzer sonuçlara ulaşılması hedeflenmektedir.

1980lerin ortalarından itibaren tartışılmaya başlanan başlıca bir konu da medyanın suç üzerindeki etkileridir. Pearson'ın 1983 yılındaki medyanın etkileri konulu çalışması, medya ile şiddet suçları arasında kendiliğinden ve doğal bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Özellikle, şiddet eylemleri içeren sinema filmleri ve televizyon programlarının halkı bu yönde şekillendirme eğilimi olduğunu belirtmiştir (Jewkes, 2004: 6). Ayrıca Romer, Jamieson ve Aday'ın yaptığı bir çalışmada televizyon haberlerinin özellikle şehirlerde yaşayan ve haberleri düzenli bir şekilde takip eden bireylerde suç mağduriyeti korkusunu artırdığı ortaya çıkmıştır (Romer, Jamieson&Aday, 2003: 98-99).

Medyada yansıtılan suç haberleri ile suç mağduriyeti korkusu arasında anlamlı bir ilişki olduğu savunulan anlayış medya modeli olarak literatürdeki yerini almıştır. 20. Yüzyılın sonuyla birlikte suç, popüler kültür, politika, haberler ve ahlâk içinde önemli bir yer kaplamaya başlamış ve suçun gösterimi sürekli hale gelmiştir. Bu gösterimler, iyi ve kötüyü, normal ve sapkın olanı, ahlâki ve ahlâki olmayanı sembolize etmeye başlamıştır (Wykes, 2001: 8). Yapılan çalışmalar medyada gösterilen suç temsillerinin suç mağduriyeti korkusunu tetiklediğini ve "toplumsal bir korku" yarattığını ortaya koymaktadır (Farrall&Lee, 2008:54-65). Bazı çalışmalar, Amerikan TV programlarının 1990lı yıllara nazaran iki katı daha fazla suça yönelik görsel ve içerik yayınladığını ve bunlar üzerinden mağdur profili ve suçlu profili yaratarak bireylerin algısını bu yönde

değiştirdiğini ortaya koymaktadır. Mağdurların genellikle beyaz kadınlar, suçluların ise siyahi erkekler olarak gösterilmesi, beyaz kadınların kendilerini hedef kitleymiş gibi görerek, bu durumun suç mağduriyeti korkularını tetiklediği belirtilmiştir. Ayrıca, Amerikalıların %75'i, Kanadalıların ise %95'i suçu öğrenmede birinci kaynağın kitle iletişim araçları olduğunu söylemesi dikkat çekicidir (Callanan, 2005: 54-55). Holbert, Shah ve Kwak'ın (2004) yaptığı çalışma neticesinde, yerel ve uluslararası haber programlarını sürekli olarak takip edenlerde suç mağduriyeti korkusunun arttığı, idam cezasını destekledikleri ve bireysel silahlanmanın arttığı ortaya çıkmıştır (Gibson, 2014: 230). Bunun yanında terör olaylarının bütün dünya ülkelerine yayılmış olması ve bu saldırıların sürekli olarak "masum insanlara" yönelik yapıldığının vurgulanarak medyada geniş yer alması, bireylerin kendilerini potansiyel mağdur olarak görmelerine neden olmaktadır (Jewkes, 2004: 28). Birçok araştırmanın desteklemiş olduğu medya ve suç mağduriyeti korkusu ilişkisinin ölçülebilmesi için bu tez çalışmasında da ilgili sorular yer almaktadır.

Bu araştırmanın ele aldığı bir diğer değişken geçmişte yaşanan mağduriyet deneyimidir. Bu bağlamda değerlendirilen mağduriyet modelinin temel savı, doğrudan mağduriyet deneyimi ile suç mağduriyeti korkusu arasında anlamlı bir ilişki olduğudur. Geçmişte doğrudan mağduriyet yaşayanların olayları "tehlikeli" olarak tanımlama alışkanlığının giderek arttığı ve kendilerini ciddi anlamda risk altında hissettikleri ifade edilmektedir. Mağduriyet modeline göre, mağduriyet yaşayanlarda "benim başıma gelmez" düşüncesinin tamamen yıkıldığı ve bunun yerini "benim başıma gelecek" korkusunun aldığı vurgulanmaktadır. Mağduriyet yaşayanlarda zaman içinde kişisel bir kırılganlık ortaya çıktığını savunan bu modele göre, bunun neticesinde de gittikçe artan suç mağduriyeti korkusunun ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Buna ek olarak mağduriyet deneyimi, kafa karışıklığı, şok, çaresizlik, korku ve endişe, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu gibi tepkiler de suç mağduriyeti korkusunu tetiklemektedir (Doran&Burgess, 2012:24-25). Katz'ın 2003'te çetelerin yoğun olduğu bir bölgede 800 kişi üzerinde yaptığı görüşme formu uygulamasına göre, suç mağduriyeti korkusu erkeklere oranla kadınlarda daha fazla görülmeyle birlikte doğrudan mağduriyet yaşayan kadınlarda ise suç mağduriyeti korkusu hiç mağduriyet yaşamayan kadınlara göre daha yüksek çıkmıştır (Katz, Webb& Armstrong, 2006: 114). KKTC'de yapılacak

olan çalışmada da, mağduriyet modeline paralel sorular sorularak suç mağduriyeti korkusu ile mağduriyet deneyimi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı araştırılacaktır.

Yukarıda aktarılan verilere de bakıldığında, dünyada yapılan çalışmalarda ortaya çıkan verilere göre suç mağduriyeti korkusunu en fazla yaşayan gruplar; kadınlar, yaşlılar, fiziki engeli bulunanlar ve sosyal olarak kendilerini güvende hissetmeyen etnik gruplardır. Böyle çalışmaların literatüre en büyük katkısı, bireylerin sosyal güvensizlik, medya gibi sebeplerden ötürü kendilerini risk altında hissettiklerinin açığa çıkmasıyla hükümeti ilgilendiren bu noktalarda iyileştirmeler yapmasına teşvik etmektir.

Bu çalışma, kendilerini suç mağduriyeti konusunda dezavantajlı gruplardan birisi olarak gören kadınlarda suç mağduriyeti korkusunu genel olarak literatürle paralel şekilde incelemekle beraber, suç mağduriyeti korkusunu yukarıda açıklanmış olan mağduriyet modeli, düzensizlik modeli, sosyal kontrol modeli ve medyanın etkileri açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Ülkenin farklı sosyal, ekonomik ve kültürel kesimlerinden kadınların suç mağduriyeti korku düzeylerinin tespit edilerek KKTC'nin oldukça kısıtlı olan araştırma literatürüne katkı sağlanması ve bu konuda bir farkındalık yaratılması hedeflenmektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın konusunu oluşturan suç mağduriyeti korkusu son on yıllarda sadece sosyoloji alanında değil diğer disiplinler arasında da sıklıkla ele alınmaya başlanmış çok yönlü bir olgudur. Özellikle Hukuk, Psikoloji ve Kriminoloji gibi alanlarda yapılan çalışmalarda yer verilen suç mağduriyeti korkusuna, bu tez çalışmasında kadınlar üzerinden konunun sosyolojik bir bakış açısıyla değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bireyi suç davranışlarını sergilemeye iten nedenler, suç oranlarının artışı tetikleyen nedenlere yönelik çalışmalar çok uzun bir süre suç sosyolojisi ve kriminolojinin üstünde durduğu esas çalışma alanları olmuştur. Ancak 1960'larda literatüre giren "fear of crime" yani suç mağduriyeti korkusu yeni bir çalışma alanının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Ferraro suç mağduriyeti korkusunu "suça ya da kişinin suçla ilişkilendirdiği

sembollere karşı geliştirdiği kaygı veya duygusal bir reaksiyon” şeklinde tanımlamıştır (Shoham, Knepper&Kett, 2010: 430). Yani birey, bir suç eylemine maruz kalmadan da bunu her an yaşayacakmış kaygısını taşımaya başlamıştır. İşte bu araştırmanın da temel amacı esasen bu noktada yatmaktadır. KKTC’de bireylere bu kaygıyı yaşatacak hangi unsurların yer aldığı ve bu unsurların bireylerin bu kaygı ve korku derecesini ne düzeyde etkilediği bu araştırmanın temel çıkış noktasıdır.

Literatüre bakıldığı zaman bireyin yaşadığı bölgedeki fiziksel ve sosyal düzensizlikler, bireyin yaşadığı bölgedeki sosyal kontrol unsurları, bireyin yaşamış olduğu doğrudan ve/veya dolaylı mağduriyet ve bireyin medyada yansıtılan suç haberlerinden etkilenme durumu bireylerin suç mağduriyeti korkusunu tetiklemektedir. Bu araştırmada da 366 kişilik örneklem grubuna uygulanan yapılandırılmış görüşme formunda bu etkenleri içeren sorular sorularak aradaki ilişki anlaşılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmanın bir diğer amacı ise KKTC’de toplumsal konulara yönelik çalışmaların yok denecek kadar az olmasıdır. Toplumsal sorunların saptanması gerekliliği olmasına karşın, sorumlu birimler tarafından buna yönelik hiçbir çalışma yapılmaması, araştırmacının bu alana yönelmesindeki nedenlerden biri olmuştur. Araştırmacı, bu çalışma neticesinde ortaya çıkan sonuçları gerekli mercilere ulaştırma isteği taşımakta ve gerekli çözüm politikalarının geliştirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

ARAşTIRMANIN ÖNEMİ

Özellikle 1980’lerden bu yana yapılan çalışmalarda ortaya çıkan sonuç suç mağduriyeti korkusunun, çarpıcı boyutlarda süregelen sosyal bir problem olduğu şeklinededir. Özellikle Avrupa ve Amerika’da suç mağduriyeti korkusu, suç sorunundan daha büyük bir sorun haline gelmiştir (Carrabine, Cox, Lee, Plummer&South, 2009: 221).

Suç mağduriyeti korkusunu tetikleyen birçok unsur bulunmaktadır. Kişisel zellikler, geçmişte yaşanan suç mağduriyeti, çevrenin özellikleri, medya gibi daha geniş sosyal etkiler bu değişkenler arasında sayılabilir. Yaş, cinsiyet, etnisite, coğrafi lokasyon gibi kişisel özelliklerin de suç mağduriyeti korkusuyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Özellikle

kadınlar, yaşlılar, etnik azınlık grupları ve şehirde yaşayanların suça mağduriyeti korku düzeyinin daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Shoham, Knepper&Kett, 2010: 431).

Suç mağduriyeti korkusu ile ilgili yapılan araştırmalarda bu korku düzeyinin ırk, sosyo-ekonomik durum, cinsiyet, yaş ve geçmiş mağduriyet deneyimine göre çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Ancak sanıldığı aksine suç mağduriyeti korkusunun, sadece suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde yaşayan bireylerde yüksek olmadığı, daha güvenli bölgelerde yaşayanlarda da yüksek olduğu görülmektedir. Bu noktada yaşanan bölgenin tek değişken olmadığı ortaya çıkmakta, yukarıda belirtilmiş olan diğer değişkenlerin de oldukça etkili olduğu anlaşılmaktadır (Doran&Burgess, 2012: 2).

Burada da belirtildiği üzere suç oranlarının yüksek olması ile suç mağduriyeti korkusunun yüksek olması arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Suç oranlarının yüksek olmadığı bölgelerde, suç mağduriyeti korkusu yüksek olabilmektedir. KKTC’de de benzer bir durum söz konusudur. Nüfusa göre düşünüldüğü zaman suç oranları oldukça düşüktür. 2011 nüfus sayımına göre KKTC nüfus toplamı 286,257’dir. Devlet Planlama Örgütü’nün 2011 yılı istatistiklerine göre polise intikal eden suç olayları toplamda 7479’dur (DÖP İstatistik Yıllığı, 2016: 127). Yani bu oran nüfusa vurulduğunda %2,61’i oluşturmaktadır. Bu şekilde düşük bir suç oranına sahip bir ülkede kadınların suç mağduriyet korkularının ne düzeyde olduğunun araştırılması büyük bir önem arz etmektedir.

Bu araştırmanın bir diğer önemi KKTC’de bugüne kadar bu alanda hiçbir çalışma yapılmamış olmasıdır. Alanında ilk örneği teşkil edecek bu çalışma, KKTC’de gelecekte benzer bir konuda yapılacak olan çalışmalara da referans olma özelliği taşıyacaktır. Bunun yanında, bu araştırmanın KKTC genelinde yaşayan 366 kadın üzerinde yapılmış olması da KKTC’nin beş ilçesinde yaşayan kadınların görüşlerini bildirmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu anlamda çalışmanın genellenebilir olması da yine önemini artırmaktadır.

1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve araştırma sürecine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

1.1.ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırma tanımlayıcı (betimsel) bir araştırma olup, tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılmakta olup, büyük örneklem sayıları ile çalışmayı sağlar. Tarama türü araştırma modellerinde ilgilenilen konuya ilişkin mevcut durum gözlemlenir ve sonuçlar rapor edilir. Başka bir ifade ile araştırmacı tarafından herhangi bir müdahale yapılmamaktadır (Büyüköztürk, 2001; Karasar, 2005).

1.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, KKTC Devlet Planlama Örgütü İstatistik Dairesi 2011 yılı verilerine göre Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin en büyük beş ilçesi olan Lefkoşa, Girne, Gazimağusa, Güzelyurt ve İskele bölgelerinde yaşayan 18 yaş ve üzeri KKTC vatandaşı 83,239 kadın oluşturmaktadır. Çalışmada bu ilçelerin seçilmesinin öncelikli nedeni, kapsamlı bir araştırma yapılmasının hedeflenmesidir. Bununla birlikte, KKTC nüfusunun yoğunluklu olarak bu bölgelerde yaşaması ve heterojen yapıdaki bu kitlelere daha kolay ulaşılması açısından tercih edilmiştir. Bu sayede, her kesimden kadınla çalışma yapma fırsatı bulunulacak ve genelleme yapma şansı daha yüksek olacaktır.

Araştırma evreninde yer alan tüm bireylere ulaşılmasının zaman ve maliyet açısından büyük zorlukları olmasından dolayı çalışma evreninden bir örneklem seçilmiştir. Örneklem seçilirken, çalışma evrenini en iyi temsil edecek şekilde tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmış ve 83,239 kişilik araştırma evreninden %95 güven düzeyi %5 örnekleme hatası ile 382 kişilik bir örneklem grubu hesaplanmış ancak sivil toplum örgütleri ve belediyelerden beklenen desteğin gelmemesi neticesinde 366 kadına ulaşılabilmektedir.

Bu beş büyük ilçeden oluşan KKTC nüfusunun kadınlarını en iyi temsil edecek olan örneklem bu şekilde belirlenmiş olup araştırmanın bu çerçevede gerçekleşmesi planlanmıştır. Uygulama öncesinde gerçekleştirilmiş pilot çalışma ile tespit edilen eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır.

Tablo 1: Kadın nüfusunun bölgelere göre dağılımı

	LEFKOŞA	GİRNE	GAZİMAĞUSA	GÜZELYURT	İSKELE
18+ KKTC	30660	23811	18456	7292	3020
VATANDAŞI	(%36,8)	(%28,6)	(%22,1)	(%8,7)	(%3,6)
KADIN					
SAYISI					
TOPLAM	83239				

Bu hususta yapılan hesaplamalara göre Lefkoşa bölgesinden 140, Girne bölgesinden 110, Gazimağusa bölgesinden 84, Güzelyurt bölgesinden 33 ve İskele bölgesinden 13 kadına ulaşılarak görüşme formunu doldurmaları sağlanmıştır.

1.3. VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ

Nicel araştırma yönteminin temel alındığı bu çalışmada, kantitatif bir yöntem olan ve kapalı uçlu sorulardan oluşan görüşme formu tekniği kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından hazırlanan 5 bölümden oluşan yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır.

İlk bölümde yer alan sosyo-demografik sorularla, katılımcıların yaş, meslek, medeni durum, eğitim ve gelir durumu gibi bilgilerin alınması hedeflenmiştir. Bu bilgiler ışığında hangi değişkenlerin kadınlar üzerinde suç mağduriyeti korkusuna etki ettiğinin anlaşılması hedeflenmiştir.

Veri toplama aracının ikinci bölümünde araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek beşli derecelendirme kullanılarak likert tipte hazırlanmış olumlu ve olumsuz önermelerden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan “*Kadınlara yönelik cinayetlerin son 1 yılda arttığını düşünüyorum.*” gibi olumsuz önermeler “Hiç katılmıyorum=1 puan”,

“Katılmıyorum=2 puan”, “Kararsızım=3 puan”, “Katılıyorum=4 puan” ve “Tamamen katılıyorum=5 puan” olacak şekilde puanlanmıştır. “*Ülkemizdeki polis teşkilatına güveniyorum.*” gibi olumlu önermeler ise “Hiç katılmıyorum=5 puan”, “Katılmıyorum=4 puan”, “Kararsızım=3 puan”, “Katılıyorum=2 puan” ve “Tamamen katılıyorum=1 puan” olacak şekilde puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 13 ve en yüksek puan 65 olup, ölçekten alınacak yüksek puan suç mağduriyeti korkusunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Formun üçüncü bölümünde yer alan Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği araştırmacı tarafından beşli derecelendirme kullanılarak likert tipte hazırlanmış 15 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan sorular katılımcıların maruz kalabilecekleri suçlara ilişkin korku düzeylerinin saptanması amacıyla yöneltilmiştir. Ölçekte yer alan sorulara verilen yanıtlar “Hiç korkmuyorum=1 puan”, “Korkmuyorum=2 puan”, “Ne korkuyorum, ne korkmuyorum=3 puan”, “Korkuyorum=4 puan” ve “Çok korkuyorum=5 puan” şeklinde puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek olan en düşük puan 15 ve en yüksek puan 75’tir. Katılımcıların ölçekten yüksek puan alması suç mağduriyeti korkularının yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Yapılandırılmış görüşme formunun dördüncü bölümünde düzensizlik ölçeği beşinci bölümünde ise sosyal entegrasyon ölçeği bulunmaktadır. Düzensizlik ölçeği katılımcıların yaşadığı bölgedeki suça yönelik sorunların saptanması amacıyla beşli likert tipte geliştirilmiş 8 önermeden oluşmaktadır. Katılımcıların ölçekte yer alan önermelere verdikleri cevaplar “Hiç sorun değil=1 puan”, “Sorun değil=2 puan”, “Ne sorun, ne sorun değil=3 puan”, “Sorun=4 puan” ve “Ciddi bir sorun=5 puan” şeklinde puanlanmıştır. Katılımcıların ölçekten alabilecekleri en düşük puan 8 ve en yüksek puan 40’tır. Ölçekten alınacak yüksek puan bölgedeki sorunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Sosyal entegrasyon ölçeği beşli derecelendirme kullanılarak hazırlanmış likert tipte bir ölçek olup, ölçekte yer alan olumlu önermeler “Hiç katılmıyorum=1 puan”, “Katılmıyorum=2 puan”, “Kararsızım=3 puan”, “Katılıyorum=4 puan” ve “Tamamen katılıyorum=5 puan” şeklinde puanlanmıştır. Bu ölçekten düşük puan alınması bireylerin yaşadıkları bölgeye sosyal entegrasyonunun düşük olduğunu gösterecektir.

Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin geçerlik-güvenirlik çalışması sonuçları aşağıda sunulmuştur.

1.3.1. Kapsam Geçerliliği

Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçeklerde bulunan sorular, alan literatür taraması yapılarak ve uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Görüşme formunun 17-28. soruları arasında yer alan 11 soru, 1989 yılında Ferraro ve La Grange tarafından yapılan bir çalışmada kullanılmış olan Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği'nden yararlanılarak hazırlanmıştır. Ölçek tümüyle aynı biçimde alınmamış araştırmacının kendisi tarafından değiştirilerek uyarlanmıştır. Doran ve Burgess'in (2012) "Putting Fear of Crime on the Map" başlıklı kitabında özellikle düzensizlik modeline ilişkin çeşitli bölgelerde yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Ölçekler geliştirilirken bu çalışmalardan da faydalanılmıştır. Ölçeklerde yer alan soruların uygunluğu, soruş şekli, dil bilimsel uygunluğu alanında uzman akademisyenlerce incelenmiş ve uzmanlar soruların uygun olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Ayrıca soruların doğru algılanıp algılanmadığının saptanması amacıyla 40 kadın ile bir pilot uygulama yapılmış ve kadınlardan gelen dönüşler neticesinde ölçek sorularının uygun ve anlaşılır olduğu belirlenmiştir.

1.3.2. Yapı Geçerliliği

Ölçeklerin taslak formunun yapı geçerliliğinin sağlanması amacıyla faktör analizi kullanılmıştır. İleri bir istatistiksel analiz tekniği olan faktör analizi aralarında ilişki bulunan çok sayıda değişkeni birbirinden bağımsız daha az sayıda değişkene indirgemek, bir olayı açıkladıkları varsayılan değişkenleri kendi içlerinde gruplayarak ve ortak faktörleri belirleyerek açıklamada kullanılmaktadır (Özdamar, 2002: 234).

1.3.2.1. Açımlayıcı Faktör Analizi

Ölçeklerin taslak maddelerin faktör yapısını ortaya koymak için öncelikle Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sahadan elde edilen veriler doğrultusunda, gözlenen ölçümlerden ortaya çıkacak değişkenler arasındaki teorik ilişkilerin veya bir dizi maddeden oluşan ölçeklerdeki öğelerin ölçtükleri varsayılan kavramların gerçekte bu yapı veya kavramı ölçüp ölçmediği ve en önemlisi bu yapıyı oluşturan birbirinden bağımsız etmenlerin belirlenmesinde kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2002).

Açımlayıcı faktör analizi uygulamasına geçilmeden önce veri setinin normal dağılıma uyum gösterip göstermediğini incelemek için, Kolmogorov Smirnov, Shapiro-Wilks testleri yapılmış, dağılıma ait QQ plot incelenmiş ve çarpıklık ve basıklık değerleri kontrol edilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda veri setinin normal dağılıma uyduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca AFA uygulanabilmesi için uygunluğunun belirlenmesinde kullanılan Kaiser-Meğer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett'in küresellik testi uygulanmıştır. KMO katsayısı, veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını, veri yapısının faktör çıkarma için uygunluğu hakkında bilgi verir. Faktörleşebilirlik için KMO' nun 0,60'tan yüksek çıkması beklenir. Barlett testi, değişkenler arasında ilişki olup olmadığını kısmi kolerasyonlar temelinde inceler (Büyüköztürk, 2009).

Tablo 2. KMO ve Bartlett'in küresellik testi sonuçları

		Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Düzensizlik Ölçeği	Sosyal Entegrasyon Ölçeği
Kaiser-Meyer-Olkin Katsayısı		0,77	0,91	0,87	0,79
Tahmini X ²		2043,31	2945,37	2101,37	1330,77
Bartlett'in küresellik testi	sd	78	105	28	15
	p	0,00	0,00	0,00	0,00

Verilerin, faktör analizine uygunluğu Kaiser- Meğher-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett küresellik (sphericity) testiyle incelenmektedir. KMO katsayısı, veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını, veri yapısının faktör çıkarma için uygunluğu hakkında bilgi verir. Faktörleşebilirlik (factorability) için KMO'nun .60'tan yüksek çıkması beklenir. Barlett testi, değişkenler arasında ilişki olup olmadığını kısmi kolerasyonlar temelinde inceler ve anlamlı olması beklenir (Büyüköztürk, 2009). Tablo 2'de verilen sonuçlar incelendiğinde ölçeklere ait KMO katsayılarının önerilen değerin üstünde olduğu ve Bartlett küresellik testi değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda verilerin çok değişkenli normal dağılıma uyduğu ve veri setine faktör analizi yapılmasının uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Ölçeklere açımlayıcı faktör analizi uygulanırken, temel bileşenler analizi yöntemi kullanılmış ve verilere varimax dönüşümü uygulanmıştır. Ölçeğin faktör yapısının belirlenmesinde scree plot incelenmiş ve özdeğeri 1'den büyük faktörler göz önünde bulundurulmuştur. Faktör arasındaki ayrımın iyi olmasına sağlamak amacıyla faktör yükleri 0,30'un altında olan maddeler ölçekten atılarak faktör analizi tekrar edilmiştir.

Ölçeklere uygulanan faktör analizi sonuçları aşağıda verilmiştir:

Tablo 3: Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği AFA Sonuçları

Faktör	Özdeğer	Özdeğerler		Döndürülmüş Kareler Toplamı		
		Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)
1	3,08	23,73	23,73	2,64	20,32	20,32
2	2,56	19,68	43,41	2,64	20,28	40,61
3	1,81	13,95	57,36	2,18	16,75	57,36

Tablo 3 incelendiğinde Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeğinde öz değeri 1'den büyük olan 3 faktör yer aldığı görülmektedir. Birinci faktöre ait öz değer 3,08 olup, toplam varyansın %20,32'sini açıklamaktadır. İkinci faktöre ait

özdeğer 2,56'dır ve ikinci faktör tek başına toplam varyansın %20,28'ini açıklamaktadır. Ölçekte yer alan üçüncü faktörün öz değeri 1,81 bulunmuş ve bu faktör tek başına toplam varyansın %16,75'ini açıklamaktadır. Ölçeğin üç faktörlü yapısı toplam varyansın %57,36'sını açıklamaktadır.

Tablo 4. Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği Faktör Yük Değerleri

	Kamusal Sosyal Kontrol	Suç Mağduriyeti Risk Algısı	Medyanın Etkisi
Ülkemizdeki polis teşkilatına güveniyorum.	0,94		
Polisin ihtiyacım olduğunda bana yardım edeceğine inanıyorum.	0,94		
Polisin suçluları yakalamada başarılı olduğunu düşünüyorum.	0,90		
Şahsa karşı (fiziksel saldırı, silahlı saldırı) gibi bir suçta maruz kalma olasılığımın yüksek olduğunu düşünüyorum.		0,81	
Mala karşı (kapkaç, soygun) gibi bir suçta maruz kalma olasılığımın yüksek olduğunu düşünüyorum.		0,79	
Cinsel saldırıya maruz kalma olasılığımın yüksek olduğunu düşünüyorum.		0,72	
Son 1 yılda gerçekleşen kadınlara yönelik bu saldırılar beni endişelendiriyor.		0,60	
Kadınlara yönelik cinayetlerin son 1 yılda arttığını düşünüyorum.		0,51	
Medyada yer alan haberlerin doğruluğuna güveniyorum.			0,77
Medyanın toplumdaki suç oranlarını doğru bir şekilde yansıttığını düşünüyorum.			0,74
Medyada yer alan suç haberlerinin bireyleri suçta teşvik ettiğini düşünüyorum.			0,60
Medya ve internet kullanımının suç oranlarının artmasına etkisi olduğunu düşünüyorum.			0,55
Medyada okuduğum/gördüğüm suç haberleri beni endişelendiriyor.			0,41

Tablo 4'de verilen sonuçlar incelendiğinde Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeğinde yer alan kamusal sosyal kontrol alt boyutunda bulunan üç önermeye ilişkin faktör yüklerinin 0,90 ile 0,94 arasında değiştiği, suç mağduriyeti risk algısı ölçeğindeki önermelere ait faktör yüklerinin 0,51 ile 0,81 arasında ve medyanın etkisi alt boyutunda yer alan maddelerin faktör yüklerinin 0,41 ile 0,77 arasında değiştiği saptanmıştır.

Tablo 5. Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği AFA Sonuçları

Faktör	Özdeğerler			Döndürülmüş Kareler Toplamı		
	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)
1	6,94	46,25	46,25	4,73	31,53	31,53
2	1,49	9,96	56,21	2,48	16,56	48,08
3	1,09	7,26	63,47	2,31	15,39	63,47

Tablo 5'te verilen açıklayıcı faktör analizi sonuçları incelendiğinde suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde öz değeri 1'in üzerinde olan 3 faktör olduğu ve ölçeğin üç faktörlü bir yapıda olduğu görülmektedir. Ölçek üç faktörlü yapısı ile toplam varyansın %63,47'sini açıklamakta olup, ölçekte yer alan birinci faktör toplam varyansın %31,53'ünü, ikinci faktör %16,56'sını ve üçüncü faktör %15,39'unu açıklamaktadır.

Tablo 6. Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği Faktör Yük Değerleri

	Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti	Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti	Karanlıkta Suç Mağduriyeti
Silahlı, bıçaklı birisi tarafından saldırıya uğramaktan	0,86		
Cinsel taciz ya da tecavüze maruz kalmaktan	0,83		
Öldürülmekten	0,79		
Siz evdeyken, evinizin soyulmasından	0,72		
Sokakta saldırıya uğrayıp soyulmaktan	0,68		
Evde yokken, evinizin soyulmasından	0,60		
Kandırılmaktan ve dolandırılmaktan	0,59		
Arabanızın çalınmasından	0,56		
Alkol/madde etkisi altındaki gençlerin evinizin etrafında dolaşmasından		0,77	
Yolda otostop yapan birini arabınıza almaktan ne kadar korkuyorsunuz		0,74	
Evinize alkol/madde etkisi altındaki kişiler tarafından zarar verilmesinden		0,62	
Sokakta yanınıza bir dilencinin yaklaşmasından		0,60	
Geceleri tek başına yolda/sokakta yürümekten ne kadar korkuyorsunuz			0,81
Akşamları evde tek başınayken ne kadar korkuyorsunuz			0,73
Ülke genelinde yabancı nüfusun artmasından ne kadar korkuyorsunuz			0,62

Tablo 6 incelendiğinde Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeğinde yer alan şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti korkusu alt boyutunda bulunan sorulara ilişkin faktör yüklerinin 0,56 ile 0,86 arasında, yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti korkusu ölçeğindeki sorulara ait faktör yüklerinin 0,60 ile 0,77 arasında ve karanlıkta suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde yer alan sorulara ait faktör yük değerlerinin 0,62 ile 0,81 arasında değiştiği saptanmıştır.

Tablo 7. Düzensizlik Ölçeği AFA Sonuçları

Faktör	Özdeğer	Özdeğerler		Döndürülmüş Kareler Toplamı		
		Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)
1	5,13	64,16	64,16	5,13	64,16	64,16

Tablo 7’de verilen sonuçlar incelendiğinde düzensizlik ölçeğinde özdeğeri birden büyük bir faktör olduğu ve ölçeğin tek boyutlu olduğu saptanmıştır. Tek boyuta ait öz değer 5,13 olup, toplam varyansın %64,16’sını açıklamaktadır.

Tablo 8. Düzensizlik Ölçeği Faktör Yük Değerleri

	Sosyal ve Fiziksel Düzensizlik
Yaşadığım bölgede uyuşturucu kullanımı	0,86
Yaşadığım bölgede alkol kullanımı	0,77
Yaşadığım bölgede mala saldırı bir şekilde görülüyor	0,82
Yaşadığım bölgede duvar yazısı (graffiti)	0,63
Yaşadığım bölgede evsiz, yoksul, başıboş insanlar	0,82
Yaşadığım bölgede fiziksel kavga, saldırı, çatışma olayları	0,86
Yaşadığım bölgede gece kulüpleri	0,82
Yaşadığım bölgede kumarhaneler	0,81

Tablo 8’de verilen düzensizlik ölçeğine ilişkin faktör yükleri incelendiğinde, ölçeğe ilişkin faktör yüklerinin 0,63 ile 0,86 arasında değiştiği tespit edilmiştir.

Tablo 9. Sosyal Entegrasyon Ölçeği AFA Sonuçları

Faktör	Özdeğerler			Döndürülmüş Kareler Toplamı		
	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Kümülatif Varyans (%)
1	3,75	62,49	62,49	3,75	62,49	62,49

Tablo 9’da sosyal entegrasyon ölçeğine ilişkin açımlayıcı faktör analizi sonuçları verilmiş olup, ölçekte özdeğeri birden büyük bir faktör olduğu ve ölçeğin tek boyutlu olduğu saptanmıştır. Tek boyuta ait öz değer 3,75’tir ve toplam varyansın %62,49’unu açıklamaktadır.

Tablo 10. Sosyal Entegrasyon Ölçeği Faktör Yük Değerleri

	Sosyal Destek ve Sosyal Aidiyet
Yaşadığınız bölgenin bir parçası olduğunuzu hissediyormusunuz	0,79
Şuan yaşadığım bölgeden memnunum	0,85
Yaşadığım bölgenin güvenliği sağlanıyor	0,79
Yaşadığım çevreyi güvenli buluyorum	0,83
Acil bir durumda komşularımın bana yardım edeceğine inanıyorum	0,71
Yaşadığım çevrede güvenebileceğim insanlar olduğunubiliyorum	0,76

Tablo 10’da verilen sosyal entegrasyon ölçeğine ilişkin faktör yükleri incelendiğinde, ölçeğe ilişkin faktör yüklerinin 0,71 ile 0,85 arasında değiştiği saptanmıştır.

1.3.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizi neticesinde elde edilen bulgular doğrultusunda ölçeklere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi , Açımlayıcı Faktör Analizi ile belirlenen faktörlerin, hipotez ile belirlenen faktör yapılarına uygunluğunu test etmek üzere yararlanılan faktör analizidir. Açımlayıcı faktör analizi, hangi değişken

gruplarının hangi faktör ile yüksek düzeyde ilişkili olduğunu test etmek için kullanılırken, belirlenen sayıda faktöre katkıda bulunan değişken gruplarının bu faktörler ile yeterince temsil edilip edilmediğinin belirlenmesi için DFA kullanılmaktadır (Aytaç ve Öngen, 2012).

Tablo 11. Ölçklere Ait DFA Uyum İyiliği Değerleri

Uyum İyiliği İndeksleri	Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Düzensizlik Ölçeği	Sosyal Entegrasyon Ölçeği
χ^2/sd (ki kare / serbestlik derecesi)	3,14	4,7	4,85	3,66
İyilik Uyum İndeksi (GFI)	0,94	0,91	0,95	0,98
Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)	0,93	0,91	0,96	0,98
Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)	0,91	0,90	0,97	0,99
Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)	0,07	0,07	0,05	0,06

Tablo 11’de verilen uyum iyiliği indeksleri incelendiğinde dört ölçeğin de χ^2/sd değerleri kabul edilebilir uyum olduğunu göstermektedir.

Bir uyum iyiliği indeksi olarak χ^2/sd derecesinin 3’ün altında olması mükemmel uyumu göstermektedir. Buna göre hesaplanan değer orijinal değişkene ait matris ile önerilen matris arasında mükemmel bir uyum olduğunu, 3 ile 5 arasında olması ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Klein, 2005).

Ölçklere ait iyilik uyum indeksi değerlerinin (GFI) 0,90’ının üzerinde olduğu saptanmıştır. İyilik uyum indeksi 0 ile 1 arasında değer almaktadır ve 1’e ne kadar yakınsa uyumun o kadar iyi olduğu anlaşılmaktadır. GFI değeri 0 ile 1 arasında değişmekte olup, GFI’nın 0.90’ın üzerinde olması modele ilişkin iyi bir uyum olduğunu göstermektedir (Ayyıldız ve Cengiz, 2006).

Normlaştırılmış Uyum İndeksi varsayılan modelin sıfır hipoteziyle olan uygunluğunu saptamak için kullanılır ve 0-1 aralığında değerler alır. Bir çalışmada 0.95 ile 1 arasında NFI değerine sahip bir modelin mükemmel uyuma sahip olduğunu, 0.90 ile 0.95 arasında NFI değerine sahip bir modelin kabul edilebilir uyum olduğunu göstermektedir. Sosyal Kontrol-Risk-Medya-Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeğine ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeğine ait NFI değerleri kabul edilebilir uyum olduğunu, düzensizlik ölçeği ve sosyal entegrasyon ölçeğine ait NFI değerleri ise mükemmel uyum olduğunu göstermektedir.

Uygulanan DFA neticesinde ölçeklere ait karşılaştırmalı uyum indeksi değeri indeksleri 0,90'ının üzerinde bulunmuştur. CFI için belirlenen sınır değer 0,90 olup, hesaplanan değer 0,90'un üzerinde olması kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2001). Buna göre ölçekler CFI açısından kabul edilebilir uyuma sahiptir.

Ölçeklere ait yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA) kabul edilebilir bir uyum için belirlenen aralık olan 0,05-0,08 aralığında bulunduğundan dolayı modelin RMSEA açısından kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu tespit edilmiştir.

1.3.3. Güvenilirlik

Sosyal Kontrol-Risk-Medya-Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği, Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği, Düzensizlik Ölçeği ve Sosyal Entegrasyon Ölçeğinin yapı geçerlilik çalışmasının tamamlanmasının ardından ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığını değerlendirmek amacıyla güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Ölçeklerin iç tutarlığının saptanmasına yönelik öncelikle Cronabach's Alpha testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre ölçek geneline ilişkin alpha güvenilirlik katsayısı 0,91 bulunmuştur. Büyüköztürk (2012)'e göre hesaplanan alpha güvenilirlik katsayısının 0,70'in üzerinde olması halinde ölçme aracı güvenilir bulunmaktadır. Buna göre ölçek geneline ilişkin alpha değeri son derece yüksek bulunmuştur ve ölçme aracı güvenilirirdir.

Tablo 12. Ölçeklere ait Cronbach Alfa Testi Sonuçları

Ölçekler	Alfa
Kamusal Sosyal Kontrol	0,77
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	0,82
Medyanın Etkisi	0,78
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	0,75
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	0,90
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	0,80
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	0,77
Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	0,91
Düzensizlik Ölçeği	0,92
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	0,88

Tablo 12’de verilen Cronbach alfa katsayıları incelendiğinde; sosyal kontrol-risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde yer alan kamusal sosyal kontrol alt boyutuna ait Cronbach alfa katsayısı 0,77, suç mağduriyeti risk algısı alt boyutuna ait katsayı 0,82, medyanın etkisi alt boyutuna ait katsayısı 0,78 bulunmuştur. Ölçek geneline ait Cronbach alfa katsayısı ise 0,75’tir. Suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde yer alan şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti alt boyutuna ait Cronbach alfa katsayısı 0,90, yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti korkusu alt boyutuna ait katsayı 0,80 ve karanlıkta suç mağduriyeti ölçeğine ait katsayı 0,77 bulunmuştur. Suç mağduriyeti korkusu ölçeği geneline ait Cronbach alfa katsayısı 0,91’dir. Düzensizlik ölçeği ve sosyal entegrasyon ölçeğine ait Cronbach alfa katsayıları sırasıyla 0,92 ve 0,88 bulunmuştur. Buna göre ölçeklere ait iç tutarlılık katsayıları 0,70’in üzerinde olduğundan dolayı ölçeklerin güvenilir oldukları saptanmıştır.

1.4. VERİ TOPLAMA TEKNİĞİNE İLİŞKİN BİLGİLER

Görüşme formu, insanların yaşam koşullarını, davranışlarını, inançlarını veya tutumlarını betimlemeye yönelik bir dizi sorudan oluşan bir araştırma materyali olarak tanımlanmaktadır. Diğer veri toplama tekniklerine kıyasla, farklı bölgelerden çok daha

büyük gruplara hızla uygulama şansının olması ve maliyetinin daha düşük olması görüşme formu tekniğinin en önde gelen avantajlarından (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz&Demirel 2013: 124). Yapılandırılmış görüşme formunda ise genellikle maliyet yüksektir ancak görüşmecinin cevaplayıcı katılımını artırması, sorulara rehberlik etmesi, cevaplayıcının yönelteceği soruları yanıtlaması ve cevapların anlamını açıklığa kavuşturması bakımlarından anketlerden daha üstündür. Çünkü anket herhangi bir zamanda ya da başka biri tarafından cevaplandırılabilir. Yine yapılandırılmış görüşme formunda, daha çok soru sorulabilir, çok detaya inilebilir ve görsel destek alınabilir. Bu nedenle en yüksek cevaplama oranına sahiptir (TC Milli Eğitim Bakanlığı, 2012: 17-18).

Yapılandırılmış görüşme formu tekniğinin avantajları olduğu kadar dezavantajları da mevcuttur. Bunlardan ilki yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulma sürecidir. Yapılandırılmış görüşme formunu oluştururken araştırma hipotezlerini ölçecek soruların hazırlanması en fazla zorluk çekilen deneyimlerden bir tanesidir. Soru formunda açık uçlu sorular yerine kapalı uçlu sorular kullanılması tavsiye edilirken, bu kapalı uçlu soruların seçeneklerinin çok fazla olması görüşme formunu daha karmaşık bir yapıda göstermekte ve katılımcının bir önyargı oluşturmasına neden olabilmektedir (Bryant & Peck, 2007: 109).

Bunlara ek olarak katılımcının güdülenmesinde sıkıntılar yaşanması ve daha ziyade yüzeysel bilgi toplamaya uygun olması da yine bu tekniğin dezavantajlarından bazılarıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz&Demirel 2013: 124).

Bu dezavantajlarına rağmen yine de görüşme formu, sosyal bilim araştırmalarında en fazla kullanılan bilgi toplama tekniğidir. Geniş insan kümelerinin eğilimlerini, tavır/tutum ve düşüncelerini ölçmede en iyi araçlar olduklarından popülerliğini hiçbir zaman yitirmemektedir (Sezal, 2010: 61).

Avantajları göz önüne alındığında görüşme formu tekniği kriminoloji alanında da en yaygın kullanılan tekniktir. Suç, suçlular ve toplumun suça verdiği tepkileri ölçmek için görüşme formu tercih edilmektedir. Kriminoloji alanında yayın yapan dergiler araştırıldığı zaman %45'inin veri toplama tekniği olarak görüşme formu kullandığı

tespit edilmiştir (Kleck, Tarck&Bellows, 2006:149). Yapılandırılmış görüşme formu ise daha zahmetli, maliyetli ve detaylı olduğundan genellikle sadece araştırmacının kendisi tarafından değil, anketörler yardımıyla gerçekleştirilmektedir.

1.5. ARAŞTIRMA PROBLEM CÜMLESİ

Araştırmanın temel problem cümlesi “KKTC’de yaşayan 18 yaş üstü KKTC vatandaşı kadınların suç mağduriyeti korku düzeyleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu bağlamda oluşturan alt problem cümleleri ise aşağıda yer almaktadır.

1.5.1. Alt Problem Cümleleri

1. Kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği puanları tanıtıcı özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?
2. Kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği puanları medyayı takip etme sıklıklarına göre farklılık göstermekte midir?
3. Kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği puanları daha önce doğrudan ya da dolaylı suç mağduriyeti yaşama durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
4. Kadınların kamusal sosyal kontrol- risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar, suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar, düzensizlik ve sosyal entegrasyon ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında ilişki var mıdır?
5. Kadınların sosyal kontrol- risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu, düzensizlik ve sosyal entegrasyon ölçeklerinden aldıkları puanlar, suç mağduriyeti ölçeğinden aldıkları puanları yordamakta mıdır?

1.6. ARAŞTIRMA SÜRECİ

Bu kısımda uygulamanın yapıldığı alanlar hakkında bilgiler verilmekle birlikte araştırma sırasında karşılaşılan güçlüklerden bahsedilecektir.

1.6.1. Araştırma Alanları

Araştırma Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 5 ilçesi olan Lefkoşa, Girne, Gazimağusa, Güzelyurt ve İskele'de gerçekleştirilmiştir. Araştırmalar, bu bölgelerde yer alan kamu kuruluşları, sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve evlerde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın KKTC genelini temsil etmesi bakımından KKTC'nin beş ilçesi ele alınarak, 18 yaş üstü KKTC vatandaşı kadınlar bölgelerdeki nüfuslara oranla örnekleme oluşturmuştur.

Araştırmaya ilk olarak Lefkoşa bölgesinden başlanarak 140 kişiye ulaşması hedeflenmiştir. Araştırma sırasında sadece Lefkoşa merkez değil, Lefkoşa'ya bağlı köyler ve kasabalarda da yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır. Kamu kuruluşlarında, üniversitelerde, özel sektörde çalışan kadınların yanı sıra ev kadınları ve öğrencilere de ulaşılmıştır.

Lefkoşa'dan sonra en yüksek nüfusa sahip olan Girne bölgesinde 110 kadına ulaşılması hedeflenmiştir. Yine sadece Girne merkez değil, Girne'ye bağlı köyler ve kasabalarda da çalışmalar yürütülmüştür. Girne bölgesinde bir dernekten de destek alınarak yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır.

Bir sonraki çalışma alanı olan Gazimağusa'da 84 kadına ulaşılması hedeflenmiştir. Bu araştırma alanında özellikle üniversite çalışanlarından katkı sağlanmıştır. Bunun yanında Gazimağusa'ya bağlı köyler ve kasabalardan veriler toplanmıştır.

Diğer bir araştırma alanı olan Güzelyurt bölgesinden ise 33 kişiye ulaşılması hedeflenmiştir. Güzelyurt merkez yanında yine bu bölgeye bağlı olan köyler ve kasabalardan da veriler toplanmıştır.

Son araştırma alanı olarak İskele belirlenmiştir. Bu bölgeden toplamda 13 kadına ulaşılmıştır. Örneklem az olduğundan yapılandırılmış görüşme formları sadece İskele merkezde yaşayan kadınlara uygulanmıştır.

1.6.2. Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler ve Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma sürecinde karşılaşılan en büyük güçlüklerden bir tanesi kaynak yetersizliğidir. En güncel istatistiki bilgilerin en son 2014 yılına ait olması, KKTC ile ilgili bu alanda daha önce hiçbir çalışma yapılmaması araştırmacının gerek kavramsal ve kuramsal çerçeveyi oluştururken, gerekse de verileri yorumlarken güçlüklerle karşılaşmasına neden olmuştur. Güncel istatistiki verilerin olmayışı ne yazık ki verilerin 2014 yılındaki bilgilere göre yorumlanmasına neden olmuştur.

Karşılaşılan bir diğer güçlük yapılandırılmış görüşme formlarını uygulama sırasında yaşanmıştır. Araştırmacının görüşme formlarını beş ilçede kendisinin uygulamak istemesi zaman açısından sıkıntı yaşamasına neden olmuş, uygulama süreci neredeyse 5 ayı bulmuştur. Bu da önceden yapılan zaman planlamasına bağlı kalınmamasına ve değişmesine neden olmuştur. Bunun yanında, yapılandırılmış görüşme formlarını doldurmayı kabul etmeyen kadınlar olması yine veri toplama sürecini uzatan bir etken olmuştur.

Araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formunda toplam 63 soru bulunmaktadır. Katılımcıların ortalama 20 dakikasını alan bu görüşme formunun uygulanması esnasında katılımcıların zaman zaman konsantrasyonlarını kaybettiği görülmüştür.

Araştırmanın uygulama sürecinde karşılaşılan bir diğer zorluk, araştırmacının kendisinin ulaşamadığı bazı bölgelerde belediye ve derneklerden yapılandırılmış görüşme formlarının uygulanması için yardım istemesi ancak bu taleplerin geri

çevrilmesi olmuştur. Bu durum da yine araştırmacının uygulamayı kendisinin yapmak zorunda kalmasına ve uygulama sürecinin uzamasına neden olmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde ilk olarak suç mağduriyeti korkusu kavramıyla ilişkili olarak suç ve suç mağduriyeti korkusu gibi kavramlar açıklanmıştır. Sonrasında ise araştırma değişkenlerinin suç mağduriyeti korkusu literatüründe nasıl araştırıldığına ve hangi sonuçların elde edildiğine yer verilerek kadının suç mağduriyeti korkusu olgusu detaylı olarak ele alınmıştır. Son olarak ise, araştırmanın temelini oluşturan kuramlar olan düzensizlik modeli, mağduriyeti modeli, sosyal kontrol modeli ve medyanın etkisi modeli kadının suç mağduriyet korkusu bağlamında ayrıntılı biçimde değerlendirilmiştir.

2.1. SUÇ KAVRAMI

Suç, her toplumda ortaya çıkması kaçınılmaz, aynı zamanda toplumdaki topluma tanımlanması değişebilen karmaşık bir olgudur. Kimi yaklaşımlar suçu biyolojik faktörlere dayandırırken, kimi psikolojik etkenler üzerinde durmuş kimi ise suçun sosyolojik değerlendirmesini yaparak sosyalleşmeye bağlı olarak öğrenilebilen bir olgu olduğunu savunarak bunu toplumsal açıdan değerlendirmiştir.

Yasal açıdan suç, ceza yasalarını ihlal eden insan davranışı olarak tanımlanmaktadır. Bir savunma veya mazeret olmadan ceza yasasının kasıtlı ihlali olarak cezalandırılan eylem şeklinde de ifade edilmektedir. Siyasal açıdan değerlendirildiğinde suç, otorite tarafından istenilmeyen davranış biçimlerinin yasadışı olarak etiketlenmesi ve yasalarca cezai yaptırımlar uygulanmasıdır. Sosyolojik açıdan bakıldığında ise, tabiatıta var olan toplumsal sistemin korunması için baskılanması gereken veya gerekli varsayılan antisosyal davranış türüdür. Son olarak psikolojik açıdan değerlendirildiği zaman suç bir davranış problemi olarak görülmekte ve sosyal olarak kötü uyumun bir halidir (İçli, 2007: 23-24).

Ünlü sosyolog Durkheim'a göre, içinde çatışma ve suç barındırmayan bir toplumun varlığından bahsedilemez. Her sağlıklı toplumun kaçınılmaz bir ögesi olarak suçun yer aldığını savunan Durkheim, her yerde ve her zaman insanların bazı davranışlarına tepki

olarak ceza uygulandığını ve bunun patolojik bir durum olmadığını belirtmiştir (Durkheim, 1994: 111).

Durkheim'a göre ayrıca, toplumlar içinde suç davranışlarının bazı işlevleri vardır. Bunlardan en önemlilerinden bir tanesi, bireylere kültürel normlar çerçevesinde doğru ve yanlış göstererek ahlakın oluşumunu ve sürekliliğini sağlamasıdır. Bunun yanında suçun bir diğer önemli işlevi, toplum içinde yaşayan bireylerin kenetlenmesini sağlayarak kolektif bilinci canlı tutmasıdır. Suç davranışına yani yanlış/kötüye karşı kenetlenen bireylerde kolektif bilinç sağlamaktadır (Durkheim, 1994: 113).

Suç olgusunun biyolojik temelli olduğunu savunan biyolojik yaklaşıma göre, suç eylemini gerçekleştiren kişiler suçlu doğarlar. Bu yaklaşımın en önemli temsilcisi olan Lombroso'ya göre, suçlu olmayan insanlardan ayrılan suçluların, insanın evrimleşme sürecinde gerçekleştirdiği gelişimi tam olarak tamamlayamayarak evrim sürecindeki insansıların bazı özelliklerini sergilemeye devam etmiştir. Suçluların ilkel atalarıyla benzer özellikler taşıdığını öne süren Lombroso bu durumu, "atavizm" yani "atalardan gelen" şeklinde tanımlamıştır. Lombroso, incelemiş olduğu suçluların üçte birinin güçlü çene, büyük dişler, çıkık alın ve uzun kollara sahip olduğunu söyleyerek böylece fiziksel bir suçlu profili çizmiştir (Miller, 2009: 190).

Suçun psikolojik açıdan tanımı yapıldığında ortaya üç farklı bakış açısı çıkmaktadır. Bunlardan ilki psiko-dinamik kuramı olarak literatürde yer alırken, savunulan düşünce bireyin çocukluk deneyimlerine bağlı olarak suça yönelmesidir. Bireyin kişiliğinin çocukluk döneminde oluşan bilinçsiz zihinsel süreçlerle yönetildiğini savunan bu görüş Freud'un psiko-analiz kuramından oluşturulmuştur. Psiko-dinamik kurama göre, öfkelenen ya da kışkırtılan birey, ilgisizlik, sevgisizlik, mutsuzluk, umutsuzluk gibi çocukluğunda yaşamış olduğu olumsuz deneyimleri hatırlar ve bu olumsuzluklarla beslenen egosu nedeniyle suç eylemleri tetiklenir (Miller, 2009: 271-272). Psikolojik yaklaşımda ortaya çıkan bir diğer görüş, Gabriel Tarde'nin taklit görüşünden yola çıkılarak temellendirilmiş olan davranışçılıktır. Bu düşünceye göre, insan davranışı yaşamış olduğu tecrübelerle gelişmektedir. Davranışçılığın temelinden çıkan Sosyal Öğrenme Teorisi suç konusunda oldukça ilgi gören bir yaklaşımdır. Bandura'nın modelleme görüşünden etkilenen bu kurama göre, bireyler suçlu doğmaz, yaşamları

içerisinde yaşamış, görmüş oldukları olaylardan etkilenerek suç davranışlarını öğrenirler. Saldırgan eylemlerin, aile, çevre ve kitle iletişim araçları aracılığıyla model alındığını savunan Bandura, suç eylemlerinin tamamen öğrenilen davranış biçimleri olduğunu ileri sürmektedir (Miller, 2009: 274). Suçun psikolojik açıdan son değerlendirmesi ise bilişsel teori tarafından yapılmıştır. Zihinsel süreçlerin ele alındığı bu yaklaşımda, bireylerin ahlak gelişimine bakılarak bireylerin dünyayı ahlaki açıdan nasıl anlamlandırdığı ve temsil ettiği ele alınmaktadır. Sonrasında ise, bireylerin bilgiyi nasıl elde ettiği ve anladığı incelenmektedir. Yani bireyin ahlaki ve entelektüel gelişimine bakıldığı bu yaklaşımda, bireylerin bu zihinsel süreçleri nasıl algıladığı ve bunları nasıl gösterdiği araştırılmaktadır. Suç davranışlarının da bu zihinsel süreçlerdeki tutarsızlıklar nedeniyle ortaya çıktığı ileri sürülmektedir (Miller, 2009: 274).

Suç olgusunun sosyolojik bir değerlendirmesi yapıldığı zaman yine ortaya birçok farklı görüş atıldığı görülmüştür. Chicago Okulu'na göre suç, daha çok şehirlerde görülmektedir ve bunun bazı nedenleri vardır. Bunlardan ilki, şehirlerin çeşitliliğe, farklılığa açık kendine has bir yaşam biçimi olmasıdır. Şehirlerde yaşayan bireylerdeki bu çeşitlilik, çevrenin kontrol edilebilirliğini azaltmaktadır. Chicago Okulu'na mensup sosyologlardan olan Burgess ve Park, çemberler teorisi ile şehirlerin bölgesel farklılıklarına değinir. Sosyo-ekonomik durumu zayıf ve dezavantajlı grupların yaşamış olduğu bölgelerde suç oranlarının daha yüksek olduğunu söyleyerek, bu oranların daha iyi durumdaki bölgelere gidildikçe azaldığını savunmaktadır (Carrabine, Cox, Lee, Plummer&South, 2009: 74).

Çatışmacı yaklaşıma göre suç, yoksullar karşısında üst sınıfa mensup bireylerin statü ve güçlerini korumak adına tasarlanan siyasi bir kavramdır. Silahlı soygun, tecavüz, cinayet gibi şiddet içeren davranışları engelleyen suçlar bile siyasi eğilimler içerebilmektedir. Şiddet içeren davranışları yasaklama, iç huzuru sağlamakta ve alt tabakadan olan bireylerin zengin kapitalist sömürgecilere doğrudan yönelmesini engellemektedir. Bu yaklaşıma göre suçu tanımlayan hukuk siyasi, ekonomik ve toplumsal olarak güçlü olanın elindedir. Çatışmacı yaklaşıma göre gerçek anlamda suç, ırkçılık, cinsiyetçilik ve insan haklarına saldırı, güvenli olmayan çalışma koşulları, yetersiz çocuk bakımı, yetersiz iş ve eğitim olanağı, ekonomik ve siyasi hakimiyet

kurma çabası, çevre kirliliği, beslenme kıtlığı gibi öğeleri içermektedir (Siegel, 2012: 13).

Etkileşimci yaklaşıma göre suç, insanın etkileşimi ve algılamasına dayalıdır. Bir davranışı suç olarak tanımlamak ise etiketlenmedir. Bir bireyin suçlu olarak etiketlenmesi tamamen öznedir ve kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Bu yaklaşım da çatışmacı yaklaşıma benzer bir biçimde suç olgusunun toplumsal, ekonomik ve siyasi anlamda güçlü olanı korumak adına üretildiğini savunmaktadır. Etkileşimci görüş, suçun güçlülere göre belirlenen değerler tarafından tanımlandığını savunmaktadır (Siegel, 2012: 14).

Suç ile ilgili yapılan çalışmalar çoğaldıkça suçun ortaya çıkışıyla ilgili literatürde çok çeşitli fikirler yer almıştır. Geçmişten günümüze bu fikirler içerisinde en kabul görenlerinden birisi Sosyal Öğrenme ve Davranış Teorileridir. Suçun da tıpkı diğer süreçler gibi öğrenilen bir süreç olduğu fikrinin temel alındığı bu yaklaşım, suç sosyolojisi alanında oldukça kabul görmüştür. Bu düşünceyi destekleyen sosyologlardan bir tanesi olan Edwin Sutherland'e göre, suç davranışının öğrenilmesi, bu davranışı gerçekleştiren kişi/kişilerle kurulan ilişkinin yoğunluğuna ve sıklığına bağlıdır. Yani bir birey, suç davranışı gösteren başka bireyle ne kadar fazla ve yoğun vakit geçirirse, bu eylemi o kadar çabuk öğrenir. (Carrabine, Cox, Lee, Plummer&South, 2009: 78). Ayırıcı Birleşimler ve sosyal öğrenme teorileri genel olarak, bireylerin, öğrenme ve yakın ilişkiler içindeki sosyalizasyon deneyimleri sonucunda suça karıştıklarını söyler. Özetle, Sutherland bu teoride, suçluların, suç olmayan, uygun davranışları öğrendikleri gibi suç davranışlarını da öğrendiklerini söyler (Cote, 2002: 125).

Sutherland'in ayırıcı birleşimler kuramını daha geniş bir açıdan ele alarak geliştiren Akers ve Burgess, ayırıcı güçlendirme kuramını ortaya koyar. Bu kuramın da temel savı suçlu davranışların öğrenildiği üzerinedir. Akers'a göre, "Sosyal öğrenme teorisindeki esas varsayım, durum, etkileşim ve sosyal yapının bir içeriğini yöneten aynı öğrenme süreci, hem uygun hem de sapkın davranışı üretir". Yani, birey suça karışmayı, suça elverişli tanımlamalar yaparak öğrenmektedir. Akers, Sykes ve Matza'nın nötrleştirme tekniklerinden yararlanır, ancak suça elverişli tanımlamaların, sadece örgütlenmiş

suçlardan daha fazlasını içerdiğini ileri sürer (Cote, 2002: 135). Ayırıcı Güçlendirme, diğerleriyle etkileşim halindeyken bir davranışın ödüllendirilmesi veya cezalandırılmasıdır. Bireyler içinde buldukları grup içerisinde pekiştireç/güçlendirmeyle teşvik ediliyorsa, suçlu davranışı öğrenmeleri daha kolay gerçekleşmektedir (Akers&Jensen, 2006: 3).

Durkheim ile literatüre giren anomi kavramı Merton tarafından suç alanında kullanılmıştır. Merton anomi kavramını, bireylerin sosyal gerçeklikle çatışan normları kabul ettiği zaman davranışları üzerinde oluşan gerilim olarak tanımlar. Merton, sadece Amerikan toplumunda değil diğer birçok sanayii toplumunda bireylerin öz-disiplin ve çok çalışmayla maddi başarı elde edeceğine inandığını ancak bunun gerçek olmadığını, birçok bireyin bu gelişime ulaşacak fırsatlara sahip olmadığını veya bu fırsatların sınırlı olduğunu savunmuştur. İşte maddi başarıya ulaşamayan bu dezavantajlı grup, hedeflerini gerçekleştirmek için yasal olmayan araçlara başvurabilir. Hedeflerine ve kendinden üst sınıfa ulaşmak isteyen bireyler yasadışı yollara başvurarak sapkın davranışlar sergiler. Sonuç olarak Merton sapkının ve buna bağlı olarak suçun, ekonomik eşitsizlikler nedeniyle ortaya çıktığını savunmaktadır (Giddens, Duneier, Appelbaum, Carr, 2014:138).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere suç olgusuna çeşitli yaklaşımlara göre farklı anlamlar yüklenmiştir. Ancak her bir görüşte suçun toplum içerisinde kaçınılmaz olduğu belirtilmekte, suçun hangi koşullar altında neden ortaya çıkabileceğine yönelik farklı görüşler ortaya atılmaktadır.

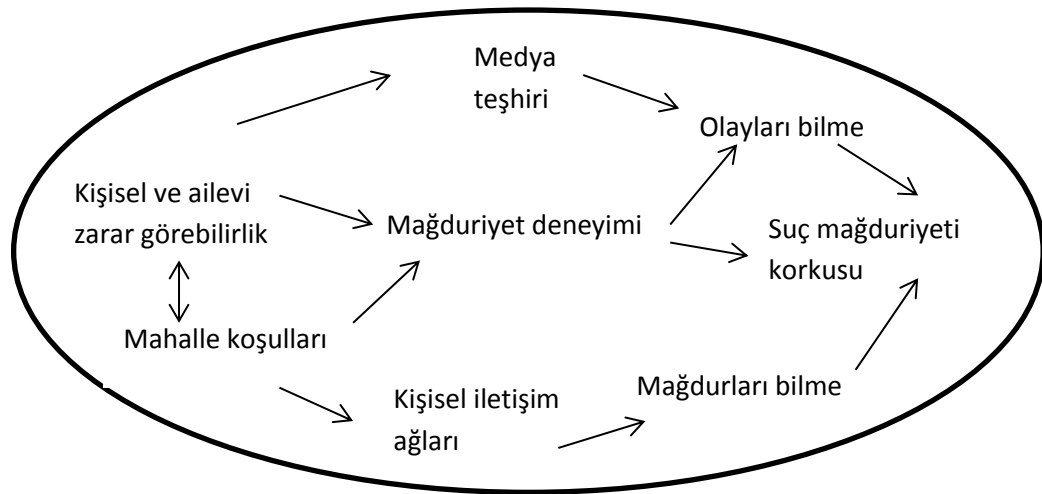
2.2.SUÇ MAĞDURİYETİ KORKUSU

Sanayileşmenin yayılmasıyla birlikte 1960ların ortasında ortaya çıkan suç mağduriyeti korkusu kavramı, suç oranlarının giderek artması neticesinde özellikle son 25 yılda büyük bir yankı bulmuştur. Son dönemlerde risk ve güvensizlik kavramlarıyla ilgili ortaya atılan kuramlarla birlikte popülerliğini kaybetmiş sayılsa da insanların yaşamında oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Kriminoloji ve özellikle viktimoloji alanlarında önemli bir yer tutan bu kavram, suç sosyolojisi için de etkinliğini korumaktadır (Goodey, 2005:66). Aynı zamanda, yalnızca çağdaş kriminolojinin bir konusu

olmamakla birlikte, sosyal ekoloji, sosyal psikoloji ve coğrafya alanlarının da ilgi alanını oluşturmaktadır (Doran&Burgess, 2012: 1).

Suç mağduriyeti korkusu kavramını tanımlamak güçtür; çünkü bireylerin geniş bir aralıktaki duygu, düşünce ve inançlarını, onların, sevdiklerinin ve daha geniş alandaki bireylerin zafiyetlerini içermektedir. En genel haliyle suç mağduriyeti korkusu, bireylerin suç mağduru haline gelme korkusu olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte bu kavram, bireylerin genel suç oranları, kendilerinin ve sevdiklerinin suç mağduru olma riskleriyle ilgili inançları ve mağduriyetin olası sonuçları ile ilgili kaygı ve düşünceleri de ifade etmektedir. Tanımlamadaki bu çeşitlilik neticesinde Ferraro'nun ortaya koyduğu ve oldukça kabul gören tanımı, "suça ya da kişinin suçla ilişkilendirdiği sembollere karşı geliştirdiği kaygı veya duygusal bir reaksiyon" biçimindedir (Shoham, Knepper&Kett, 2010: 430).

Suç mağduriyeti korkusunu tetikleyen birçok unsur bulunmaktadır. Kişisel özellikler, geçmişte yaşanan suç mağduriyeti, çevrenin özellikleri, medya gibi daha geniş sosyal etkiler bu değişkenler arasında sayılabilir. Yaş, cinsiyet, etnisite, coğrafi lokasyon, eğitim gibi kişisel özelliklerin de suç mağduriyeti korkusuyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Özellikle kadınlar, yaşlılar, etnik azınlık grupları ve şehirde yaşayanların suça maruz kalma korku düzeyinin daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Shoham, Knepper&Kett, 2010: 431).

Şekil 1: Suç Mağduriyeti Korkusunu Etkileyen Değişkenler

Kaynak: Maxfield ve Babbie 2009:12

Yukarıda yer alan figür, suç mağduriyeti korkusunu etkileyen değişkenlerin güzel bir özetini sunmaktadır. Figürde yer alan medya, mağduriyet deneyimi, kişisel ve ailevi zarar görübilirlik, yaşanan bölgenin koşulları, kişisel iletişim ağları, mağdurlarla ilgili bilgiler gibi etkenler suç mağduriyeti korkusunu etki eden ve bu alandaki çoğu çalışmaya konu olan değişkenlerdir.

Suç mağduriyeti korkusu, tehdit edici ve anlık uyarana karşı verilen fizyolojik ve duygusal bir tepki olarak tanımlanmaktadır. Fizyolojik açıdan bakıldığında, bireyi tehlikeye karşı uyarıcı endokrin sistemindeki karmaşık değişimler korku olarak adlandırılır. Bu süreçte bireyin kalp atışları ve sistolik kan basıncı artar, kan beyine hızlı bir şekilde ulaşır ve bunun gibi etkiler görülmeye devam eder. Bu fizyolojik açıklama suç mağduriyeti korkusunu araştıranlar için pek önemli sayılmaz, çünkü onlar duygusal boyutuyla daha çok ilgilenirler. Duygusal açıdan suç mağduriyeti korkusu tanımlanırken “güvensiz hissetme”, “suçla ilgili endişe duyma” ve “karanlıkta tek başına yürümekten ürkme” gibi kavramların sıkça kullanıldığı görülmektedir (Fattah&Sacco, 1989: 207).

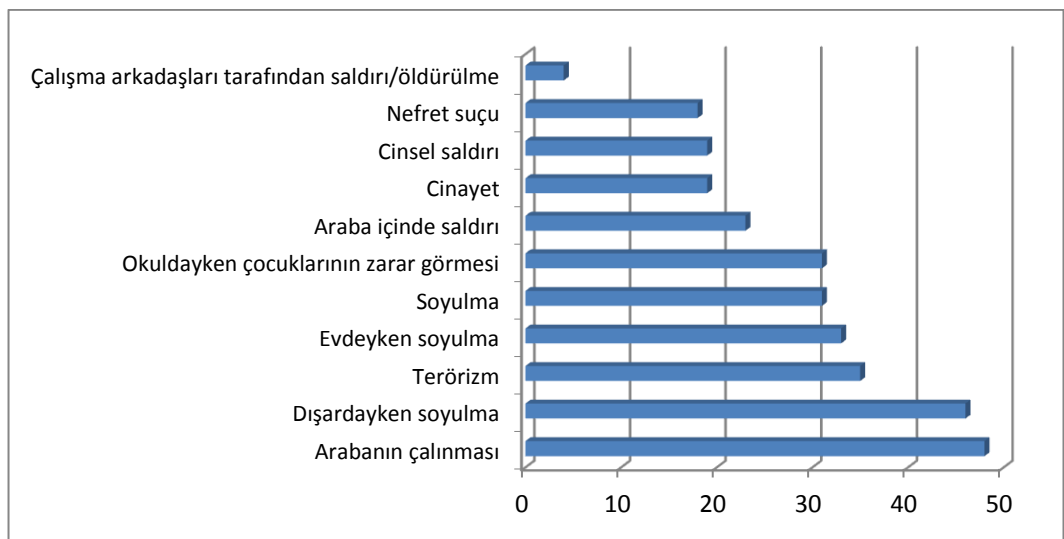
Goodey’e göre suç mağduriyeti korkusu, bireylerin bilinçli ve bilinçsizce suç hakkındaki kaygı ve güvensizliklerini ortaya çıkarmasıyla meydana gelmektedir. Araştırmalara göre, sokakta yürürken riskli olarak algılanan kişi veya gruplardan uzaklaşmak, evdeki güvenlik önlemlerini artırmak, güvensiz olduğu düşünülen bölgelerden kaçınmak gibi davranışlar sergilemek kamusal güvensizliği beraberinde getirmekte ve bu da suç mağduriyeti korkusuyla alakalı olmaktadır (Goodey, 2005:67).

2000 yılında British Criminal Survey (BCS) tarafından yapılan bir araştırmada “Hava karardıktan sonra yaşadığınız bölgede tek başınıza yürürken nasıl hissediyorsunuz?” diye sorulduğunda, katılımcıların %11’i “çok güvensiz” hissettiğini, %21’i ise “biraz güvensiz” hissettiğini söylerken, 60 yaş ve üzeri kadınların oluşturmuş olduğu %19’luk kesim ise “asla” ya da “çok nadiren” hava karardıktan sonra dışarıya çıktığını belirtmiştir (Goodey, 2005: 68).

Suç mağduriyeti korkusu ile ilgili yapılan araştırmalarda bu korku düzeyinin ırk, sosyo-ekonomik durum, cinsiyet, yaş ve geçmiş mağduriyet deneyimine göre çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Ancak sanıldığı gibi aksine suç mağduriyeti korkusunun, sadece suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde yaşayan bireylerde yüksek olmadığı, daha güvenli bölgelerde yaşayanlarda da yüksek olduğu görülmektedir. Bu noktada yaşanan bölgenin tek değişken olmadığı ortaya çıkmakta, yukarıda belirtilmiş olan diğer değişkenlerin de oldukça etkili olduğu anlaşılmaktadır (Doran&Burgess, 2012: 2).

İstatistiklere bakıldığı zaman, kadınlara oranla erkeklerin daha fazla suç mağduru olduğu görülmektedir. Bu bilgi, şiddet suçlarında da mala karşı suçlarda da geçerlidir. Yine bu istatistiklere göre, genç bireyler, yaşlılara kıyasla daha fazla suç mağduru olmaktadır. İşsizler ve maddi geliri düşük olanlarla, büyük şehirlerde yaşayanlar yine daha fazla suç mağduru olmaktadır (Tischler, 2011:159). Ancak suç mağduriyeti korkusu çalışmalarına bakıldığı zaman bu istatistiklerin aksine, suç mağduriyeti korkusunu en fazla yaşayanların kadınlar, yaşlılar, fiziki engeli bulunanlar ve etnik azınlıklar olduğu dikkati çekmektedir.

Amerika'da yapılan bir çalışmaya göre kişilerin en fazla mala karşı suçlara, terörist saldırılara, taciz edilme ve okulda zarar görme suçuna maruz kalmaktan korktuğu görülmektedir. Aşağıdaki figürde bu oranlar yer almaktadır:

Şekil 2: Suç Mağduriyeti Türleri

Kaynak: Doerner ve Lab 2012: 302.

Özellikle 1980'lerden bu yana yapılan çalışmalarda ortaya çıkan sonuç suç mağduriyeti korkusunun, çarpıcı boyutlarda süregelen sosyal bir problem olduğu şeklindedir. Özellikle Avrupa ve Amerika'da suç mağduriyeti korkusu, suç sorunundan daha büyük bir sorun haline gelmiştir (Carrabine, Cox, Lee, Plummer&South, 2009: 221).

Psikolojik açıdan ele alındığı zaman suç mağduriyeti korkusuyla ilgili çeşitli tanımlar yapılmaktadır. Bunlardan bir tanesi Trope ve Liberman'ın ortaya koymuş olduğu kurgu düzey teorisi (construal level theory) ile açıklanmaktadır. CLT, bireylerin aslında şuan var olmayan olaylara karşı gösterdiği ve deneyimlediği tepkilere neden olan mekanizmaları incelemektedir. Bu teorinin suç mağduriyeti korkusuyla olan ilişkisi de aslında bireylerin şu anda var olmayan bir olaydan endişe duyması, korkmasıdır. CLT açısından suç mağduriyeti korkusu, zihinsel olarak kurgulanan uzak bir olay olan bir yabancı tarafından şiddete uğramaya karşı gösterilen bir dizi tepki ve gösterilerdir (representation) (Gouseti, 2015: 3).

Suç mağduriyeti korkusu tanımlanırken bazı çalışmalarda “gerçek korku” ve “potansiyel korku” ayrımı yapıldığı görülmektedir. İngiliz araştırmacı Maxfield'e (1984) göre, riskli bir durum ihtimalini bekleyen bir bireyin deneyimlediği duygu potansiyel korku olarak açıklanmaktadır. Bu beklenen korku, aslında bireylerin suç mağduriyeti korkusu olduğunu düşündükleri duyguya oldukça yakındır. Başka bir araştırmacı Van de Wurff ve Stringer (1986), suç mağduriyeti korkusunda üç bileşenin rol oynadığını belirtir. Bunlar; iyi olmak, iyi olmaya karşı tehdit algısı ve bu tehditle baş edememe duygusu şeklinde sıralanmaktadır. Bu araştırmacılara göre, bireyin bu üç evreyi yaşaması onların suç mağduriyeti korkusunu oluşturan unsurlardır. Değerli şeylere sahip olan, hayatına değer veren, seven ve sevilen ancak bu sahip olduklarını kaybetme düşüncesine sahip olan bireylerde de suç mağduriyeti korkusunun kaçınılmaz olduğunu savunurlar (Evans&Fletcher, 2000: 396-397).

Suç mağduriyeti korkusu açıklanırken, algılanan mağduriyet riski (percieved risk of victimization) de bu kavramı açıklamada önemli bir değişken olarak vurgulanmaktadır. Suç mağduriyeti korkusu suça ve suçun belirtilerine verilen duygusal bir tepki olarak açıklanırken, algılanan mağduriyet riski ise bu korku tepkisini uyaran bilişsel mekanizma olarak tanımlanmaktadır. Yine suç mağduriyeti korkusunun daha iyi

anlaşılması açısından genel korkuya da (general fear) yer verilmektedir. Tehdit veya tehlike göstergeleri olan fiziksel ya da zihinsel dünyalarındaki gerçek veya hayal ürünü olaylar ve nesnelere bağlı olarak bireylerin gösterdiği ortalama duygusal tepki “genel korku” olarak tanımlanmaktadır (Chadee&Ng Ying, 2013: 1896).

2.3.İLGİLİ LİTERATÜR VE KULLANILAN KAVRAMLAR

Bu bölümde suç mağduriyeti korkusuna etki ettiği düşünülen cinsiyet, yaş, yaşanan bölge, sosyo-ekonomik durum, geçmiş mağduriyet deneyimi, kamusal güvensizlik, sosyal entegrasyon ve algılanan mağduriyet riski bağımsız değişkenleri operasyonel olarak açıklanarak, bu değişkenler ve suç mağduriyeti korkusu ilişkili çalışmalara yer verilmiştir.

Cinsiyet ve suç mağduriyeti korkusu ilişkisine bakıldığında, erkeklerin daha yüksek oranda suça maruz kalıyor olmasına rağmen suç mağduriyeti korku derecesinin kadınlarda daha fazla olması, kadınlarda suç mağduriyeti korkusu konulu çalışmaların giderek artmasına yol açmıştır. Kadınların erkeklere kıyasla çok daha düşük oranda suç mağduru olurken bu korkuyu çok daha fazla hissetmeleri şaşırtıcı ve akıl almaz bulunmuş, bu nedenle suç mağduriyeti korkusu alanındaki cinsiyet çalışmaları büyük bir ivme kazanmıştır. Yapılan birçok çalışma suç mağduriyeti korkusunun erkeklere oranla kadınlarda çok daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Kadınların erkeklere oranla daha az suç mağduru olmaları yine de onların bazı ortak suç mağdurları olmalarını engellememektedir. Erkekler daha ziyade soygun, fiziksel saldırı gibi suçlarda mağduriyet yaşarken, kadınlar büyük oranda cinsel suçların mağduru olmaktadır.

Bazı araştırmacılara göre suç mağduriyeti korkusu konusundaki cinsiyet ayrımı şu şekilde açıklanmaktadır: kadınlar suç eylemlerine karşı kendilerini daha savunmasız görmekte ve sadece mağduriyet olasılığı açısından değil aynı zamanda mağduriyetleri sonucunda ortaya çıkacak fiziksel, psikolojik ve ekonomik kayıplarla baş edebilme yetisinin daha sınırlı olduğuna inanmaktadırlar. Buna ek olarak Ferraro’ya göre,

kadınların herhangi bir suç eylemi sırasında bile her zaman ve her yerde tecavüzle karşılaşma olasılığı mevcuttur ve kadınlar da bunun farkındadır (Reid&Konrad, 2004: 401).

Suç mağduriyeti korkusu konulu yapılan araştırmalarda, kadınların erkeklere oranla suç mağduriyeti yaşamaktan daha fazla korktuğu ortaya çıkmaktadır. Bunun en büyük nedenlerinden biri, kadınların cinsel taciz ve saldırılara maruz kalacağı düşüncesidir. Kadınların suç mağduriyeti korkusunu daha fazla yaşamasının diğer sebepleri arasında cinsiyet rolleri, sosyal kontrol ve kadınlar üzerindeki toplumsal baskı yer alabilmektedir. Aynı zamanda, kadınların daha yüksek oranda cinsel suçlara maruz kalması, hep var olan cinsel mağduriyet korkusunu yaratmaktadır. Bunlara ek olarak, kadınların kendilerini etkin bir şekilde savunabileceklerine inanmaması, büyük oranda fiziksel ve sosyal hassasiyetle sosyalleşmesi, onlarda suç mağduriyeti korkusunu tetiklemektedir. Ayrıca, kadınlara toplum tarafından yüklenen annelik rolü gereği, kadınların sadece kendilerini değil çocuklarını da koruma ve savunma zorunluluğu mevcuttur (Schafer, Huebner&Bynum, 2006: 286).

Feminist kriminologlara göre ise kadınların suç mağduriyeti korkusunun daha fazla olmasının nedeni kentlerin biçimidir. Kentlerin tasarımlarının geleneksel olarak ataerkil güç ilişkilerini yansıttığını ve özellikle kadınların kısıtlı alanlarda faaliyetlerini yürütmesine izin vererek kadınların dışlanmasına ve ötekileştirilmesine neden olduğunu savunmaktadırlar. Bunun yanında yine feminist çalışmacılar, kadınların suç mağduriyeti korkusunu, sosyal yapı, kimlik ve güç ilişkileri ile ilişkilendirmiştir. Bu yaklaşıma göre korku, toplum içerisinde bazı grupların çeşitli şekillerde ve sıklıkla diğerlerini hakimiyet altına aldığı geniş güç ilişkilerini içermektedir (Little, Panelli&Kraack, 2005: 152).

Bunun yanında kadınların özel alanlarına kıyasla kamusal alanda korku düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. İlk bakışta nesnel gerçeklikle uyuşmuyor gibi görünen bu kamusal korku, kadınların toplum içerisinde nasıl tanımlandığıyla yakından ilişkilidir. Toplum güçsüzlük ve pasifliğin doğuştan gelen kadınsal özellikler olduğunu kadına öğretir ve bunun sonucunda sürekli olarak korkuya davetiye çıkarır (Reid&Konrad, 2004: 402).

Bunlara ek olarak, kadınların kamusal alan korkusuyla sosyalleştiğini savunan araştırmacılar, kadınların sürekli olarak yabancılara ve erkeklere karşı korkuyla büyütüldüğünü belirtirler. Ayrıca, erkek kardeş, baba, eş olarak sürekli bir erkeğe bağımlı bir şekilde sosyalleşerek onlara karşı da bir sorumluluk hissettikleri söylenmektedir (Gilchrist, Bannister, Ditton&Farrall, 1998: 284).

Kadınların kamusal alanda kendilerini ne kadar güvende hissettikleri ile suç mağduriyeti korkusu arasında da bir ilişki olduğu çeşitli araştırmalarla vurgulanmıştır. Macmillan et al. (2000) yaptığı çalışmaya göre, güvenlik algısı, bireyin bir saldırganı uzaklaştırmayı ne kadar başarabileceğini hissettiğiyle anlaşılmaktadır. 1993 yılında Kanada’da yaşayan 12,300 kadın üzerinde yaptığı çalışmada Macmillan et al. (2000), şehirlerde yaşayan ve bir engeli bulunan kadınların sosyal çevrede kendilerini daha az güvende hissettiği ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, istikrarsızlık, geçmiş mağduriyet deneyimi, düşük eğitim durumu, düşük gelir ve yaşanan bölgenin de kadınların kendilerini güvende hissetme düzeylerini etkileyen değişkenler olduğu görülmüştür. Bununla birlikte kendisini en az güvende hisseden kadınların, geçmişte cinsel saldırıya maruz kalan kadınlar olduğu vurgulanmıştır (Macmillan, Nierobisz&Welsh, 2000: 314-318).

Cinsiyet ayrımı ile suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiye yönelik yapılan bir diğer çalışma ise Yirmibeşoğlu ve Ergun’un İstanbul Beyoğlu bölgesinde hem kadınlar hem de erkeklerin suç mağduriyeti korkusu üzerine yaptığı çalışmadır. 2006 ve 2010 yıllarında bu bölgede yaşayan veya bu bölgeye ziyaret amaçlı gelen kadın ve erkeklerin suç mağduriyeti korku düzeyleri araştırılmış ve ortaya şu sonuçlar çıkmıştır: 2006 yılında gündüz vakti kadınların kendilerini güvende hissetmeme oranı %14,7 iken bu oran erkeklerde %15,7’dir. 2010 yılında aynı soruya verilen cevaba göre ise kadınların %8,3’ü, erkeklerin %12’si gündüz vakti kendilerini güvende hissetmemektedir. 2006 yılında geceleyin kendilerini ne kadar güvende hissettikleri sorulduğunda, kadınların %35,7’si, erkeklerin %39,7’si kendilerini güvende hissetmediklerini belirtmiştir. Bu oranlar 2010 yılında ise kadınlarda %29, erkeklerde ise %23,7’dir. 2006 yılında tek başına yürürken korkup korkmadıkları sorulduğunda ise kadın ve erkekler arasındaki oranlarda dramatik bir fark olduğu gözlemlenmektedir. Kadınların %12’si yalnız yürürken korktuğunu söylerken, erkeklerin sadece %7,7’si böyle düşünmektedir. 2010

yılında aynı soruya verilen cevaplarda kadınların %13,3'ü, erkeklerin ise sadece %4,3'ü yalnız yürürken korktuğunu ifade etmiştir (Yirmibeşoğlu&Ergun, 2015:167).

Özaşçılar ve Ziyalar'ın 2005 yılında İstanbul'da okuyan 18-25 yaş arası üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı suç mağduriyeti korku düzeyleri ile ilgili çalışmadan elde edilen bulgular da kadınların suç mağduriyeti korku düzeylerinin daha yüksek olduğu görüşünü desteklemektedir. Araştırmaya göre, kadınların genel korku düzeyi %68,07 iken, bu oran erkeklerde %52, 85'tir. Mala karşı suçlardan duyulan korku düzeyleri kadınlarda %31,57, erkeklerde %29,51'dir. Şahsa karşı suçlarda ise duyulan korku düzeyi kadınlarda %40,04 ile dikkat çekerken, bu oran erkeklerde %29,51'de kalmıştır (Özaşçılar&Ziyalar, 2009: 11). Bu istatistiki bilgilerden de hareketle kadınların erkeklere kıyasla suça maruz kalma korku düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Yaş ile suç mağduriyeti korkusu ilişkisi incelendiğinde öncelikle yaşlılığın tanımının yapılması önemlidir. Yaşlılığın hangi yaş aralığını kapsadığı üzerinde bir uzlaşma olmasa da çoğu gruplar tarafından emeklilik yaşını da temsil ettiği için 65 yaş baz alınmaktadır. İnsan ömrü, genel sağlık durumu, zihinsel kapasite, psikolojik veya fiziksel sağlamlık gibi çeşitli boyutlardan değerlendirildiğinde 65 yaş sınırına ulaşılmaktadır. Ancak bu kategori de iki alt kategoriye ayrılmaktadır; 65-74 yaş aralığını kapsayan dönem erken yaşlılık olarak nitelenirken, 75 yaş ve üzeri geç yaşlılık olarak adlandırılmaktadır (Fattah&Sacco, 1989: 2).

Toplumda suç korkusunun hızlıca artmasıyla birlikte akademik çalışmaların önemli bir kısmını oluşturmaya başlayan suç mağduriyeti korkusu ile ilgili araştırmalar yapılmaya başlandığında, toplum içindeki bazı grupların suç mağduriyeti korkusunu daha fazla yaşadığı ortaya çıkmıştır. İşte bu gruplardan bir tanesi yaşlılardır. Suç mağduru olma oranı düşük olmasına rağmen yaşlıların suç mağduriyeti korkusunun yüksek olması ironik olduğu kadar dikkat çekicidir. Bu şekilde mağdur olma oranının düşük olmasına karşın suç mağduriyeti korkusunun yüksek olması mağduriyet korkusu paradoksu (fear-victimization paradox) şeklinde tanımlanmaktadır (McCoy&Wooldredge,1996: 193).

Genel anlamda suç istatistiklerine bakıldığında, en düşük oranda yaşlıların suç mağduru olduğu görülmektedir. Bununla birlikte sokakta bir mağduriyet yaşamayan yaşlıların daha ziyade ev içinde veya bakım evlerinde fiziksel ve duygusal istismara maruz kaldığı bilinmektedir (Carrabine, Cox, Lee, Plummer&South, 2009: 166).

Skogan ve Maxfield (1981), yaşlıların suç mağduriyeti korkusunun neden daha yüksek olduğunu iki açıdan açıklamıştır. Bunların ilki fiziksel zarar görebilirlik (vulnerability), diğeri ise sosyal zarar görebilirliktir. Fiziksel zarar görebilirlikte, fiziksel özelliklerinden ötürü birey kendisini savunamaz ve aldığı zarar karşısında iyileşmesi oldukça güçleşir. Sosyal zarar görebilirlik ise, bireyin maruz kaldığı suç sonucunda ortaya çıkan zararı karşılayamama ve yaşadığı çevreyle ilgilidir. Yaşlıların bu iki açıdan da dezavantajlı olduğunu savunan Skogan ve Maxfield, bu nedenle bu grubun mağduriyet korkusunu daha fazla yaşadığını öne sürmektedir (McCoy&Wooldregde,1996: 193).

Sokaktaki şiddet suçları, öldürülme, soygun gibi suçlara en az maruz kalanlar yaşlılar olmasına rağmen en fazla korku duyan gruplardan birisini oluşturmasının en önemli nedenleri arasında kendilerini fiziksel olarak savunamayacakları inancı yer almaktadır.

Suç mağduriyeti korkusu en düşük olanlar ise yirmili yaşlarda bulunan genç erkeklerdir. Ancak burada ironik olan, en fazla suç mağduru olan bireylerin bu yaş grubundan oluşmasıdır (Ellis, Beaver& Wright, 2009: 230).

Avustralya’da yaşları 16 ila 85 arasında değişen kadın-erkeklerden oluşan 148 katılımcı üzerinde yapılan araştırmada yaş değişkeni ile suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişki gözlemlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, gençlere oranla yaşlıların Avustralya’yı daha tehlikeli ve şiddet dolu bir yer olarak tanımladığı, tek başına dışarıda yürümekten daha fazla korktuğu, yaşadığı bölgeyi daha az güvenli olarak nitelediği ve katılımcı yaşlılardan çok azının doğrudan mağduriyet deneyimi olmasına rağmen çoğunun saldırıya uğramaktan korktuğu ortaya çıkmıştır (Tulloch, 2000: 459).

Doğu İngiltere’de 145 kadın-erkek emekli üzerinde yapılan bir başka çalışmada da benzer sonuçlar ortaya çıktığı görülmüştür. Akşamları sokağa çıkmayı güvenli bulup bulmadıkları sorulan katılımcıların %94,5’i güvenli bulmadıklarını belirtmiş; bunun

nedeni sorulduğunda ise %50'si bir saldırıya maruz kalabileceklerini, %12,5'i hırsızlığa maruz kalabileceği ve %22'si ise her ikisinin de yaşanabileceğini düşündüğünü ifade etmiştir. Evlerinde güvende olup olmadıkları sorulduğunda yarısı güvende hissettiğini, %34'ü güvende hissetmediğini, %16'sı ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Toplum içindeki suç oranları sorulduğu zaman ise katılımcıların %77'si suç oranlarının giderek arttığını düşündüğünü söylemişlerdir (Clarke&Lewis, 1982: 53).

Yaşanan bölge ile suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkinin güçlü olduğu çoğu araştırmada da gözlenmektedir. Bireyin yaşadığı bölge, yaşadığı çevrenin fiziki özellikleri, oturduğu bölgenin sosyo-ekonomik durumu, bölgenin güvenlik durumu, bölgedeki komşuları/akrabaları ile ele alınmakta ve bu etkenlere bağlı olarak bireyin suç mağduriyeti korkusuyla ilintili olmaktadır. Bu nedenle yaşanan bölge ile suç mağduriyeti korkusu arasında yakın bir ilişkinin mevcut olduğu söylenebilmektedir.

Birbirlerine yardım eden komşuların olduğu bölgelerde yaşayan bireylerde suç mağduriyeti korkusu genellikle düşüktür. Sosyal ve fiziksel sıkıntıların olduğu düzensiz bölgelerde ise yerleşimciler, zorba gençler, dağıtılmış çerçöp, grafiti, kepenk vurulmuş mağazalar, yıkık dökük binalar, yabancılar, sarhoşlar, başıboş gezenler, seks işçileri, uyuşturucu satıcıları, gürültü, kalabalık, bağırış çağırış, pislik, pis kokuları deneyimlemektedir. Bütün bu sorunlar o bölgedeki yerleşimcilerin suç mağduriyeti korkusunun artmasına neden olmakta, bu korkunun artış göstermesi de yaşam kalitesini düşürmektedir. Suç mağduriyeti korkusu aynı zamanda bulaşıcıdır. Bu tür bölgelerde suça maruz kalan birisi bunu hemen diğerlerine yayar ve aynı oranda bu korku da gittikçe yayılır. Bunun sonucunda gidecek başka bir yer bulabilen taşınır; bu imkânı bulamayan da kendisini sosyal yaşamdan tamamen soyutlar (Siegel, 2010: 146).

Korku, bireyin gerçek ya da algılanan fiziksel ya da sosyal zarar görebilirliğinden olduğu kadar bireyin sosyal alandaki pozisyonundan da kaynaklanmaktadır. Sosyal zarar görebilirlik, yerleşimcilerin oturduğu bölgedeki yaşam tarzlarını sorgulamalarına ve mağduriyet korkularının artmasına neden olmaktadır (Schafer, Huebner&Bynum, 2006: 287).

1990ların ortasında ciddi bir ekonomik kriz yaşayan İrlanda'da işsizlik oranı oldukça artış göstermiş, göç ve yoksulluk ortaya çıkmıştır. Yine bu dönemde özellikle eroin olmak üzere uyuşturucu kullanımında ciddi bir artış yaşanan İrlanda'da, çoğunlukla soygun ve hırsızlık olduğu tespit edilen resmi suç oranlarının büyük oranda artış gösterdiği ve bu artışın uyuşturucu bağımlılığı artışıyla ilişkili olduğu söylenmektedir. Özellikle İrlanda'nın başkenti Dublin'de uyuşturucu kullanımı nedeniyle kamusal alanda tahribat yaratılmaya başlanmış ve bireylerin yaşam kalitesini olumsuz anlamda etkileyen olaylar yaşanmıştır. Yaşadıkları çevrede uyuşturucu satılmasından, çevrelerine zarar verilmesinden tedirginlik duyan Dublin halkında, bu dönem içinde suç mağduriyeti korkusunun ciddi ölçüde artış gösterdiği araştırmalarla ortaya çıkmıştır (Shoham, Knepper& Kett, 2010: 432).

Modernleşmeyle birlikte büyük bir hızla yayılmaya başlayan sosyal değişme, küresel anlamda bir değişimi doğururken, toplumsal değişmeyi de beraberinde getirmektedir. Hızla yayılan toplumsal değişme, bireyler üstünde güvensizlik, kaygı, şüphe yaratarak genel bir tehdide neden olmaktadır. Toplumsal, ekonomik, siyasi ve kültürel dönüşümler de bu artan korkuyu besleyerek bireylerin günlük hayatlarında çeşitli kaygı ve korkular yaşamasını beraberinde getirmektedir (Hirtenlehner&Farrall, 2013:7).

Yaşanan çevrenin suç mağduriyeti korkusuyla ne kadar ilişkili olduğu düzensizlik modelinde de açıkça belirtilmektedir. Yaşanılan bölgedeki fiziksel ve sosyal düzensizlikleri ele alan düzensizlik modelinde, terk edilmiş binalar, gürültü, kirlilik, zorbalı, başıboş gezen insanlar, grafiti gibi etkenler fiziksel düzensizliği nitelerken, dilencilik, seks işçiliği, kamusal alanda içki içme, uyuşturucu ticareti gibi unsurlar da sosyal düzensizliği ifade etmektedir. Bu fiziksel ve sosyal düzensizlikler, bölgede yaşayan bireylerin normlarını ve sosyal kontrolü yerle bir etmekte, bu durum da bireylerin yaşadığı bölgeyi güvenli bulmamasına ve suç mağduriyeti korkusunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. 2004 yılında Türkiye'de 6173 katılımcı ile gerçekleştirilen bir çalışmada yaşadığı bölgede fiziksel ve sosyal düzensizliklerin bulunduğu bireylerde suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek çıktığı görülmüştür (Karakuş, McGarrell&Başbüyük,2010: 175).

Bunun yanında, bireylerin yaşadıkları çevrede güvenebileceği komşuları veya yakınları olması önemli değişkenlerden birisidir. Bireyler yakınlarında güvenebileceği birilerini hissettiği zaman veya başına kötü bir şey geldiğinde yardımına koşacağını bildiği birisi olduğu zaman kendisini güvende hissetmekte ve yaşadığı bölgeye olan aidiyet duygusu pekişmektedir. Yine Türkiye’de yapılan çalışmada, yaşanan bölgeyle bütünleşme (integration) oranı yüksek olan bireylerde suç mağduriyeti korkusunun düşük olduğu görülmüştür (Karakuş, McGarrell&Başbüyük, 2010:177).

Sosyo-ekonomik durum ile suç mağduriyeti korkusu arasında bir ilişki olduğu araştırmalarla birlikte desteklenmektedir. Özellikle sosyo-ekonomik durumunda değişiklikler ve tutarsızlıklar yaşayan kişilerde suç mağduriyeti korkusunun tetiklendiği düşünülmektedir. İşsizlik, ev kirasını/borcunu ödeme endişesi, çocuk varsa onların okul masrafları gibi değişkenlerin bireyler üstünde baskı yaratarak “zarar görebilirlik” düşüncesini tetiklediği söylenmektedir. Girling’e göre, suç mağduriyeti korkusu üzerinde sosyo-ekonomik durumun bu kadar önemli olmasının nedeni, bireylerin yaşadığı yere aidiyet hissi ile sosyo-ekonomik durumun ilişkili olmasıdır. O’na göre bireyin yaşadığı yerde ne kadar sorun, hiyerarşi, eşitsizlik ve güvensizlik varsa, suç mağduriyeti korkusu da aynı oranda artış göstermektedir (Carrabine, Cox, Lee, Plummer&South, 2009: 224).

Düşük sosyo-ekonomik durum içinde olan bölgelerdeki yerleşimcilerin, yargıya veya güvenlik güçlerine karşı güveni daha düşük olmakta ve hukuka başvurmadan kendi işlerini kendileri çözme eğilimi göstermektedir. Ayrıca Shaw ve McKay’in sosyal düzensizlik kuramında da savunduğu gibi, sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerde yaşayanların birbirleriyle düşük sosyal iletişimleri bulunmakta ve yerel etkinliklere katılım gösterilmemektedir (Goudriaan, Wittebrood&Nieuwebeerta, 2006: 724). Yukarıda bahsedilen her iki durum da sosyo-ekonomik yönden dezavantajlı bireylerin, yaşadıkları bölgelerdeki güvenlik güçlerine ve diğer yerleşimcilere güven duymadığı, bu güvensizlik neticesinde de suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

1994 yılında British Crime Survey (BCS) tarafından 16 yaş üstü 14,500 kişi üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada, sosyo-ekonomik geliri düşük olan bireylerin yüksek olanlara kıyasla, hava karardıktan sonra dışarıda kendilerini güvensiz hissetme oranları %54'e %25 olacak şekilde iki katı kadar yüksektir. Akşamları tek başlarına kendi evlerindeyken güvende olup olmadıkları sorulduğunda %18 ile geliri düşük olanlar güvende hissetmediklerini söylerken, geliri yüksek olanlarda bu oran %8'tir. Bunun yanında sosyo-ekonomik durumu düşük olanlarda, soyulma, fiziksel ve cinsel saldırıya uğrama kaygılarının daha yüksek olduğu yine bu araştırma sonuçlarındandır (Pantazis, 2000: 424).

Doğrudan ve dolaylı mağduriyet olarak ikiye ayrılan geçmiş mağduriyet deneyiminin, suç mağduriyeti korku düzeyini artırmada etkili olduğu söylenmektedir.

Antik dönemlere bakıldığında mağdur kavramı, daha ziyade dinsel törenlerde olağanüstü güçleri veya tanrıyı memnun etmek için "kurban" edilen insan veya hayvan anlamına gelmekteydi. Yüzyıllar içerisinde ek anlam kazanan mağdur kelimesi, günümüzde herhangi bir sebepten ötürü acı, kayıp ve güçlük yaşayanlar için kullanılmaktadır (Karmen, 2010: 1). Kriminolojide mağdur ya da suç kurbanı, başka bir kişinin eyleminden dolayı zarar görmüş, acı çekmiş ya da ölmüş olan kişi anlamına gelmektedir (Sokullu, 1999: 22).

Mağduru ve mağduriyeti inceleyen bilim dalı olarak bilinen viktimoloji açısından mağdur ise, birisi ya da birileri tarafından, bireysel ya da toplu olarak fiziksel veya zihinsel yaralanma, duygusal zarar, ekonomik kayıp, temel haklarından yoksun bırakılma gibi yasalara aykırı suç eylemlerine maruz kalan kişi olarak tanımlanmaktadır (Goodey, 2005: 10).

Mağduriyet kavramı ise, kötü, acı verici, yıkıcı, asalak ve haksız biçimdeki kişilerarası oransız bir ilişkidir (Karmen, 2010: 2). Mağduriyet kavramı genel anlamda doğrudan mağduriyet ve dolaylı mağduriyet olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Doğrudan mağduriyet, bireyin direkt olarak kendisine karşı işlenmiş bir suçun yaşanmışlığını kapsamaktadır. Dolaylı mağduriyet ise, bireyin doğrudan suça maruz kalmadığı ancak

eşi, anne-babası gibi yakın çevresinden birinin yaşadığı mağduriyet sonrasındaki deneyimleridir (Wolhuter, Olley&Denham, 2009: 33).

Yapılan çalışmalarla da desteklenen görüş, suç mağduriyeti korkusunu en ağır biçimde yaşayan gruplardan birinin geçmişte suç mağduriyetini deneyimleyenler olduğudur. Özellikle şiddet suçları mağdurlarının bu durumdan çok fazla etkilendiği ve tekrar aynı suça maruz kalacağı korkusunu yaşadığı belirtilmektedir. Bu mağduriyet deneyimini yaşayanların birçoğunun yaşamını değiştirmek durumunda kaldığı, artık hayata şüpheyle bakarak dünyayı daha az güvenli, daha az kontrol edilebilir ve anlamlı bulduğu ifade edilmektedir. Geçmişte mağduriyet deneyimi yaşayanların birçoğu, suç mağduriyeti korkusunu genelleştirerek tekrar mağdur olacağına inanırlar (Siegel, 2012: 73).

Geçmişte suç mağduru olan kişilerin yeniden suç mağduriyeti korkusu çok yüksek olduğundan, birçoğu yaşadığı yeri bile değiştirmeyi göze almaktadır. Geçmiş suç mağduriyeti-suç mağduriyeti korkusu ve taşınma arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışma 2002-2003 yılları arasında Amerika Seattle'da gerçekleştirilmiştir. Toplam 3,759 kişi üzerinde yapılan araştırmada, şiddet suçlarına maruz kalma ile taşınma arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, mala yönelik suça maruz kalma ile taşınma arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (McNeely&Stutzenberger, 2013: 456).

Suç mağduriyeti korkusu, bir dereceye kadar ortaya çıkan mağduriyete bağlıdır. Doğrudan mağduriyet deneyimleri ne kadar fazla olursa, toplum içerisinde o kadar fazla suç mağduriyeti korkusu ortaya çıkarmaktadır. Bir toplum içindeki suç mağduriyeti korkusu seviyesi, o toplum içindeki suç eylemleri seviyesinden kaynaklanmaktadır. Bu görüş suç mağduriyeti korkusu çalışmalarında oldukça kabul gören bir modeldir. Bu modeli savunanlar olduğu kadar karşı çıkanlar da bulunmaktadır. Karşıt görüşler açısından bakıldığında, daha fazla mağduriyet yaşayan bireylerin genç erkekler olması ancak yapılan araştırmalar neticesinde suç mağduriyeti korkusunu en az taşıyanların da bu genç erkekler olduğunun görülmesi, bu modele dair büyük bir soru işareti oluşturmaktadır. Bununla birlikte, korkunun yoğunluğu yerine korkunun sıklığı ölçüldüğü zaman suç oranları, mağduriyet deneyimi ve suç mağduriyeti korkusu arasında güçlü bir bağ olduğu görülmektedir (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 83-84).

Doğrudan mağduriyet dışında dolaylı mağduriyet ile suç mağduriyeti korkusu arasında ilişki bulunmaktadır. Başkalarının mağdur olduğunu duyan veya gören bireyler, kendi başlarına da aynısının gelme ihtimali olduğunu düşünebilmektedir. Hale'e (1996) göre, arkadaşlarının, yakınlarının veya komşularının mağdur olduğunu duyan bireylerde meydana gelen dolaylı deneyimler, onların suç mağduriyeti korkusunu tetiklemektedir. Box (1988) ve Arnold (1991) ise, dolaylı mağduriyetin suç mağduriyeti korkusu üzerinde doğrudan mağduriyete kıyasla daha fazla etki bıraktığını savunmaktadır (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 85).

Fisher (1995) bir üniversitede gerçekleştirdiği çalışmada, öğrenci ve personelden oluşan 684 kişi üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, son bir yıl içerisinde suç mağduru olan bireylerin, hiç suç mağduriyeti yaşamayanlara kıyasla suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma son dönemde yaşanan mağduriyetin, daha öncekilere göre suç mağduriyeti korkusu üzerinde daha yüksek bir etki bıraktığını göstermektedir. Ayrıca yine bu çalışmadan edinilen bulgular, artan suç mağduriyeti korkusunun şahsa yönelik suç mağduriyetiyle ilişkiliyken, mala yönelik suç mağduriyetiyle ilişkili olmadığını ortaya koymaktadır (Fox, Nobles&Piquero, 2009: 26).

2007 yılında Amerika'da 18 yaş üstü 1921 birey üzerinde yapılan araştırmada, kadınların erkeklere oranla hem gündüz hem de gece daha fazla suç mağduru oldukları ve kadınların erkeklere kıyasla suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek çıktığı görülmüştür. Kadınlar özellikle %44,26 ile cinsel saldırı, %42,16 ile hırsızlık ve %33,79 ile takip edilme suçlarına maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir (Fox, Nobles&Piquero, 2009: 31).

Suç mağduriyeti korkusunu etkileyen bir diğer değişken kamusal güvensizliktir. Kamusal güvensizlik kavramı, suç mağduriyeti korkusu çalışma alanıyla oldukça ilişkilidir. Bireylerin kendilerini yaşadığı toplum ve çevrede, kamusal alanda güvensiz hissetmesi, bireylerin doğrudan doğruya suç mağduriyeti korkusunun yüksek seviyelere çıkmasına neden olmakta, bu nedenle kamusal güvensizlik ve suç mağduriyeti korkusu ilişkisiyle alakalı birçok araştırma yapılmaktadır.

Kamusal güvensizlik duygusu, özellikle bireyin yaşadığı bölgede gerçekleşen büyük sosyal ve kültürel dönüşümler neticesinde ortaya çıkmaktadır. 1960larda yaygın şekilde görülmeye başlayan suç mağduriyeti korkusu gibi, kamusal güvensizlik de bireylerin yaşadığı deneyimler ve sosyo-kültürel değişimler sonucunda aynı dönemlerde literatüre girmiştir. Böylece suç mağduriyeti korkusu, modernitenin en büyük sonuçlarından birisi olan kamusal güvensizlik ile kesişmektedir (Hope&Sparks, 2000: 5).

Kamusal güvensizlik hissi yaşayan bireylerde öncelikle kendilerini güvende hissetme duygusu kaybolarak yerini kaygı ve huzursuzluğa bırakır. Kamusal güvensizliğin ortaya çıktığı yerlerde genellikle enformel sosyal kontrol düşer ve sosyal norm ve değerler halk arasında önemini kaybetmeye başlar (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 240).

Kamusal güvensizliğin oluşmasında rol alan unsurlar, yaşanılan bölgenin tehlikeli olması (suç oranlarının yüksek olması, gelir düzeyinin düşük olması), sosyal destek eksikliği, düşük infomel sosyal kontrol, sosyal destek ağının yokluğu ve kötü çevre koşullarıdır (grafiti, terk edilmiş binalar, gürültü, kirlilik, vb.). Bu unsurlar bireylere güvensizlik ve tehdit aşlamakta, bu da bireylerin yaşadıkları bölgeyi güvenli bulmayarak suç mağduriyeti korkusunun artmasına neden olmaktadır (Carro, Valera&Vidal, 2008: 304).

Latin Amerika'nın en güvenli ülkelerinden birisi olarak gösterilen Şili'de yapılan araştırmalar, suç oranlarının çok düşük olmasına rağmen bireylerin suç mağduriyeti korkusunun yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun nedenlerini araştıran Dammert ve Malone'a (2003) göre, bireylerdeki suç mağduriyeti korkusunun yüksek olmasının nedeni, kamusal güvensizliktir. Şili halkının ekonomik, sosyal ve siyasi güvensizlikler neticesinde genel anlamda bir güvensizlik hissini ortaya çıktığı ve bunun da suç mağduriyeti korkusunu artırdığı belirtilmiştir. Çalışmada, yüksek işsizlik oranları, düşük gelir, enflasyon, grevler, toplumsal kargaşa gibi etkenlerin kamusal güvensizliği artırdığı vurgulanmıştır (Dammert&Malone, 2003: 79).

Suç mağduriyeti korkusu ve kamusal güvensizliğin artmasıyla birlikte, suç ve güvensizlik kavramları siyasi mercileri meşgul etmeye başlamış ve sosyal düzen ile kültürel temsillerin yeniden inşası üzerinde düşünölmeye başlanmıştır. Suç ve

güvensizlik artık sadece ne özel alanlarda ne de kamusal alanlarda baş göstermektedir. Bireylerin günlük yaşamları içinde- alışveriş yaparken, internet -telefon kullanırken, çalışırken, seyahat ederken- bu iki kavram kendiliğinden yer almaktadır. Kamusal güveni yeniden inşa etmek için hükümetlere birçok görev düştüğünü söyleyen Crawford (2012), suç kontrolü ve güvenlik alanında ciddi çalışmalar yapılması gerektiğini, sosyal düzenin sağlanması için sadece polis-asker gibi güvenlik güçlerinin değil, nüfus planlaması, kültürel-ekonomik reformlar gibi sosyolojik unsurların da göz önüne alınması gerektiğini belirtmiştir (Crawford, 2012: 6-7).

Sosyal entegrasyonun suç mağduriyeti korkusu üzerindeki etkisinin güçlü olduğunu savunan çokça çalışma yapılmaktadır. Sosyal entegrasyon kavramı Skogan ve Maxfield (1981) tarafından, üyeleri ve orada geçici olarak bulunan bireyler üzerinde sosyal kontrolü dolayısıyla da çeşitli hakların yerel düzeylerde uygulanmasını sağlamak için yaşanan bölgenin kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (Doran&Burgess, 2012: 36). Ayrıca sosyal entegrasyon, yerleşimcilerin komşularını tanımaları, onlarla sıklıkla konuşmaları ve yaşadıkları mahalleyi “gerçek evleri” gibi hissetmeleri olarak tanımlanmaktadır (Gibson, Zhao, Lovrich,&Gaffney, 2002: 539). Sosyal entegrasyon ile suç mağduriyeti korkusu arasında anlamlı bir ilişki olduğu bilinmektedir. Buna göre, yaşanan bölgede sosyal entegrasyon ne kadar düşükse, suç mağduriyeti korkusu o kadar yüksektir (Doran&Burgess, 2012: 36).

Sosyal entegrasyon kavramıyla birlikte anılan sosyal destek, sosyal sermaye ve ortak yarar (collective efficacy) da sosyal entegrasyonu anlamak açısından önem teşkil etmektedir. Sosyal destek, aynı bölgede yaşayan bireylerin birbirine yardım etme sıklığı ve bu yardımlardan ne kadar tatmin olduklarıyla alakalıdır. Sosyal sermaye, halkın ağları ya da bağlantıları aracılığıyla oluşan sosyal temaslar ve bölgede yaşayanların birbirlerine karşı olan güven duygusu ile ilişkilidir. Ortak yarar ise, yerleşimcilerin birbirleri arasındaki uyum düzeyi ile onların kamu yararı adına bir arada olma istekleridir (Doran&Burgess, 2012: 36).

Sosyal entegrasyonun diğer göstergeleri, bölgede yapılan resmi organizasyonlara katılmak, bölgede düzenlenen çeşitli faaliyetlerin içinde yer almak, bölgeyle ilgili bilgi

paylaşımında bulunmak, diğer yerleşimcilerle olan benzerlikleri fark etmek ve bölgede yaşayan akraba veya arkadaşların varlığıdır. Komşularıyla ilişki kuran ve bağlanmışlık geliştiren yerleşimcilerin suç mağduriyeti korkusunun daha düşük olduğu raporlanmaktadır (Siegel, 2012: 209)

Kırsal ya da kentsel olsun yüksek seviyedeki sosyal kontrol ve sosyal entegrasyon, yaşanan bölgenin uyum ve tutarlılık içinde olduğunu göstermektedir. Böyle alanlarda, komşular arasında karşılıklı güven bulunmakta ve kamusal düzen sürekliliğini korumaktadır. Bu uyumun bulunduğu bölgelerde, kamusal alanın enformel sosyal kontrolü böyle bölgelerde yaşayanların uyumluluğu ile birleşerek herkes için ortak yararı oluşturmaktadır. Sosyal kontrol ve sosyal entegrasyonun birlikte yer aldığı bölgelerde yaşam kalitesi artarak, daha iyi standartlarda eğitim, sağlık, ev sahibi olma gibi sosyal fırsatlar ortaya çıkmaktadır (Siegel, 2012: 201).

Sosyal entegrasyon ve suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiyi inceleyen birçok çalışma yapılmış ve bu iki değişken arasında anlamı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. 1982 yılında Hunter ve Baumer tarafından yapılan bir araştırma, sosyal entegrasyon arttıkça bireylerin kendilerini yaşadıkları bölgeye daha fazla ait hissettikleri ve bunun sonucunda bölgelerinde kendilerini güvende hissederek suç mağduriyeti korkusunun azaldığını göstermiştir. Buna ek olarak 1996 yılında benzer bir ilişkiyi araştıran Rountree ve Land, sosyal entegrasyonun, yaşanan bölgedeki tehlike algısını yok ettiğini ve güvenlik duygusunu artırdığını ortaya çıkarmıştır (Gibson, Zhao, Lovrich,&Gaffney, 2002 :542).

Washington bölgesinde 21 şehir, 5 metropolitan ve 16 kırsal alanda 2681 yerleşimci üzerinde 2003 yılında yapılan çalışmada elde edilen bulgulara göre, %25'lik bir oranla sosyal entegrasyonu düşük olan yerleşimcilerin kendilerini daha fazla risk altında hissettikleri ortaya çıkmıştır. Yine benzer şekilde, sosyal entegrasyonun düşük olduğunu düşünen yerleşimcilerin %36'sı suç mağduru olma risklerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir (Franklin, Franklin&Fearn, 2008: 216-217).

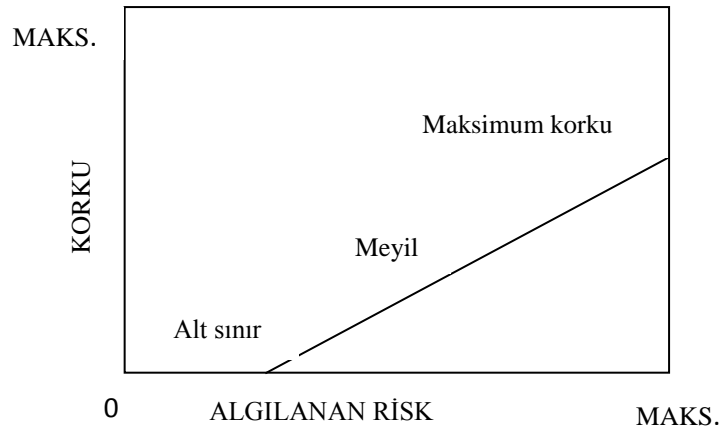
Suç mağduriyeti korkusu açıklanırken, algılanan mağduriyet riski (percieved risk of victimization) de bu kavramı açıklamada önemli bir değişken olarak vurgulanmaktadır. Suç mağduriyeti korkusu suça ve suçun belirtilerine verilen duygusal bir tepki olarak açıklanırken, algılanan mağduriyet riski ise bu korku tepkisini uyaran bilişsel mekanizma olarak tanımlanmaktadır. Yine suç mağduriyeti korkusunun daha iyi anlaşılması açısından genel korkuya da (general fear) yer verilmektedir. Tehdit veya tehlike göstergeleri olan fiziksel ya da zihinsel dünyalarındaki gerçek veya hayal ürünü olaylar ve nesnelere bağlı olarak bireylerin gösterdiği ortalama duygusal tepki “genel korku” olarak tanımlanmaktadır (Chadee&Ng Ying, 2013: 1896).

Ferraro suç mağduriyeti korkusunu “suça ya da kişinin suçla ilişkilendirdiği sembollere karşı geliştirdiği kaygı veya duygusal bir reaksiyon” şeklinde tanımlarken, algılanan mağduriyet riskini ise “gerçek veya hayali potansiyel tehlikeye sahip olma durumu” olarak nitelendirmektedir (Ferraro, 1995: 4). Yani suç mağduriyeti korkusu, korku gibi duygusal bir reaksiyon olarak kabul edilmektedir.

Bununla birlikte bazı çalışmalarda suç mağduriyeti korkusu ile mağduriyet risk algısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirtilmektedir. Örneğin, kadınların erkeklere oranla suç mağduriyeti korku düzeyinin daha yüksek olmasına karşın kadın ve erkeklerin risk algısı arasında bir fark olmadığı ifade edilmektedir. Benzer bir durum yaş ile de alakalıdır. Yaşlıların suç mağduriyeti korku düzeyi daha yüksekken, mağduriyet risk algısında böyle bir fark gözlemlenmemiştir (Mesch, 2000:39). Geçmişte yapılan çalışmalar risk algısının bireyin içinde bulunduğu sosyal yapıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Yaş, cinsiyet ve medeni durum gibi ögeler risk algısını etkilemektedir (Mesch, 2000: 49).

Risk algısı ile suç mağduriyeti korkusunun doğrusal olmadığını savunanlar olduğu kadar, ikisi arasında sıkı bir ilişki olduğunu düşünenler de mevcuttur. Algılanan riski anlamak için yapılan çalışmalarda genellikle şu tarz sorular sorulmaktadır: “Önümüzdeki yıl soyguna uğrama ihtimalinin yüksek olduğunu düşünüyor musun?”. Bu tarz sorular bireyin kendisini ne kadar risk altında hissettiğinin bir göstergesi olmaktadır. Birçok araştırmacıya göre bireyin kendisini risk altında hissetmesi suç mağduriyeti korkusunu tetikleyen bir unsurdur (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 86).

Warr (1987) “risk hassasiyeti” (risk sensitivity) modeliyle risk algısını daha fazla detaylandırmaktadır. Warr’a (1987) göre, bireyler özellikle yaşanan suç mağduriyetinin sonuçlarını gördüğü zaman algılanan risk düzeyi daha hassas olmaktadır. Bu sava yönelik yapılan çalışmalar da yüksek risk algı düzeyinin kaygı yoğunluğunu artırdığını ortaya koymuştur (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 113). Özetlemek gerekirse risk algısı, suç mağduriyeti korkusundan önce gelen ve bu korkuya yol açan duygusal reaksiyonların tetiklenmesine öncülük eden bir durumdur. Bireyler kendilerini risk altında hissettiği zaman suç mağduriyeti korku düzeylerinin artış göstermesi de oldukça olağan bir durum haline gelmektedir.

Şekil 3: Suç Mağduriyeti Korkusu-Risk Algısı İlişkisi

Kaynak: Warr 1987: 31.

Warr (1987), algılanan mağduriyet riski ile suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiyi yukarıdaki figür ile güzel bir şekilde özetlemiştir. Ona göre algılanan risk ne kadar yüksek düzeye çıkarsa, suç mağduriyeti korkusu da maksimum seviyeye erişir. Yani maksimum korku, risk algısı da maksimum seviyeye ulaştığında gerçekleşmektedir.

Yapılan bir çalışmada kadınların özellikle cinsel suç mağduriyeti yaşama risk algısının erkeklere oranla daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Kadınlara çizilen toplumsal cinsiyet rolleri neticesinde, kadınların erkekleri cezbetmek için daha seksi kıyafetler giyme eğilimi gösterdikleri ve bu noktada cinsel suçlar için açık hedef olabildikleri belirtilmiştir (Logan, Walker, Jordan& Leukefeld, 2006: 60). Bu durumun suç

mağduriyeti korkusuyla da paralellik gösterdiği görülmektedir. Kadınların algılanan risk düzeyinin yüksek olduğu cinsel suçlarda, kadınların suç mağduriyeti korkusu da yüksektir.

2.4. KADININ SUÇ MAĞDURİYETİ

Kadınların, şiddet ve saldırganlık ögesi içeren davranışlara hedef olmaları sorunu, kadın hareketleri ile birlikte gündeme gelmiş olmakla birlikte, bu sorun tarih boyunca süregelmiştir. Özellikle kadınların partner şiddetine büyük oranda maruz kaldığı ancak çoğunlukla kadınların partnerlerinden şikayetçi olmadığı bilinmektedir. Evlilik birliği altında bulunan kadınların, şiddete maruz kalmalarına rağmen eşlerinden ayrılma durumu da genellikle düşüktür. Bunun en önemli nedenleri, kültürel değerler ve kadınların geleneksel aile içi rolleri sürdürme eğilimi olarak açıklanmaktadır. Kadına karşı gerçekleştirilen şiddeti sadece dayak gibi fiziksel şiddetle sınırlamak yeterli değildir. Evlilik dahi olsa kadının isteği dışında cinsel ilişkiye girmek bir cinsel suçtur ve ırza geçme olarak tanımlanmaktadır. Bunun yanında hakaret etme, aşağılama gibi durumlar da duygusal ya da psikolojik şiddet olarak değerlendirilmektedir (İçli, 2007: 390-391).

Partner şiddeti, az ya da çok fiziksel, cinsel ve duygusal istismarın saldırgan ya da kontrollü davranışı olarak tanımlanmaktadır. Partner şiddeti erkekten kadına karşı olabildiği gibi kadından erkeğe karşı da gerçekleşmektedir. Ancak istisnai durumlar dışında partner şiddeti genellikle erkeğin kadına uygulamış olduğu şiddet durumu olarak kabul edilmektedir (Jaishankar&Ronel, 2013: 353).

Birden fazla kez aynı suç türü mağduriyeti yaşama durumu tekrarlanan mağduriyet (repeat victimization) olarak adlandırılmaktadır. Elde edilen verilere göre, tekrar tekrar aynı mağduriyeti yaşayanların genellikle kadınlar olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle 26-30 ve 31-35 yaş grubundaki kadınların şiddet mağduriyetini birden çok yaşadıkları görülmüştür. Bu mağduriyetin büyük oranı aile içi şiddeti kapsamaktadır (Goodey, 2005: 59).

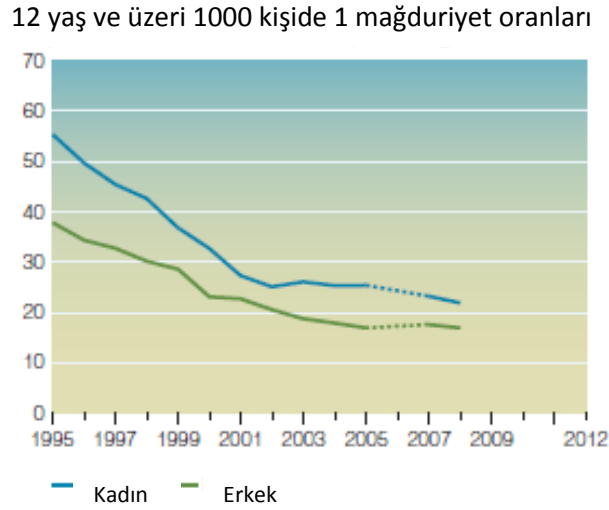
2000 yılında British Crime Survey (BCS) tarafından Birleşik Krallık topraklarında yapılan araştırma neticesinde 16 ila 24 yaş arasındaki kadınların yüksek oranda şiddet mağduru olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kadınların çoğunluğu, bekâr anneler, işsizler ve özel kiracılardan oluşmaktaydı. Yine aynı araştırmadan edinilen bulgulara göre aile içi şiddete en fazla maruz kalan %74'lük oranla yine kadınlar olmuştur. Kadınların %26'sı evlerinde, %23'ü sokakta takip edilerek, %19'u bar ya da gece kulübünde, %17'si ise işyerlerinde aile üyeleri tarafından şiddete maruz kalmıştır. BCS bulguları ile polis kayıtları kıyaslandığı zaman BCS bulgularının 3 katı oranda daha fazla mağdur olduğunu yansıttığı ortaya çıkmıştır. Bu durum, ne yazık ki kadınların büyük çoğunluğunun maruz kaldıkları olayları polise aktarmadığını göstermektedir (Goodey, 2005: 48).

Aile içi şiddetten sonra kadınların en sık maruz kaldığı suç türü cinsel suçlardır. Cinsel saldırı, taciz ve tecavüz gibi cinsel suçların hedef kitlesi büyük çoğunlukla kadınlardan oluşmaktadır. Kadınlar sıklıkla bu suçun mağduru olurken, ne yazık ki kültürel ve sosyal olarak bir kez daha mağdur edilmektedir. Kültürel bir algı olarak tecavüze uğrayan kadınlar için genellikle bunun sadece kadınların sorunu olduğu ve hatta bu mağduriyette kadınların hatası olduğunu düşünen zihniyet, kadınları birçok kez daha mağdur etmektedir.

Kadın mağduriyetinin belki de en dikkat çeken noktası, kadınların en fazla tanıdığı kişiler tarafından mağdur edilmesidir. The National Violence Against Women Survey tarafından 1998 ve 2000 yılları arasında gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları bu savı desteklemektedir. Amerika'da gerçekleştirilen bu araştırmaya katılan kadınların %25'i eşleri, eski eşleri veya partneri tarafından tecavüze uğradığını belirtmiştir. The National Crime Victimization Survey tarafından 2005 yılında yapılan çalışmada ise, kadınların %39'u arkadaşları veya tanıdıkları tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıklarını, %38'i ise yine arkadaşları veya tanıdıkları tarafından tecavüz ve cinsel saldırı mağduru olduklarını bildirmiş ve yine %39'luk bir oran, arkadaşları veya tanıdıkları tarafından hırsızlığa uğradığını belirtmiştir (Miller, 2009: 169).

Aşağıdaki istatistikten de görüldüğü üzere erkekler kadınlara kıyasla daha fazla suç mağduriyeti yaşamaktadır. Erkekler kadınlara oranla iki kat daha fazla hırsızlık suçuna maruz kalmaktadır. Ancak kadınlar, erkeklere kıyasla altı kat daha fazla tecavüz, aile içi şiddet ve cinsel saldırıya maruz kalmaktadır. Erkeklerin daha fazla suç mağduru olduğu bilinse de aşağıdaki figürden de görüleceği üzere bu fark yıllar içinde gittikçe azalmıştır (Siegel, 2012: 77).

Şekil 4: Erkek ve Kadınlarda Suç Mağduriyeti Oranları

Kaynak: Siegel, 2012: 77.

3. KURAMSAL ÇERÇEVE

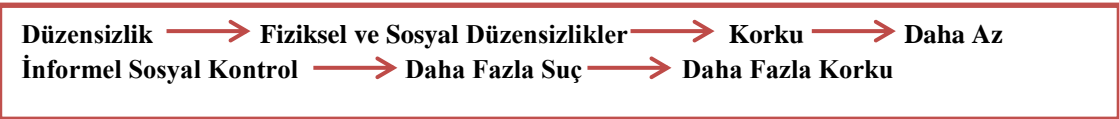
Bu bölümde çalışmanın temelini oluşturan kuramlar yer almaktadır. Sırasıyla düzensizlik modeli, sosyal kontrol modeli, mağduriyet modeli ve medyanın etkisi modeli detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

3.1. DÜZENSİZLİK MODELİ (DISORDER MODEL)

Düzensizlik, yerleşimciye sosyal kontrolün eksildiği ve ortak değer ve görüşlerin zayıfladığını gösteren sosyal ve fiziksel çevrenin herhangi bir boyutu olarak tanımlanmaktadır. Oturulan bölgenin bozulması ve sosyal kontrolün yıkılması, yerleşimcilerin suç riski algısını etkilemektedir. Bir bölgenin düzensiz olduğunu gösteren unsurlar; zayıf aydınlatma, grafiti, ortalığa dağılmış çöpler, vandallık, suçluların saklandığı binalar, yıkık dökük binalar, rahatsız edici davranışlar sergileyen bireyler, otopark, park gibi başıboş bireylerin bir araya geldiği noktalar, çalı çırpılar, gürültü kirliliği, başıboş köpekler ve köpek pislikleri, yere atılmış iğneler, boş- terk edilmiş sokaklar şeklinde sıralanmakta ve bu liste daha da uzayabilmektedir (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 91-92).

Bir bölgenin düzensiz olup olmadığını belirleyen unsurlar kendi içinde fiziksel ve sosyal düzensizlik olarak ayrılmaktadır. Fiziksel düzensizlik etkenleri; çöpler, grafiti, vandallık, terk edilmiş binalar, kırık sokak aydınlatmaları gibi bölgenin fiziksel görünümünü nitelerken, sosyal düzensizlik unsurları; sarhoşluk, dilencilik, seks işçiliği, gürültülü partiler, uyuşturucu satıcılığı gibi durumlarla ilgilidir. Bu ve benzeri hem fiziksel hem de sosyal düzensizlikler, davranış normlarının ve bölgedeki sosyal kontrolün yıkılması anlamına gelmektedir. Bölgedeki düzensizlik, yasalara uyan vatandaşların bölgede ne olup bittiğiyle kimsenin ilgilenmediğini düşünmesine neden olarak bölgenin güvensiz ve düzensiz olduğunu kabul etmesine ve kamusal yaşamdan çekilmesine yol açmaktadır (Karakuş, McGarrell&Başbüyük, 2010: 175).

Uygarlıktan uzaklaşma (incivility) modeli de denilen düzensizlik modelinde, bireyler yalnızca uygarlıktan uzak unsurları gözlemleyerek ve bu unsurlarla artan suç riski arasındaki ilişkiyi algılayarak bile suç mağduriyeti korkusunu yaşamaktadır (McCrea, Shyy, Western&Stimson, 2005: 10). Aşağıdaki şekil de düzensizlik modeli ile suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiyi başarılı bir şekilde açıklamaktadır:

Şekil 5: Düzensizlik-Suç Mağduriyeti Korkusu İlişkisi

Kaynak: Yirmibeşoğlu ve Ergun 2015.

Skogan (1990), düzensizlik ve suç arasındaki ince çizginin aslında düzensizlik unsurlarının politikacılar tarafından yasalara değil değerlere karşı olarak algılanması ve polis in de bu doğrultuda bir yaptırım uygulamamasına bağlı olduğunu söylemektedir. Ona göre düzensizlik, yerleşimcilere yerel sosyal düzenin yıkıldığına dair görünür ipuçları sunmaktadır. Düzensizliğin önemi, bölgede yaşayan yerleşimcilerin buna nasıl tepki verdiği dir. Bu anlamda düzensizlik, bölgedeki sosyal kontrolü etkileyen önemli bir değişkendir. Düzensizlik ile suç arasındaki bir diğer önemli fark, ne zaman ve nerede yasadışı bir davranış dahi olsa bunun suçtan ziyade kamusal bir sorun olarak düşünülmesidir (Snell, 2001: 38-39).

Skogan (1990), Şikago, Philadelphia, San Francisco, Atlanta, Houston, ve Newark ve New Jersey bölgelerindeki 40 yerleşim alanında 1977-1983 yılları arasında yaklaşık 13,000 yetişkin ile bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada bireylere mağduriyet deneyimleri, yaşadıkları bölgede var olan çeşitli türlerdeki düzensizlikler ve yaşadıkları bölgeye olan memnuniyetleri hakkında sorular sorulmuştur. Buna ek olarak alan araştırmacıları, bu 40 yerleşim alanında yaşayan bireylerin suç sorunlarını nasıl değerlendirdiğiyle ilgili gözlemler ve mülakatlar gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, sosyal ve fiziksel düzensizlik olarak ayrılan etkenler içinde kamusal alanda sarhoşluk en fazla belirtilen sosyal düzensizlik unsuru olmuştur. Bunu takiben başboş gezen gençler ve uyuşturucu kullanımı gelmiştir. Yerleşimciler tarafından gürültülü komşular, dilencilik ve taciz en az görülen sosyal düzensizlik olarak belirtilmiştir. Sokakta seks işçiliği ve genelevler de sosyal düzensizlik sorunları

içerisinde gösterilmiş ancak bu bazı yerleşim alanlarına özgü kalmıştır (Snell, 2001: 38).

Skogan'ın (1990) 40 yerleşim alanında gerçekleştirdiği bu araştırmada fiziksel düzensizlikler de incelenmiş ve en fazla vandallığın görüldüğü ortaya çıkmıştır. Bunu takiben çerçöp, çöp toplayıcılığı, hurdalarla dolu kullanılmayan arsalar ve köpek pislikleri gelmektedir. 40 yerleşim alanının geneline bakıldığında terk edilmiş binalar ve çöp dolu boş arsalar en az görülen fiziksel düzensizlikler olarak belirtilmiştir (Snell, 2001: 38).

Yaşanan bölgedeki düzensizliğin ne kadar önemli olduğu, suçu nasıl tetiklediği ve suçu tetiklediği gibi suç mağduriyeti korkusunu da nasıl artırdığına dair literatürde birçok fikir birliği mevcuttur. Fiziksel çevre ile saldırganların davranışları arasında dinamik bir etkileşim olduğu; yerel çevre, sosyo-ekonomik yoksunluk ve suç arasında güçlü bir ilişki olduğu; pis, yıkık dökük, çöplerin atılı olduğu alanların saldırganlığı tetiklediği; saldırganların birçoğunun yoksul bölgelerde yaşadığı ve evlerinin yakınında suça karıştığı gibi birçok sav birçok çalışmaya konu olmuştur ve olmaktadır (Colquhoun, 2007: 6).

The British Crime Survey tarafından 2001-2002 yılları arasında gerçekleştirilen suç mağduriyeti korkusu araştırmasında, düzensizliğin daha çok görüldüğü bölgelerde suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olduğu görülmüştür. Şehrin iç kısımlarındaki bölgelerde veya sosyal konutlarda yaşayanların zarar görebileceklerine daha fazla inandıkları ortaya çıkmıştır. Fiziksel düzensizliğin fazla olduğu bu bölgelerde, bireyler her an suç mağduru olabileceklerine inanmaktadırlar. Suç mağduriyeti korkusu yaşamaları da yaşam kalitelerini olumsuz anlamda etkilemektedir. BCS'nin araştırmasına göre suç mağduriyeti korkusu yüksek olan diğer gruplar, düşük gelire sahip olanlar ve sosyal entegrasyonun düşük olduğu bölgelerde yaşayanlardır. Ayrıca Bradford Metropolitan District Council'in 2000'de yaptığı çalışmaya göre, bireyler özellikle akşam saatleri sessiz sokaklar, çöplerin atılı olduğu alanlar, parklar, ağaçlık alanlar, gençlerin eğlendiği/parti yaptığı yerler, gece kulüplerinin olduğu alanlara gitmekten kaçınmaktadır (Colquhoun, 2007: 8).

Yine İngiltere’de yapılan bir çalışma, hem fiziksel hem de sosyal düzensizliğin yaşandığı kent olan Blackburn’de gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre bölgenin en çok öne çıkan düzensizlikleri; çöp ve pislik, gruplar halinde başıboş dolaşan gençler, uyuşturucu ve süratli arabalardır. Bu bölgede yaşayan bireylerin %35’i son bir yılda yaşadıkları bölgede kendilerini güvende hissetmediklerini söylerken sadece %17’si akşamları dışarıda yalnız yürürken kendisini güvende hissettiğini, %14’ü ise akşamları tek başına asla dışarı çıkmadığını belirtmiştir. Bölge halkının %52’si de polisin bölgelerindeki işleyişinden memnun olmadıklarını ifade etmiştir (Colquhoun, 2007: 9).

3.2. SOSYAL KONTROL MODELİ

Bu noktaya gelene kadar tartışılan hemen hemen bütün konu başlıklarında sosyal kontrolün önemi vurgulanmış ve suç mağduriyeti korkusunun artmasında önemli bir değişken olduğundan söz edilmiştir. Bu başlık altında sosyal kontrolün suç mağduriyeti ile olan ilişkisi daha detaylı bir biçimde açıklanacaktır.

Sosyal kontrol modelinin en önemli isimlerinden birisi kuşkusuz Hirshi’dir. Ona göre bu modelin temel savı, bireyin topluma olan bağlantısıdır. Hirshi’inin sosyal kontrol modeline göre, bireyin topluma bağlılığı zayıfladığı ölçüde suçluluk olasılığı artmaktadır. Bireyin topluma bağlılığı dört unsurla açıklanmaktadır. Bunlardan ilki aile, arkadaş, akrabalara olan *bağlılık*tır. Bireyin bu bağlılığı arttıkça, toplumun beklentilerine uygun yaşama olasılığı da artmaktadır. İkinci etken olan *taahhüt* bireyin toplum içindeki yasal faaliyetleri benimsemesiyle alakalıdır. *Katılım* olan üçüncü unsura göre, bireyin yasal faaliyetlere harcadığı zaman ve enerjinin artmasıyla, topluma uyum da artar. Son olarak *inanç* bireyin içinde yaşadığı toplumun normlarını benimseyerek onlara bağlanmasını ifade etmektedir (İçli, 2007: 126). İşte Hirshi’ye göre bu dört öge geçerli olduğu sürece birey topluma uyumlu şekilde yaşamakta ve suç davranışlarından kaçınmaktadır.

Sosyal ve fiziksel düzensizliklerin yoğun olduğu bölgelerde sosyal kontrol zayıf ve azdır. Sosyal kontrolün zayıf olduğu bölgelerde suç oranları daha yüksek ve yerleşimciler arasındaki bütünleşme daha azdır (Siegel, 2012: 201).

Sosyal kontrol kendi içinde üçe ayrılmaktadır. Bunların ilki enformel yani resmi olmayan sosyal kontroldür. *Resmi olmayan sosyal kontrolden* kasıt, anne-baba, arkadaş ve akraba gibi yakın aktörlerin ödüllendirme veya kısıtlama, onaylamama, saygı ve takdir yoluyla kontrolü sağlamaya çalışmaktır. Resmi olmayan sosyal kontrol mekanizmaları, doğrudan eleştiri, dalga geçme, dışlama, terk ya da fiziksel cezalandırma şeklindedir. Resmi olmayan sosyal kontrolün en önemli kaynağı ailedir. Çocuklarının suç davranışlarından kaçınması için aile ve çocuk ilişkileri büyük önem teşkil etmektedir. İkinci sosyal kontrol türü olan *kurumsal sosyal kontrol*, okullar, etüt merkezleri, kiliseler, iş yerleri, gönüllü kuruluşlar gibi sosyal kurumları içermektedir. Çocukların sosyal ve kamusal alanda başıboş gezmeleri, onların çetelere üye olmasına ya da sapkın davranışlara yönelmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle bu tür kurumlar bireylerin vakitlerini güvenli ortamlarda geçirmesini sağlamaktadır. Kurumsal sosyal kontrolden yoksun olan bölgelerde suç oranları artarken bölgede yaşayan bireylerin suç mağduriyeti korkusu da artmakta ve yerleşimcilerin sosyal entegrasyonu ise azalmaktadır. Son olarak *kamusal sosyal kontrol* ise, bölgenin ekonomik, siyasi kaynaklarının doğru şekilde kullanılarak bölge halkının avantajına dönüştürülmesidir. Emniyet güçleri kamusal sosyal kontrolün en önemli aktörleridir. Polisin varlığı, o bölgedeki sapkın davranışlara izin verilmeyeceği mesajını vermektedir. Hükümetin sosyal ve ekonomik yatırımlar yapması da kamusal sosyal kontrolün bir diğer ögesidir. Yaşanılan bölge içinde bu tür etkinliklerin yapılması, bölgeyi kalkındırdığı gibi yerleşimciler arasındaki bütünleşmeyi de sağlamakta ve sosyal-fiziksel düzensizliklerin azalmasına yardımcı olmaktadır (Siegel, 2012: 202-203).

Güvenlik hissi, sosyal kontrolün resmi ve resmi olmayan yansımalarıyla oluşmaktadır. Eğer sosyal kontrol için çaba harcanıyorsa, güvenlik hissi meydana gelmektedir. Eğer sosyal kontrol için bir şey yapılmıyorsa, o zaman güvensizlik hissi meydana gelmektedir. Bir bölgenin huzuru öncelikli olarak polis tarafından sağlanmamalıdır. Polis gerektiğinde orada olmalıdır. Bunun yerine, bölgede kendiliğinden ve doğal sosyal

kontrol mekanizmaları işlemelidir. Ross ve Jang'ın 2000 yılında yaptığı bir çalışmaya göre, resmi olmayan sosyal bağların, korku ve güvensizlik hissini baskıladığı ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Jackson (2004), sosyal entegrasyonun ve resmi olmayan sosyal kontrolün bireylerdeki risk algısını düşürdüğünü belirtmiştir (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 93).

Shaw ve McKay'in (1942) temel savlarından bir tanesi, nüfus değişiminin bir bölgenin sosyal kontrol mekanizmalarını yok etmesidir. Özellikle azalan nüfusa sahip bölgelerdeki yüksek oranda hareketlilik, kurumsal bozulmayı tetiklerken bölgenin sosyal kontrolünü de zayıflatmaktadır. Sosyal kontrol mekanizmalarının zayıflamasıyla birlikte de suç oranlarında artış meydana gelmektedir. Bu savla ilgili yapılan çalışmalar bu görüşü destekler niteliktedir. Sampson (1986), nüfus hareketliliğinin fazla olduğu bölgelerde, az olanlara oranla iki katı daha fazla şiddet mağduriyeti olayının yaşandığını ortaya koymuştur (Snell, 2001: 35).

Lewis ve Salem'e (1981) göre, bireylerin suç mağduriyet korkusu, yaşadıkları bölgedeki ortak kabul gören değerlerin ve sosyal kontrolün yıkılması sonucunda artmaktadır. Ancak sosyal kontrol ve değerlerin yıkılması halinde bile bireyler yaşadıkları bölgeye bağlıysa ve bölgelerinden memnunsalysa suç mağduriyeti korkusunda bir artış gözlenmez çünkü bildikleri ve güvendikleri bir bölgede olası riskleri önceden görebileceklerine inanırlar. Yine yapılan diğer çalışmalarda McGarrell (1997) ve Renauer (2007) resmi ve resmi olmayan sosyal kontrol mekanizmalarının varlığının, suç mağduriyeti korkusunu azalttığını ortaya koymuştur (Karakuş, McGarrell&Başbüyük, 2010: 176, 180).

3.3. MAĞDURİYET MODELİ

Mağduriyet modeli, suç mağduriyeti korkusunun doğrudan ya da dolaylı olarak suç mağduriyeti deneyiminin bir sonucu olduğunu savunmaktadır. Özellikle geçmiş dönemdeki çalışmalar, suç mağduru olma ile suç mağduriyeti korkusu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söylerken, daha güncel çalışmalar karmaşık bulgulara rastlamıştır.

Ayrıca bazı çalışmalarda, daha az suç mağduriyeti yaşayanların, daha çok yaşayanlara oranla daha yüksek suç mağduriyeti korkusuna sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, bu tutarsız ve çelişkili bulguları açıklamak maksadıyla “dolaylı mağduriyet” modeli geliştirilmiştir (Karakuş, McGarrell&Başbüyük, 2010: 175).

3.3.1. Dolaylı Mağduriyet

Dolaylı mağduriyet modeli, kendilerini suça uğrama konusunda daha hassas ve zarar görebilir (vulnerable) hisseden bireylerin suç mağduriyeti korkusunu daha yüksek düzeyde yaşadığı fikri üzerinde temellendirilmiştir. Kadınların suç mağduriyeti korkusunu daha fazla yaşaması bu modelle açıklanmaktadır. Mağdur olma oranları daha düşükken, kadınlar kendilerini hem sosyal hem de fiziksel açıdan daha zayıf ve kırılgan gördüğünden, suç mağduriyeti korkusu daha yüksektir. Benzer şekilde, sosyo-ekonomik durumu daha zayıf olan gruplar ve Afro Amerikalıların sosyal açıdan kendilerini daha hassas gördükleri için suç mağduriyeti korkusunu daha fazla yaşadığı belirtilmiştir. Dolaylı mağduriyet aynı zamanda diğer bireylerin mağduriyet hikâyelerini duymakla da ilişkilidir. Sosyal etkileşimin yüksek olduğu bölgelerde, diğerlerinin mağduriyetini öğrenmek de bir o kadar fazla olmakta, bu da suç mağduriyeti korkusunu etkilemektedir (Snell, 2001: 49).

Dolaylı mağduriyet aynı zamanda doğrudan bireyin kendisinin değil aile, arkadaş veya tanıdıklarından birisinin mağduriyet yaşaması ve kişinin de bu durumdan etkilenmesi anlamına gelmektedir. Dolaylı mağduriyet yaşayan bireyler fiziksel olarak yaralanmazlar ancak sevdikleri birisinin mağduriyet yaşamasından ötürü duygusal anlamda zarar görebilirler (Karmen, 2010: 4).

Dolaylı mağduriyet modelinde bireyler doğrudan mağduriyet deneyimi yaşamış olmasa da suç mağduru olma potansiyeli olduğunun bilincindedir. Dolaylı mağduriyet modeli ile ilgili geliştirilen literatürde çeşitli sonuçlar yer alsa bile suç mağduriyeti korkusu ile suç mağduriyeti bilinci ilişkilidir (Fox, Nobles&Piquero, 2009: 26).

Dolaylı mağduriyetin genelde iki şekilde geliştiğini söyleyen araştırmacılar bunları medya ve kişiler-arası iletişim olarak sıralamaktadır. Bir sonraki başlıkta daha detaylı incelenecek olan medyanın bireyler üzerindeki etkisi yadsınamaz. Sürekli olarak suç mağduriyeti yaşayan bireylerin profillerinin ekranlarda, internette detaylı olarak verilmesi, yine suç olayının ayrıntılarının yansıtılması, bu haberleri izleyen/duyan bireylerin “bu benim de başıma gelebilir” düşüncesine kapılmasına ve zaman içinde suç mağduriyeti korkusunu tetiklemesine neden olmaktadır. Benzer şekilde kişilerarası iletişimde, bireyler duydukları ya da şahit oldukları mağduriyet olaylarını birbirlerine aktarmaktayken, özellikle yaşanan bölgede gerçekleşen bir durum olduğu zaman bireyler birbirlerini daha fazla etkilemektedir. Bu etkileşim neticesinde de suç mağduriyeti korkusu hızlı şekilde yayılmaktadır (Doran&Burgess, 2012: 28-29).

2004 yılında Atina'nın 10 bölgesinde 450 kişi ile gerçekleştirilen araştırma önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgulara göre, geçen bir yıl içinde doğrudan suç mağduriyeti yaşayan katılımcıların %42,7'si karanlık olduktan sonra evde tek başına kalmayı güvensiz bulduğunu, %71,9'u karanlık olduktan sonra sokakta tek başına yürümeyi güvensiz bulduğunu ve yine %71,9'u yakın gelecekte tekrar mağduriyet yaşayacağına inandığını belirtmiştir. Dolaylı mağduriyet yaşayan katılımcıların %36,3'ü karanlık olduktan sonra evde tek başına kalmayı güvensiz bulduğunu, %60,5'i karanlık olduktan sonra sokakta tek başına yürümeyi güvensiz bulduğunu ve %60,9'u yakın gelecekte mağduriyet yaşayacağına inandığını ifade etmiştir (Tseloni&Zarafonitou, 2008: 391-392).

3.3.2. Doğrudan Mağduriyet

Bireyin bir saldırgan tarafından uğradığı saldırı sonucunda yaşadığı fiziksel hasar dışında, doğrudan mağduriyet yaşayan bireylerde birçok duygusal, psikolojik ve zihinsel sıkıntılar da ortaya çıkmaktadır. Stres, depresyon, kaygı ve diğer zihinsel bozukluklar doğrudan mağdur olan bireylerde görülmektedir. Mağduriyet yaşayan bireyler önce şok ve korku hisseder ve kendisini toplumdan soyutlar. Bu şok etkisi zamanla geçince, mağdurlar içinde buldukları topluma yeniden adapte olmaya başlar.

Bu mağduriyetin bütün sonuçlarını yaşadığı zaman birey hayatındaki rutinlerini yeniden kazanmaya çalışır ve yaşamıyla uzlaşma yoluna gider. Doğrudan mağduriyeti bu şekilde atlatanlar yanında, kalıcı zihinsel sıkıntılar yaşayanlar da olabilmektedir. Akut stres rahatsızlığı, travma sonrası stres bozukluğu ve madde bağımlılığı da doğrudan mağduriyet yaşayan bireylerin karşılaştığı sorunlardan olmaktadır (Miller, 2009: 168).

Mağduriyet ile suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı çalışmalar bu ilişkinin suç türüne göre değişiklik gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Dull ve Wint 1997 yılında gerçekleştirdiği araştırmada, suç mağduriyeti yaşayan bireylerin daha çok mala karşı suçtan korkarken, suç mağduriyeti yaşamayanların şahsa yönelik suç mağduru olma korkusu taşıdıklarını ortaya koymuştur (Fox, Nobles&Piquero, 2009: 26).

Doğrudan mağduriyet modeline göre, doğrudan mağduriyet geçmiş deneyimleri bireyin riske karşı hassasiyetini artırmaktadır. Dolayısıyla, geçmişte mağduriyet yaşayanlar, olayları “tehlikeli” olarak tanımlama alışkanlığı kazanmakta ve mağduriyet riskini yüksek oranda algılamaktadır. Doğrudan mağduriyet yaşayan bireyler incelendiğinde ilk öne çıkan duygunun bireyin “zarar görmeyeceği inancının” tamamen kırılması olduğu göze çarpmaktadır. “Benim başıma gelmez” inancının yerle bir olduğu ve bireyin artık kendisini açık hedef olarak nitelediği söylenmektedir. Aynı zamanda bireyde “toplumsal hukuk” ve buna bağlı olarak “iyi insanlar zarar görmez” inancının da yok olduğu belirtilmektedir. Bunun yanında mağduriyet yaşayan bireylerin öz-değeri de sarsılmakta; kendi güçsüzlüğünü, çaresizliğini, muhtaçlığını ve sınırlılıklarını açıkça görmektedir. Bütün bu duygulanımlar bir araya geldiği zaman da bireyin hem çevresine hem de kendisine karşı olan güveni azalmaktadır. İşte doğrudan mağduriyet modeli, bu duygu durumlarını yaşayan bireylerde yeni bir duygu ortaya çıktığını, bu duygunun da suç mağduriyeti korkusu olduğunu ortaya koymaktadır (Doran&Burgess, 2012: 26).

Fisher (1995) bir üniversitede gerçekleştirdiği çalışmada, öğrenci ve personelden oluşan 684 kişi üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, son bir yıl içerisinde suç mağduru olan bireylerin, hiç suç mağduriyeti yaşamayanlara kıyasla suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma son dönemde yaşanan mağduriyetin, daha öncelilere göre suç mağduriyeti korkusu üzerinde daha yüksek bir etki bıraktığını göstermektedir. Ayrıca yine bu çalışmadan edinilen bulgular, artan suç mağduriyeti

korkusunun şahsa yönelik suç mağduriyetiyle ilişkiliyken, mala yönelik suç mağduriyetiyle ilişkili olmadığını ortaya koymaktadır (Fox, Nobles&Piquero, 2009: 26).

3.4. MEDYANIN ETKİSİ MODELİ

1970 ve 1980lerde suçun boyutu değişerek günlük bir sorun haline gelmeye başlamış ve özellikle orta sınıf bireyler tarafından oldukça ciddiye alınmaya başlanmıştır. Yaşanan doğrudan ve dolaylı deneyimler, kitle iletişim araçlarının suça oldukça dikkat çekmesi ve dolayısıyla kamusal kaygının “meşrulaştırılması”, vandallık gibi fiziksel ve başıboş dolaşan gençler gibi toplumsal uygarlıktan uzak davranışlar (incivility) gibi suça dair işaretlerin giderek daha görünür hale gelmesini sağlamıştır. Bu görünürlük de suçun, bireylerin yaşamında büyük bir yer edinmesine ve günlük yaşamlarında kendilerini risk altında hissetmelerine neden olmaktadır (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 10).

Gazete, televizyon, radyo, internet gibi kitle iletişim araçları, suçun sosyal görünürlüğünü arttırmada çok önemli bir rol oynamaktadır. Gazeteler ve diğer kitle iletişim araçları, artan suç oranlarını sürekli olarak gündeme taşırken, azalan suç oranlarını ise göz ardı etmektedir. Medya özellikle daha hassas ve halk tarafından tepki toplamış suç olaylarını daha da dramatize ederek bireylere sunmakta ve bu da bireyler üstünde oldukça güçlü bir etki yaratarak suçla ilgili kaygıların gün yüzüne çıkmasına neden olmaktadır. Medyanın risk gösterileri, halk içinde bilişsel olarak suçun var olduğu ve kendi başına da gelebileceği etkisini yaratmaktadır (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 10).

Günümüzde televizyon izlenme oranlarının giderek artması TV programlarının halkın ilgisini çekecek konulara yönelmesine neden olmaktadır. Özellikle, oldukça izlenen dizi gibi televizyon programlarının hikayelerinde suçun işlenmesi; belgesel kanallarında ve televizyon haberlerinde bile suçun günlük hayat içinde sürekli ele alınması suçun her zaman her yerde olduğu gerçeğini bireylere sürekli empoze etmektedir. Dolayısıyla bireyler, suç ve suçlular hakkındaki bilgi ve anlayışa çeşitli medya biçimleri aracılığıyla gördükleri ya da duydukları şekilde sahip olmaktadır. ABD’de suç haberleriyle ilgili

yapılan bir çalışmada, halkın %76'sının suçla ilgili fikirlerinin gazetedeği veya televizyondaki haberlere göre şekillendiği, sadece %22'sinin suçla ilgili kişisel deneyim yaşadığı ortaya çıkmıştır (Marsh&Melville, 2009: 1). Büyük Britanya'da yapılan bir çalışma ortalama 3-4 yaşındaki çocukların günde yaklaşık beş saat televizyon izledikleri ve %50'sinin yatak odalarında televizyon bulunduğunu göstermiştir. Amerika'da yapılan bir başka çalışmada ise, ilkokuldan mezun olan bir çocuğun o zamana kadar 8000 cinayet ve 100,000 şiddet içeren davranışların yer aldığı televizyon programlarını izlediği belirtilmiştir (Marsh&Melville, 2009: 15). Bu bulgular, bireylerin daha çocuk yaşta suç ve şiddet davranışlarını yoğun bir şekilde izlediğini ortaya koymaktadır.

Jewkes'e (2004) göre, kitle iletişim araçlarının 1950lerde yayılmaya başlamasıyla birlikte toplumlarda "ahlaki panik" (moral panic) havası ortaya çıkmaya başlamıştır. Televizyonlarda izledikleri, gazetelerde okudukları ve 21. Yüzyılda patlayan internet kullanımıyla birlikte, sosyal değişimin etkilerini daha somut biçimde görebilen bireyler ahlaki yozlaşmaya tanık olmaktadır. Bu yozlaşma içerisinde gittikçe artan suç oranları da yer almaktadır. Sürekli olarak bu mesajlara maruz kalan bireylerde zaman içinde risk altında olduğu inancı da yerleşmiştir. Artık bireyler hem kendileri için hem de çocukları için sürekli korkar hale gelen, bitmek bilmeyen bir panik içinde yaşamaktadır. Jewkes ayrıca, her zaman hassas ve kırılgan olarak görülen çocukların birer trajik kurban olarak medyada sıklıkla kullanılmasının, kamuyu oldukça rahatsız ettiğini belirtmektedir. Özellikle pedofili vakalarında çocukların mağdur sıfatıyla deşifre edilerek haberlerinin sürekli olarak yapılması, toplum içindeki paniğin daha da artmasına neden olmaktadır (Jewkes, 2004: 80, 91).

Medya ile suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiyi araştıran birçok çalışma yapılmış ve olumlu-olumsuz çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Holbert, Shah ve Kwak'ın (2004) yaptıkları araştırma sonucuna göre bireylerin yerel ve ulusal televizyon haberlerini izlemesi suç mağduriyet korkusunu artırmakta ve silahlanmayı desteklemektedir. Matei ve Ball-Rokeach (2005) Los Angeles'da gerçekleştirdikleri çalışmada, yoğun televizyon izleme oranının bulunduğu bölgede suç oranlarının diğer bölgelere göre daha az olmasına rağmen suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olduğu görülmüştür (Gibson, 2014: 231).

Belçika’da yaşları 18 ve üzeri olan 711 kadın-erkek üzerinde televizyon izleme ve suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu çalışmada, küçük de olsa televizyon izleme ile suç mağduriyeti korkusu arasında bir ilişki tespit edilmiş ve kadınların suç mağduriyeti korkusunun erkeklere oranla daha yüksek çıktığı gözlenmiştir (Custers&Van den Bulck, 2011: 118).

Medya ile suç mağduriyeti korkusu üzerine pek çok çalışma yapılmakla birlikte bu iki değişken arasındaki ilişkiyi anlamak pek de kolay olmamaktadır. Medya hedef kitlesinin özellikleri, medyanın biçimi, içeriği, yerel suç oranları, bölgenin etnik dağılımı ve daha birçok sosyal ve bireysel etken bu konudaki çalışmaların doğrudan bir tespite bulunmasını zorlaştırmaktadır. Örneğin, Gerbner ve Gross (1976) yaptıkları ampirik çalışmada, çok fazla televizyon izleyen bireylerin dünyayı daha kötü, şiddet ve suçla dolu bir yer olarak gördüklerini, bu nedenle de daha güvensiz, kuşkucu, izole ve korku dolu olduğunu belirtmiştir. Öte yandan 1980 yılında yaptığı çalışmada Hughes, yerel suç oranları, bölge nüfusu ve sosyo-demografik özellikler ele alındığında televizyon izlemenin suç mağduriyeti korkusu üzerinde hiçbir etkisi olmadığını ifade etmiştir (Callanan, 2005: 53, 78-79).

4. KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE SUÇ OLGUSU

Bu bölümde KKTC’de suç olgusu ele alınarak yıllara göre suç oranlarıyla ilgili çeşitli istatistikler ve bu konuyla alakalı yapılan çalışmalar aktarılmıştır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti adıyla bağımsızlığını 15 Kasım 1983’te ilan eden Kıbrıslı Türkler çok uzun yıllar Kıbrıslı Rumlar ile birlikte yaşamış, komşuluk etmiştir. 1960lı yıllarda başlayan elim olaylar neticesinde gerilen ilişkiler, 20 Temmuz 1974’te Türkiye’nin adaya çıkarma yapmasıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Türkiye tarafından gerçekleştirilen Barış Harekatı neticesinde Kıbrıslı Türkler adanın kuzeyine, Kıbrıslı Rumlar ise güneyine yerleştirilmiştir. Nüfus mübadelesinin yaşandığı bu geçiş döneminde kuzeyde yaşayan Rumlar güneye, güneyde yaşayan Türkler ise kuzeye göç etmek zorunda bırakılmıştır. Adanın %37’si Kıbrıslı Türklerin kontrolüne geçerken, geriye kalan %63 Kıbrıslı Rumların kontrolünde kalmıştır.

KKTC olarak 1983’ten beri faaliyet gösteren bu bağımsız devlet sadece Türkiye Cumhuriyeti tarafından resmen tanınmakta ve onun verdiği destekler sayesinde varlığını devam ettirmektedir. Çeşitli ambargolar neticesinde ekonomik olarak kendi başına var olamayan KKTC’nin bu nedenle toplumsal alanlarda birçok sorunu mevcuttur. Ancak bu sosyal sorunlar için çözüm politikaları geliştirilebilecek bir altyapı olmadığı gibi bunun oluşması için herhangi bir çaba da görülmemektedir. Bu nedenle, KKTC’ye ait istatistiki veri bulmak veya sosyal sorunlarla alakalı herhangi bir bilgiye ulaşmak oldukça güçtür. Oldukça sınırlı olan kaynakların birçoğu ise güncelliğini yitirmiştir.

En son 2011 yılı nüfus sayımına göre KKTC 286,257’lik nüfusa sahiptir. Bu sayıyı 150,483 erkek ve 135,774 kadın oluşturmaktadır (Devlet Planlama Örgütü, 2016). Küçük bir nüfusa sahip olan KKTC halkı için “suç” kavramı aslında 1990larda daha görünür hale gelmiştir. Bunun öncesinde, KKTC halkı kapılarını kilitlemeden oturur hatta geceleri bahçelerinde uyurlardı. Arabalarını kilitlemeden istedikleri yerde bırakabilirlerdi. KKTC’de suç olgusu 1990ların ortalarında belirgin hale gelmeye başlamış ve ülkedeki yabancı nüfusun gittikçe artmasıyla birlikte daha da görünür hale gelmiştir.

1991 yılı itibariyle TC ve KKTC arasında pasaportsuz geçişin yasalaşmasıyla birlikte sadece TC nüfus cüzdanıyla ülkeye girmek serbestleşmiştir. Bu yasa, eğitim ve gelir seviyesi düşük olan bireylerin de adaya kolayca girişini sağlamış ve bu tarihten itibaren suç oranlarında hızlı bir artış görülmeye başlanmıştır. 90lı yıllara ait suç oranlarıyla ilgili ne yazık ki herhangi bir veri bulunamamıştır. Suç oranları genellikle 2000'den sonraki yılları içermektedir.

Devlet Planlama Örgütü'nün 2010-2014 yılları arasında ülkedeki suç oranlarına dair yaptığı istatistik çalışmalarına göre 5 bölgede gerçekleşip polise intikal eden suç olayları aşağıdaki tabloda yer almaktadır. 2010 yılında 5 bölgede polise intikal eden suç olayı sayısı toplam 7306 iken, bu sayı 2014 yılında 5022 olarak görülmektedir. Suç olaylarının 88394 ile en fazla 2012 yılında yaşandığı görülürken, 2013 ile 2014 yıllarında polise intikal eden suç olaylarında bir azalma olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 13: Yıllara ve Bölgelere Göre Polise İntikal Eden Suç Olayları
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü-2014 İstatistik Yıllığı 2016

Yıllar Years	Toplam Total	Lefkoşa Nicosia	Gazimağusa Famagusta	Lefke / Güzelyurt Lefka / Morphou	Girne Kyrenia	İskele İskele
2010	7,306	2,687	1,902	801	1,494	422
2011	7,479	2,806	1,792	599	1,803	479
2012	8,394	3,265	1,993	799	1,807	530
2013	6,658	2,085	1,627	581	1,825	540
2014	5,022	1,576	1,151	414	1,450	431
Şahsa Karşı İşlenen Suç Offences Against The Person	716	203	156	61	220	76
Mala Karşı İşlenen Suç Offences Against Property	1,116	229	141	143	376	95
Amme Faziletine Aykırı Suç Offences Against Public Morality	78	18	12	12	32	4
Kanuni İdareye Karşı Suç Offences Against Administration of Lawful Authority	444	169	96	17	137	25
Karışık Suçlar Miscellaneous	2,668	957	628	181	685	217

Yine Devlet Planlama Örgütü tarafından 2010-2014 yılları arasında cezaevine giren ve cezaevinden çıkan mahkum ve tutuklu sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Aşağıdaki istatistiki bilgiler doğrultusunda 1735 giren 1699 çıkan ile en fazla 2011 yılında mahkum ve tutuklu sayısı olduğu görülmektedir. 2014 yılında ise cezaevine giren mahkum ve tutuklu sayısı 1577 iken cezaevinden çıkan mahkum ve tutuklu sayısı ise 1543'tür.

Tablo 14: Cezaevine Giren ve Çıkan Mahkum ve Tutukluların Yıllara Göre Dağılımı
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü-2014 İstatistik Yıllığı 2016

Yıllar Years	2010		2011		2012		2013		2014	
	G	Ç	G	Ç	G	Ç	G	Ç	G	Ç
Toplam Total	1,574	1,617	1,735	1,699	1,618	1,612	1,424	1,427	1,577	1,543

Bu oranlar KKTC'de resmi istatistiklere yansıyan suç oranlarının 2000lerin başından bu yana giderek arttığını somut bir şekilde gösterirken, halkta suça karşı oluşan korku ve tedirginliğin de başlıca nedenleri arasında sayılabilmektedir. Bunun yanında, KKTC'de gerçekleştirilen sayılı çalışmalardan olan 2006-2011 yılları arasında KKTC Merkezi Cezaevi üzerinde yapılan çalışma sonucunda cezaevindeki suç faillerinin sadece %26'sının KKTC vatandaşı olduğu; geriye kalan oranın TC uyruklu veya diğer etnik gruplar olduğu belirtilmiştir (Doğan, 2012: 142). Suç davranışları gösterenlerin büyük bir çoğunluğunun göçmen gruplar olması, KKTC'de yaşayan bireylerde kamusal güvensizlik duygusunu da pekiştirmektedir. Çevresel ve bölgesel yapının yaşanılan çevreye karşı güvensizliği doğurduğu; bu güvensizliğin de suç mağduriyeti korkusunu tetiklediği birçok çalışmada öngörülmektedir (Pauwels, Hardyns & Van de Velde, 2010: 22).

KKTC Devlet Planlama Örgütü tarafından 2007-2011 yılları arasında Emniyet Müdürlüklerince rapor edilen suç oranları 5 büyük ilçeye göre şu şekilde verilmiştir: Lefkoşa'da toplam 13,713, Gazimağusa'da 9,420, Girne'de 7,308, Güzelyurt'ta 4,215 ve İskele'de ise 1,610 şeklindedir. 5 bölgede meydana gelen toplam 36,266 suçun 3228'i şahsa karşı işlenmiş suçları oluştururken, 5990'ı ise mala karşı suçlardır. Bu

suçlardan 405'i ise cinsel suçlar olarak açıklanmıştır (Devlet Planlama Örgütü, 2011: 127).

Suç oranlarının nüfusa oranla giderek artmasının hatta suçluların neredeyse saklanmak için burayı seçmesinin en önemli nedeni KKTC'deki yasaların güncel ve caydırıcı olmamasıdır. Hâlâ eski İngiliz sisteminden kalma yasaları bünyesinde bulunduran KKTC, suçu caydırmak yerine neredeyse teşvik eder haldedir. Ayrıca, TC dışında hiçbir ülke tarafından tanınmaması, birçok yabancı suçlu veya çetelerin KKTC'de faaliyetlerini rahatça devam ettirebilmesini sağlamaktadır. Suç oranlarındaki artış bu sebeplerle de birleşince KKTC halkının suç mağduriyeti korkusunu artarak yaşaması kaçınılmazdır. Bu bağlamda, bu çalışma daha büyük bir önem teşkil etmektedir.

5. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak verilerin nasıl elde edildiğinden bahsedilmekte, sonrasında örneklem grubunun tanıtıcı özelliklerine yer verilmekte, son olarak ise problem cümleleri test edilmektedir.

5.1.VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma verileri Temmuz-Kasım 2016 tarihleri arasında tarihleri arasında yapılandırılmış görüşme formu tekniği kullanılarak toplanmıştır. Yapılandırılmış görüşme formu uygulanmadan önce katılımcılara araştırma hakkında ve görüşme formunun nasıl yanıtlanacağı konusunda detaylı bilgi verilmiştir. Katılımcıların doğru ve samimi bir şekilde yanıt vermelerini sağlamak adına araştırma sonuçlarının sadece bilimsel amaçla kullanılacağı ve verecekleri yanıtların üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı konusunda bilgilendirilmiştir. Ayrıca, yapılandırılmış görüşme formu için Temmuz ayında Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan veri toplama aracının etik olduğuna dair bir karar alınmıştır.

5.2.VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

Araştırmada görüşme formundan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 21,0 ve AMOS 21,0 istatistiksel veri analizi paket programları kullanılmıştır.

Ölçeklerinin geçerlilik çalışması kapsamında Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi kullanılmış ve ölçeğin güvenilirliği Cronbach's Alfa testi ile incelenmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların tanıtıcı özelliklerinin belirlenmesinde frekans analizi kullanılmış ve sonuçlar frekans dağılım tabloları ile gösterilmiştir. Kadınların ölçeklerden aldıkları toplam puanlara ait ortalama, standart sapma, en küçük ve en büyük değer gibi tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Araştırma problemlerini test etmede kullanılacak olan testlerin belirlenmesi amacıyla ölçeklerden alınan toplam puanların normal dağılıma uyumu Kolmogov-Smirnov testi, QQ plot ve çarpıklık-basıklık değerleri kullanılarak incelenmiş ve veri setinin normal dağılıma uyması durumunda parametrik, uymaması durumunda ise parametrik olmayan (non-parametrik) hipotez testleri kullanılmıştır.

Katılımcıların yaş grubu, yerleşim birimi, gelir durumu ve medeni durumlarına göre ölçeklerden ve alt boyutlarından aldıkları puanları karşılaştırılmasında, veri seti normal dağılıma uyduğundan ve bağımsız değişken 2'den fazla kategoriden oluştuğundan dolayı varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Varyans analizi neticesinde bağımsız değişkenin kategorileri arasında fark çıkması durumunda farkın hangi kategorilerden kaynaklandığının saptanması amacıyla post-hoc testlerden Tukey testi kullanılmıştır.

Araştırmaya alınan kadınların ikamet ettikleri bölge ve sokakta yürürken kendilerine güvende hissetme durumlarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında veri seti normal dağılıma uymadığından ve bağımsız değişken 2'den fazla kategoriden oluştuğundan dolayı Kruskal-Wallis (K-W) testi kullanılmıştır. K-W testi neticesinde bağımsız değişkenin kategorileri arasında fark çıkması durumunda farkın hangi kategorilerden kaynaklandığının saptanması amacıyla Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Kadınların kendilerinin daha önce herhangi bir suç mağduru olması ve yakın akrabalarından/arkadaşlarından birinin suç mağduru olması durumlarına göre ölçeklerden ve alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırılmasında veri seti normal dağılıma uyduğundan dolayı ve bağımsız değişken 2 kategoriden oluştuğundan bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır.

Ayrıca ölçekler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

5.3. TANITICI ÖZELLİKLER

Bu başlık altında örneklem grubunun tanıtıcı özelliklerine ilişkin frekans tabloları yer almaktadır. Yaş, eğitim durumu, gelir durumu, yerleşim yeri, medeni durum gibi özellikler aşağıda yer alan tablolarla aktarılmaktadır.

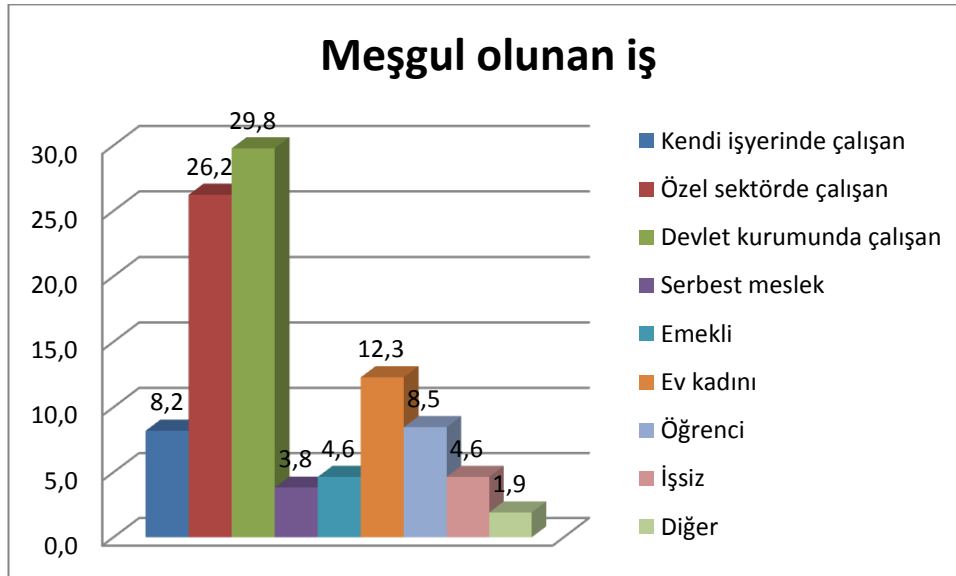
Tablo 15. Kadınların sosyo demografik özelliklerinin dağılımı (n=366)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş Grubu		
25 yaş ve altı	53	14,48
26-35 yaş	118	32,24
36-45 yaş	88	24,04
46-55 yaş	64	17,49
56+ yaş	43	11,75
Uyruk		
KKTC	315	86,07
TC	29	7,92
Diğer	22	6,01
Eğitim durumu		
Okur-yazar	6	1,64
İlköğretim	42	11,48
Lise/Ön lisans	110	30,05
Lisans	143	39,07
Lisansüstü	65	17,76
İkamet edilen ilçe		
Lefkoşa	134	36,61
Gazimağusa	79	21,58
Girne	106	28,96
Güzelyurt	33	9,02
İskele	14	3,83
İkamet edilen yerleşim yeri		
Köy	146	39,89
Kasaba	95	25,96
İl	125	34,15
Aylık gelir		
1000-2000 TL	82	22,40
2100-3000 TL	103	28,14
3100-4000 TL	60	16,39
4100 TL ve üzeri	54	14,75
Bilmiyorum	67	18,31

Tablo 15’de araştırma kapsamına alınan kadınların sosyo demografik özelliklerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen kadınların %14,48’sinin 25 yaş ve altı, %32,24’ünün 26-35 yaş, %24,04’ünün 36-45 yaş, %17,49’unun 46-55 yaş ve %11,75’inin 56 yaş ve üzeri yaş grubunda yer aldığı, %86,07’sinin KKTC ve %7,92’sinin TC uyruklu olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiğinde, %11,48’inin ilköğretim mezunu, %30,05’inin lise/ön lisans, %39,07’sinin lisans ve %17,76’sının lisansüstü mezunu olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan kadınların %36,61’i Lefkoşa, %21,58’i Gazimağusa, %28,96’sı Girne, %9,02’si Güzelyurt ve %3,83’ü İskele ilçelerinde yaşamaktadır. Kadınların %39,89’u köyde, %25,96’sı kasabada ve %34,15’i ilde ikamet etmektedir. Kadınların %22,40’ının aylık gelirinin 1000-2000 TL, %28,14’ünün 2100-3000 TL, %16,39’unun 3100-4000 TL ve %14,75’inin 4100 TL ve üzerinde olduğu görülmüştür.

Şekil 6 incelendiğinde araştırmaya katılan kadınların %8,2’sinin kendi işyerinde çalıştığı, %26,2’sinin özel sektörde çalıştığı, %29,8’inin devlet kurumunda çalıştığı, %12,3’ünün ev kadını ve %8,5’inin öğrenci olduğu görülmektedir.

Şekil 6. Kadınların meşgul oldukları işler

Tablo 16. Kadınların medeni durumları ve birlikte yaşadıkları kişilerin dağılımı (n=366)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Medeni durum		
Hiç Evlenmemiş	120	32,79
Evli	198	54,10
Eşi ölmüş/boşanmış	48	13,11
Birlikte yaşanan kişiler		
Yalnız	38	10,38
Eş ile	55	15,03
Eş ve çocuklar ile	140	38,25
Anne ve baba ile	36	9,84
Anne, baba ve kardeşler	54	14,75
Çocuklarla	26	7,10
Diğer	18	4,92
Evde yaşayan kişi sayısı		
1 kişi (Yalnız)	38	10,38
2 kişi	81	22,13
3 kişi	109	29,78
4 kişi	114	31,15
5 kişi ve üzeri	23	6,28

Tablo 16 araştırmaya dahil edilen kadınların medeni durumları ve birlikte yaşadıkları kişilerin dağılımı verilmiştir.

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan kadınların %32,79'unun hiç evlenmediği, %54,10'unun evli olduğu, %13,11'inin eşinin öldüğü veya boşanmış olduğu, %10,11'inin yalnız yaşadığı, %15,03'ünün eşiyle, %38,25'inin eş ve çocuklarıyla, %9,84'ünün anne ve babasıyla, %14,75'inin anne, baba ve kardeşleri ile %7,10'unun çocuklarıyla yaşadığı, kadınların %22,13'ünün evinde iki kişi, %29,78'inin üç kişi, %31,15'inin dört kişi yaşadığı görülmektedir.

5.4. KADINLARIN SUÇ ORANLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER, HABER KAYNAKLARI VE SUÇ MAĞDURİYETİ YAŞAMA DURUMLARI

Bu bölümde araştırma kapsamına alınan kadınların suç oranlarına ilişkin görüşlerine, haber kaynaklarına ve doğrudan ya da dolaylı olarak suça mağduriyeti yaşama durumlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 17. Kadınların suç oranlarına ilişkin görüşleri ve haber kaynaklarının dağılımı (n=366)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Son yıllarda KKTC'de suç oranlarında artış olduğunu düşünme		
Düşünen	359	98,09
Fikrim yok	7	1,91
Suç oranların artmasından endişe duyma durumu (n=359)		
Çok endişelendiriyor	257	71,59
Biraz endişelendiriyor	96	26,74
Endişelendirmiyor	6	1,67
Suç ile ilgili haber kaynağı		
TV haberleri	282	77,05
Gazeteler	260	71,04
Radyolar	173	47,27
Sosyal medya	315	86,07
Medya takip sıklığı		
-1 saat	48	13,11
1-3 saat	171	46,72
Günde 4-6 saat	95	25,96
Günde +7 saat	52	14,21

Tablo 17’de verilen sonuçlar incelendiğinde araştırmaya katılan kadınların %98,09’unun son yıllarda KKTC’de suç oranlarından artış olduğunu düşündüğü, suç oranlarında artış olduğunu düşünen kadınların %71,59’unun suç oranlarının artmasından çok endişelendiği, %26,74’ünün biraz endişelendiği görülmektedir.

Kadınların %77,05'i suç ile ilgili haberleri TV'den, %71,04'ü gazetelerden, %47,27'si radyolardan ve %86,07'si sosyal medyadan takip etmektedir. Kadınların %13,11'i günde 1 saat ve altında, %46,72'si 1-3 saat arası , %25,96'sı 4-6 saat arası ve %14,21'i 7 saat üzeri süreyle medyayı takip etmektedir.

Tablo 18. Kadınların doğrudan suç mağduriyeti yaşama durumlarının dağılımı (n=366)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Daha önce herhangi bir		
Olan	83	22,68
Olmayan	283	77,32
Maruz kalınan suç türü (n=83)		
Hırsızlık	38	45,78
Tehdit edilme	25	30,12
Darp edilme	20	24,10
Cinsel saldırı	20	24,10
Suçta maruz kalma zamanı (n=83)		
Son 1 yıl içinde	11	13,25
Son 2-5 yıl içinde	23	27,71
Son 6-10 yıl içinde	19	22,89
10 yıldan fazla süre önce	30	36,14

Tablo 18'te araştırma kapsamına alınan kadınların doğrudan suça maruz kalma durumlarının dağılımı verilmiştir.

Tablo 18 incelendiğinde, araştırmaya alınan kadınların %22,68'sinin daha önce suç mağduru oldukları, suç mağduru olan kadınların %45,78'inin hırsızlığa, %30,12'sinin tehdit edilmeye, %24,10'unun darp edilmeye ve %24,10'nunun cinsel saldırıya maruz kaldıkları saptanmıştır. Daha önce suç mağduru olan kadınların %13,25'i son 1 yıl içinde, %27,71'i son 2-5 yıl içinde, %22,89'u son 6-10 yıl içinde ve %36,14'ü 10 yıldan daha uzun süre önce suça maruz kalmıştır.

Tablo 19: Kadınların dolaylı suç mağduriyeti yaşama durumlarının dağılımı (n=366)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yakın akrabalarından/arkadaşlardan		
Olan	104	28,42
Olmayan	136	37,16
Fikrim yok	126	34,43
Maruz kalınan suç türü (n=104)		
Hırsızlık	50	48,08
Tedilt edilme	12	11,54
Darp edilme	24	23,08
Bıçaklanma/Silahlı yaralanma	11	10,58
Cinsel saldırı	7	6,73
Suçta maruz kalma zamanı (n=104)		
Son 1 yıl içinde	25	24,04
Son 2-5 yıl içinde	48	46,15
Son 6-10 yıl içinde	21	20,19
10 yıldan fazla süre önce	10	9,62

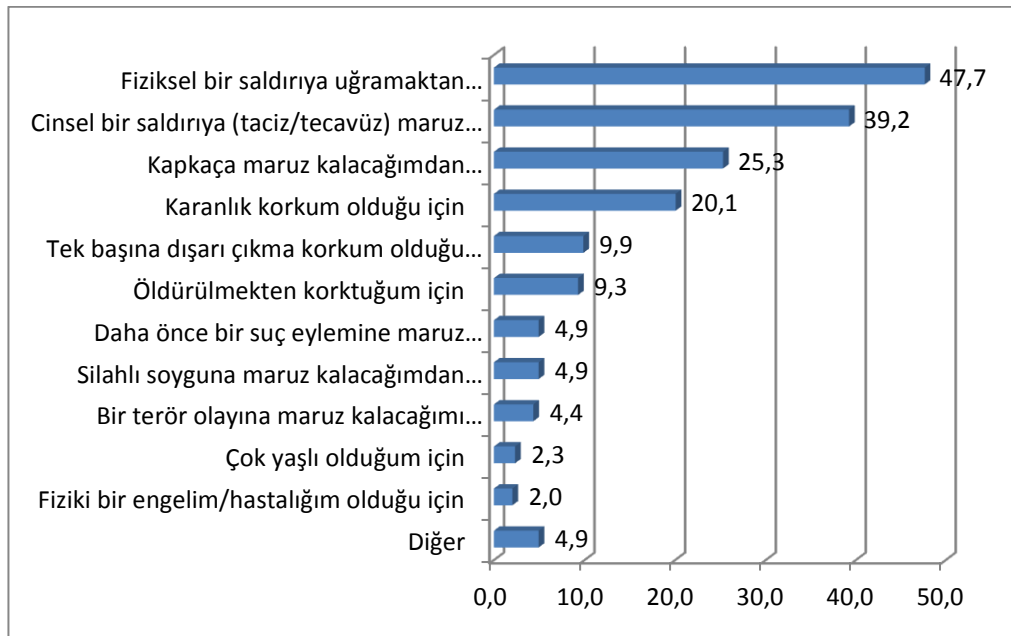
Tablo 19 incelendiğinde yakın akrabalarının/arkadaşlarının suç mağduru olduğu, yakın akrabalarının/arkadaşlarının %48,08'inin hırsızlık, %11,54'ünün tehdit edilme, %23,08'inin darp, %10,58'sinin bıçaklanma/silahla yaralama ve %6,73'ünün cinsel saldırı mağduru oldukları, % 24,04'ünün son 1 yıl içinde, %46,15'inin son 2-5 yıl içinde, %20,19'unun son 6-10 yıl içinde ve %9,62'sinin 10 yıldan daha uzun süre önce suça maruz kaldığı görülmektedir.

Tablo 20. Kadınların gece sokakta tek başına yürürken kendilerini güvende hissetme durumlarının dağılımı (n=366)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Gece sokakta tek başına yürürken		
kendini güvende hissetme		
Çok güvende hissediyorum	22	6,01
Biraz güvende hissediyorum	128	34,97
Güvende hissetmiyorum	123	33,61
Hiç güvende hissetmiyorum	93	25,41

Tablo 20’da araştırma kapsamına alınan kadınların gece sokakta tek başına yürürken kendilerini güvende hissetme durumlarının dağılımı verilmiştir.

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya dahil edilen kadınların %25,41’inin gece sokakta tek başına yürürken kendisini hiç güvende hissetmediği, %33,61’inin güvende hissetmediği, %34,97’sinin biraz güvende hissettiği ve %6,01’inin çok güvende hissettiği görülmektedir.

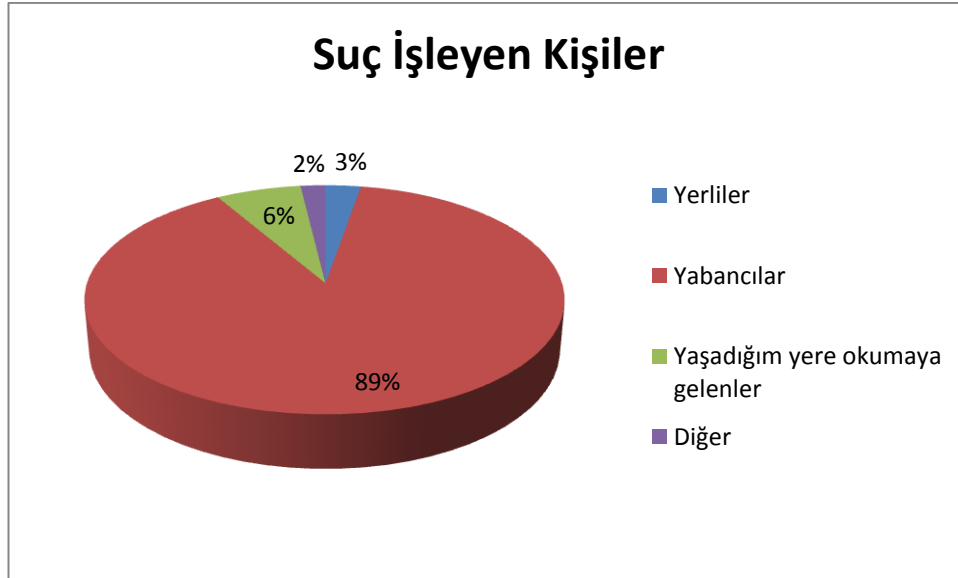

Şekil 7. Kadınların kendilerini güvende hissetmeme nedenleri

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere, gece sokakta tek başına yürürken kendini güvende hissetmeyen kadınların %47,67'si fiziksel bir saldırıya uğramaktan korktuğu için, %39,24'ü cinsel bir saldırıya (taciz/tecavüz) maruz kalmaktan korktuğu için, %25,29'u kapkaça maruz kalacağından korktuğu için, %9 karanlık korkusu olduğu için %9,88'i tek başına dışarı çıkmaktan korktuğu için, %9,30'u öldürülmekten korktuğu için, %4,94'ü silahlı soyguna maruz kalacağından korktuğu için, %4,94'ü daha önce bir suç eylemine maruz kaldığı için ve %4,36'sı bir terör olayına maruz kalacağından korktuğu için kendini güvende hissetmediğini ifade etmiştir.

Bu bulgular incelendiğinde, kadınların %46,67 ile fiziksel bir saldırıya maruz kalmaktan korktuğu, bunu takiben %39,24'ünün de cinsel bir saldırıya maruz kalmaktan korktuğu görülmektedir. Kadınların literatürle paralel bir şekilde cinsel bir suç mağduru olmaktan korktuğu görülmektedir. Yapılan birçok çalışmada kadınların suç mağduriyeti korkusunun yüksek olmasındaki en önemli etkenlerden birisinin kadının cinsel arzu olarak görülerek bu tür saldırıların açık hedefi olduğunun düşünülmesidir. Bu çalışmada da literatürle paralel bir bulgu olarak kadınların ikincil olarak en çok cinsel bir suç maruz kalmaktan korktuğu görülmektedir.

Şekil 8'de araştırmaya dâhil edilen kadınların suç işlediğini düşündükleri kişilerin dağılımı verilmiş olup, kadınların %89,0'unun yabancıların suç işlediğini düşündükleri, %6'sının yaşadığı yere okumaya gelenlerin, %3'ü ise yerlilerin suç işlediğini düşündükleri tespit edilmiştir.

Şekil 8. Kadınların suç işlediklerini düşündükleri kişilerin dağılımı

5.5. KADINLARIN SUÇ MAĞDURİYETİ KORKULARI

Bu bölümde araştırma kapsamına alınan kadınların sosyal kontrol- risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu, suç mağduriyeti korkusu, düzensizlik ve sosyal entegrasyon ölçeklerine ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 21. Kadınların ölçeklerden almış oldukları puanlara ait tanımlayıcı istatistikler (n=366)

Ölçekler	$\bar{x}$	s	Min	Max
Kamusal Sosyal Kontrol (3 madde)	9,28	2,94	3	15
Suç Mağduriyeti Risk Algısı(5 madde)	11,03	3,52	5	23
Medyanın Etkisi(5 madde)	12,72	2,52	6	20
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği (13 madde)	33,03	5,57	17	47
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu (9 madde)	19,12	7,17	9	36
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu(4 madde)	9,14	3,37	4	19
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu(3 madde)	6,73	2,45	3	14
Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği (15 madde)	34,99	11,42	16	64
Düzensizlik Ölçeği (8 madde)	20,17	9,23	8	40
Sosyal Entegrasyon Ölçeği (6 madde)	12,52	4,84	6	30

Tablo 21’de araştırma kapsamına alınan kadınların ölçeklerden almış oldukları toplam puanlara ait tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Tablo 21 incelendiğinde araştırmaya katılan kadınların Sosyal-Kontrol-Risk-Medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde bulunan kamusal soysal kontrol alt boyutundan ortalama $9,28 \pm 2,94$ puan, suç mağduriyeti risk algısı alt boyutundan ortalama $11,03 \pm 3,52$ puan, medyanın etkisi alt boyutundan ortalama $12,72 \pm 2,52$ puan aldığı tespit edilmiştir. Kadınların ölçek genelinden aldıkları puan ortalaması $33,03 \pm 5,57$ olup, ölçekten alınan en düşük puan 17 ve en yüksek puan 47’dir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde yer alan şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti alt boyutundan ortalama $19,12 \pm 7,17$ puan, yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti korkusu alt boyutundan ortalama $9,14 \pm 3,37$ puan, karanlıkta suç mağduriyeti korkusu alt boyutundan ortalama $6,73 \pm 2,45$ puan aldıkları saptanmıştır. Kadınların suç mağduriyeti ölçeği genelinden aldıkları puan ortalaması $34,99 \pm 11,42$ ’dir. Ölçekten aldıkları en düşük puan 16 ve en yüksek puan 64’tür. Suç mağduriyeti korku ölçeğinden 75 puan üzerinden 35 puan alınması önemli bir göstergedir. Kadınların yaklaşık yarısının suç mağduriyeti korkusu ile ilgili olan bu sorulardan yüksek puan aldığı gözlenmektedir. Suç oranlarının nüfusa oranla düşük seyrettiği bu ülkede bu korku düzeyi azımsanmayacak düzeydedir.

Araştırmaya katılan kadınlar düzensizlik ölçeğinden aldıkları puan ortalaması $20,17 \pm 9,23$ ’dir. Kadınlar düzensizlik ölçeğinden en düşük 8 puan ve en yüksek 40 puan almıştır.

Kadınların sosyal entegrasyon ölçeği puan ortalaması $12,52 \pm 4,84$, aldıkları en düşük puan 6 ve en yüksek puan 30’dur.

5.5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Suç Mağduriyeti Korkuları

Bu bölümde kadınların yaş grubu, ikamet ettikleri bölge, ikamet ettikleri yerleşim birimi, gelir ve medeni durumlarına göre sosyal kontrol- risk-medya ve suç mağduriyeti

korkusu, suç mağduriyeti korkusu, düzensizlik ve sosyal entegrasyon ölçeklerine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 22. Kadınların yaş gruplarına ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılması (n=366)

Ölçekler	Yaş Grubu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p
Kamusal Sosyal Kontrol	- 25 yaş	53	9,64	2,94	3	15	1,14	0,34
	26-35 yaş	118	9,27	3,26	3	15		
	36-45 yaş	88	8,83	2,62	3	15		
	46-55 yaş	64	9,22	2,90	3	15		
	+ 56 yaş	43	9,86	2,65	4	15		
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	- 25 yaş	53	11,19	3,65	5	19	0,83	0,51
	26-35 yaş	118	10,60	3,18	5	21		
	36-45 yaş	88	11,01	3,34	5	18		
	46-55 yaş	64	11,47	4,07	5	23		
	+ 56 yaş	43	11,40	3,76	5	18		
Medyanın Etkisi	- 25 yaş	53	12,38	2,98	6	17	0,47	0,76
	26-35 yaş	118	12,88	2,29	6	18		
	36-45 yaş	88	12,83	2,48	8	19		
	46-55 yaş	64	12,56	2,78	6	20		
	+ 56 yaş	43	12,74	2,28	8	18		
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	- 25 yaş	53	33,21	5,57	18	43	0,53	0,72
	26-35 yaş	118	32,75	5,41	21	46		
	36-45 yaş	88	32,67	5,39	23	47		
	46-55 yaş	64	33,25	6,04	17	46		
	+ 56 yaş	43	34,00	5,78	22	46		
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	- 25 yaş	53	18,36	7,13	9	35	0,41	0,80
	26-35 yaş	118	19,53	7,74	9	36		
	36-45 yaş	88	18,76	6,83	9	33		
	46-55 yaş	64	19,67	7,08	9	36		
	+ 56 yaş	43	18,81	6,53	9	36		
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	- 25 yaş	53	9,15	3,54	4	17	0,20	0,94
	26-35 yaş	118	9,07	3,51	4	19		
	36-45 yaş	88	9,17	3,18	4	16		
	46-55 yaş	64	9,42	3,58	4	18		
	+ 56 yaş	43	8,86	2,93	5	18		
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	- 25 yaş	53	6,55	2,10	3	11	1,01	0,40
	26-35 yaş	118	6,53	2,42	3	13		
	36-45 yaş	88	7,07	2,81	3	14		
	46-55 yaş	64	6,55	2,31	3	11		
	+ 56 yaş	43	7,09	2,37	3	12		
Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	- 25 yaş	53	34,06	10,98	16	62	0,15	0,96
	26-35 yaş	118	35,14	12,08	16	64		
	36-45 yaş	88	35,00	11,53	16	57		
	46-55 yaş	64	35,64	11,45	16	59		
	+ 56 yaş	43	34,77	10,23	18	62		
Düzensizlik Ölçeği	- 25 yaş	53	19,98	9,78	8	40	0,60	0,66
	26-35 yaş	118	20,96	9,17	8	40		
	36-45 yaş	88	20,23	9,25	8	38		
	46-55 yaş	64	19,95	8,70	8	40		
	+ 56 yaş	43	18,44	9,63	8	40		
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	- 25 yaş	53	11,81	4,84	6	24	1,85	0,12
	26-35 yaş	118	12,83	4,65	6	26		
	36-45 yaş	88	13,16	5,59	6	30		
	46-55 yaş	64	12,67	4,61	6	29		
	+ 56 yaş	43	11,02	3,63	6	22		

Tablo 22’de araştırma kapsamına alınan kadınların yaş gruplarına göre ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiş olup, kadınların yaş gruplarına göre ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). KKTC’de yaşayan yaşlı kadınlarda suç mağduriyet korkusu beklendiği gibi yüksek çıkmayarak ilgili literatürle çeliştiği görülmüştür. Bunun nedenleri arasında KKTC’de özellikle sosyal zarar görebilirlik endişesinin düşük düzeyde seyretme ihtimalidir. Sosyo-kültürel yapı gereği KKTC’de aile, akraba ve komşuluk ilişkileri özellikle daha kırsal kesimlerde güçlülüğünü korumaktadır. Birey başına olumsuz bir durum geldiği zaman ulaşabileceği sosyal destek ağının varlığını hissedebildiğinden kendisini daha güvende hissetme eğilimi sergileyebilmektedir. Ayrıca, yine sosyo-kültürel yapı gereği KKTC’de gelişmiş ülkelere kıyasla aile yapısında farklılıklar gözlenmektedir. Avrupa ülkelerinde yaşlılar genellikle bakımevlerine yerleşmekteyken, KKTC’de bu gibi durumlara rastlamak oldukça güçtür. Çocuk-ebeveyn ilişkisi güçlü olduğundan, yaşlıların bakımını da çocukları üstlenmektedir. Bu durum da fiziksel ve sosyal zarar görebilirlik endişesini azaltan faktörler arasında yer alabilmektedir.

Tablo 23. Kadınların ikamet ettikleri bölgelere ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılması (n=366)

Ölçekler	Bölge	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	X^2	p	Fark
Kamusal Sosyal Kontrol	Lefkoşa	134	9,13	2,27	4	15	2,59	0,63	
	Gazimağusa	79	9,56	2,89	3	15			
	Girne	106	9,31	3,64	3	15			
	Güzelyurt	33	9,33	2,16	4	15			
	İskele	14	8,79	4,54	3	15			
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	Lefkoşa	134	11,42	3,51	5	23	18,58	0,00*	1-3
	Gazimağusa	79	11,52	3,16	5	18			2-3
	Girne	106	9,96	3,74	5	23			4-3
	Güzelyurt	33	11,21	3,39	5	19			5-3
	İskele	14	12,21	2,64	7	16			
Medyanın Etkisi	Lefkoşa	134	12,73	2,41	8	19	3,06	0,55	
	Gazimağusa	79	12,91	2,23	8	18			
	Girne	106	12,44	2,73	6	18			
	Güzelyurt	33	12,61	2,74	6	18			
	İskele	14	14,00	2,88	9	20			
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Lefkoşa	134	33,28	5,36	23	46	11,94	0,02*	1-3
	Gazimağusa	79	33,99	5,61	17	45			2-3
	Girne	106	31,72	5,77	20	47			4-3
	Güzelyurt	33	33,15	5,00	19	43			5-3
	İskele	14	35,00	5,78	24	43			
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Lefkoşa	134	20,01	7,71	9	36	35,49	0,00*	1-3
	Gazimağusa	79	21,90	6,98	9	36			2-3
	Girne	106	15,80	5,60	9	35			4-3
	Güzelyurt	33	19,30	6,10	9	32			5-3
	İskele	14	19,50	7,17	10	31			
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Lefkoşa	134	9,33	3,77	4	18	18,25	0,00*	1-3
	Gazimağusa	79	10,23	3,03	4	18			2-3
	Girne	106	8,17	3,13	4	19			4-3
	Güzelyurt	33	9,06	2,55	4	13			
	İskele	14	8,79	2,81	5	13			
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Lefkoşa	134	7,02	2,56	3	14	4,47	0,35	
	Gazimağusa	79	6,43	2,20	3	12			
	Girne	106	6,63	2,55	3	13			
	Güzelyurt	33	6,91	2,38	3	13			
	İskele	14	6,00	2,04	3	11			
Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Lefkoşa	134	36,37	12,67	16	62	24,64	0,00*	1-3
	Gazimağusa	79	38,56	10,02	16	64			2-3
	Girne	106	30,60	9,91	16	62			4-3
	Güzelyurt	33	35,27	10,02	16	54			5-3
	İskele	14	34,29	11,17	19	54			2-5
Düzensizlik Ölçeği	Lefkoşa	134	19,01	8,63	8	37	57,72	0,00*	1-2
	Gazimağusa	79	27,24	8,20	8	40			3-2
	Girne	106	17,52	8,78	8	40			4-2
	Güzelyurt	33	16,70	6,65	8	36			5-2
	İskele	14	19,64	9,54	8	40			
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Lefkoşa	134	13,19	4,88	6	30	28,93	0,00*	1-2
	Gazimağusa	79	10,19	3,37	6	18			2-4
	Girne	106	12,72	5,25	6	26			
	Güzelyurt	33	14,61	3,92	8	24			
	İskele	14	12,86	5,93	6	29			

Tablo 23'te araştırmaya dahil edilen kadınların ikamet ettikleri bölgelere göre ölçeklerden aldıkları puanlarına karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların sosyal kontrol-risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde yer alan kamusal sosyal kontrol ve medyanın etkisi alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Kadınların ölçekte yer alan suç mağduriyeti risk algısı alt boyutundan ve ölçek genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu fark Girne bölgesinde yaşayan kadınlardan kaynaklanmakta olup, Girne bölgesinde yaşayan kadınların ölçek genelinden ve suç mağduriyeti risk algısı alt boyutundan aldıkları puanlar diğer bölgelerde yaşayan kadınlara göre daha düşük bulunmuştur.

Araştırmaya katılan kadınların yaşadıkları bölgelere göre suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde yer alan şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti korkusu alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu fark Girne bölgesinde yaşamakta olan kadınlardan kaynaklanmakta olup, Grine bölgesinde yaşayan kadınların bu alt boyuttan aldıkları puanlar diğer bölgelerde yaşayan kadınlardan daha düşük bulunmuştur. Kadınların ölçekte bulunan yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti korkusu alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup, Girne bölgesinde yaşayan kadınların bu alt boyuttan aldıkları puanlar Lefkoşa, Gazimağusa ve Güzelyurt bölgelerinde yaşayan kadınlardan daha düşük bulunmuştur ($p<0,05$). Kadınların karanlıkta suç mağduriyeti korkuları bölgelere göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Araştırmaya dahil edilen kadınların yaşadıkları bölgelere göre suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Girne bölgesinde yaşayan kadınların ölçek genelinden aldıkları puanlar diğer bölgelerde yaşayan kadınlardan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Ayrıca İskele bölgesinde yaşayan

kadınların ölçek genelinden aldıkları puanlar Gazimağusa bölgesinde yaşayan kadınlara göre daha düşüktür.

Araştırma kapsamına alınan kadınların yaşadıkları yerlere göre düzensizlik ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu fark Gazimağusa bölgesinde yaşayan kadınlardan kaynaklanmaktadır. Gazimağusa bölgesinde yaşayan kadınlar düzensizlik ölçeğinden diğer bölgelerde yaşayan kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek puan almıştır.

Literatürde genellikle büyük şehirlerde yaşayan kadınların suç mağduriyet korku düzeylerinin daha yüksek görüldüğü belirtilmektedir. Bunun nedenlerinin başında araştırmada temel alınan düzensizlik modeli ve sosyal kontrol modeli gelmektedir. Büyük şehirlerde başıboş evler, duvar yazıları, dağılmış çöpler gibi fiziksel düzensizlikler ve madde-alkol bağımlısı bireyler, seks işçileri, gece kulüpleri gibi sosyal düzensizlikler daha fazla görülmektedir. Böyle ortamlarda yaşayan bireylerin buna bağlı olarak suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olması beklenmektedir. Lefkoşa ve Gazimağusa'daki sonuçlar beklendiği gibiyken Girne'den elde edilen sonuç çelişmiştir. Oysa Girne bölgesi de Lefkoşa ve Gazimağusa gibi kumarhane, gece kulübü, yabancı nüfus, terk edilmiş binalar gibi hem sosyal hem de fiziksel düzensizlikleri yüksek olan bir bölge olarak bilinmektedir. Girne bölgesinde suç mağduriyet korku düzeyinin diğer bölgelere kıyasla daha düşük çıkmasının farklı etkenleri olma ihtimali vardır. Düzensizlik ölçeğinden alınan puanın Lefkoşa ve Gazimağusa'ya göre daha düşük çıkmış olması bireylerin yaşadıkları yerdeki fiziksel ve sosyal düzensizlikleri "sorun" veya "düzensizlik" olarak görmediği anlamına gelebildiği gibi zaman içinde bu düzensizlik unsurlarını normalleştirme eğilimi sergiledikleri de düşünülebilmektedir. Literatürle paralel bir diğer bulgu, düzensizlik ölçeği puanının en yüksek çıktığı Gazimağusa bölgesinde, suç mağduriyeti korkusunun da yüksek çıkmış olmasıdır.

Kadınların yaşadıkları bölgelere göre sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Gazimağusa bölgesinde yaşayan kadınların ölçekten aldıkları puanlar Lefkoşa ve Güzelyurt bölgelerinde yaşayan kadınlardan daha düşük bulunmuştur. Diğer bölgelerde yaşayan kadınların ölçek puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde

olmadığı saptanmıştır. Suç mağduriyeti korku düzeyi yüksek çıkan Gazimağusa'da sosyal entegrasyonun diğer bölgelere kıyasla daha düşük çıktığı görülmüştür. Sosyal entegrasyon ve suç mağduriyeti korkusu arasında bir ilişkinin olduğu literatürde bir çok çalışmada da görülmektedir. Bireylerin yaşadıkları çevrede güvенеbileceği komşuları veya yakınları olması önemli değişkenlerden birisidir. Bireyler yakınlarında güvенеbileceği birilerini hissettiği zaman veya başına kötü bir şey geldiğinde yardımına koşacağını bildiği birisi olduğu zaman kendisini güvende hissetmekte ve yaşadığı bölgeye olan aidiyet duygusu pekişmektedir.

Tablo 24. Kadınların ikamet ettikleri yerleşim birimine göre ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılması (n=366)

Ölçekler	Yerleşim Birimi	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Kamusal Sosyal Kontrol	Köy	146	9,16	3,36	3	15	3,93	0,02*	2-3
	Kasaba	95	9,41	2,73	3	15			
	İl	125	9,04	2,67	3	15			
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	Köy	146	10,53	3,57	5	19	1,24	0,29	
	Kasaba	95	11,65	3,37	5	23			
	İl	125	9,73	3,55	5	17			
Medyanın Etkisi	Köy	146	12,50	2,76	6	18	8,07	0,00*	1-3
	Kasaba	95	12,67	2,38	6	20			
	İl	125	13,52	2,39	8	18			
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Köy	146	32,18	5,78	18	46	4,95	0,01*	1-2
	Kasaba	95	33,73	5,52	19	47			
	İl	125	32,29	4,89	17	41			
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Köy	146	18,64	8,04	9	36	1,96	0,14	
	Kasaba	95	19,24	6,46	9	36			
	İl	125	19,79	7,69	9	36			
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Köy	146	8,91	3,69	4	19	0,73	0,48	
	Kasaba	95	9,13	3,17	4	18			
	İl	125	9,79	3,33	4	16			
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Köy	146	6,74	2,42	3	13	0,34	0,71	
	Kasaba	95	6,49	2,33	3	13			
	İl	125	7,71	2,83	3	14			
Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Köy	146	34,29	12,42	16	62	1,47	0,23	
	Kasaba	95	34,86	10,52	16	64			
	İl	125	37,29	12,35	16	62			
Düzensizlik Ölçeği	Köy	146	20,63	9,28	8	40	15,80	0,00*	1-2
	Kasaba	95	19,87	9,35	8	40			
	İl	125	20,23	8,75	8	36			
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Köy	146	13,09	5,67	6	30	9,71	0,00*	1-2
	Kasaba	95	12,30	4,47	6	29			
	İl	125	12,00	3,88	6	22			

Tablo 24’te araştırmaya katılan kadınların ikamet ettikleri yerleşim birimlerine göre ölçeklerden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 24 incelendiğinde kadınların ikamet ettikleri yerleşim birimlerine göre kamusal sosyal kontrol alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu fark kasabada ve ilde yaşayan kadınlardan kaynaklanmakta olup, kasabada yaşayan kadınların kamusal sosyal kontrol alt boyutundan aldıkları puanlar ilde yaşayan kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Köy ve ilde yaşayan kadınların puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Kadınların ikamet ettikleri bölgelere göre suç mağduriyeti risk algısı alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Araştırma kapsamına alınan kadınların ikamet ettikleri yerleşim birimlerine göre meydanın etkisi alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu fark ilde ikamet eden kadınlardan kaynaklanmakta olup, ilde ikamet eden kadınların medyanın etkisi alt boyutundan aldıkları puanlar, köyde ve kasabada ikamet edene kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur. Kadınların ikamet ettikleri bölgelere göre sosyal kontrol-risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu leği genelinden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında, köyde ve kasabada yaşayan kadınların puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kasabada ikamet eden kadınların ölçek genelinden aldıkları puanlar, köyde ikamet eden kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan kadınların ikamet ettikleri yerleşim birimlerine göre suç mağduriyeti korkusu leği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlardan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). İlde ikamet eden kadınların puanları köyde ve kasabada ikamet eden kadınlardan daha yüksek olsa da bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Kadınların ikamet ettikleri bölgelere göre düzensizlik leğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kasabada ikamet eden kadınların ölçekten aldıkları puanlar, köyde ve ilde ikamet eden kadınlara

göre anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Köyde ve ilde ikamet eden kadınların puanları benzerdir.

Araştırmaya alınan kadınların ikamet ettikleri bölgelere göre sosyal entegrasyon ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmış olup, bu farkın köyde yaşayan kadınlardan kaynaklandığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Köyde yaşayan kadınların ölçek puanları, kasabada ve ilde yaşayan kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Daha önce de açıklandığı üzere şehirlerde ve metropollerde suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek çıkması beklenmektedir ancak edinilen bulgular literatürde yer alan çoğu çalışmayla paralellik göstermemiştir. Burada bireylerin yaşadıkları yerleşim birimini nasıl tanımladığı önemlidir. Şehirde yaşayan bazı kadınlar yaşadıkları birimi kasaba olarak tanımlamayı tercih etmiştir. Bu durum da sonuçlara farklı açıdan yansımıştır.

Tablo 25. Kadınların gelir durumlarına göre ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılması (n=366)

Ölçekler	Gelir durumu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Kamusal Sosyal Kontrol	1000-2000 TL	82	9,05	3,06	3	15	0,32	0,81	
	2100-3000 TL	103	9,32	2,97	3	15			
	3100-4000 TL	60	8,90	2,87	3	15			
	4100 TL ve üzeri	54	9,02	2,49	3	15			
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	1000-2000 TL	82	11,40	3,64	5	21	1,53	0,21	
	2100-3000 TL	103	10,65	3,52	5	23			
	3100-4000 TL	60	10,70	3,63	5	18			
	4100 TL ve üzeri	54	11,70	3,23	5	18			
Medyanın Etkisi	1000-2000 TL	82	12,51	2,56	6	18	1,30	0,27	
	2100-3000 TL	103	12,88	2,57	7	20			
	3100-4000 TL	60	13,13	2,30	9	18			
	4100 TL ve üzeri	54	12,35	2,29	8	18			
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	1000-2000 TL	82	32,96	5,53	18	44	0,04	0,99	
	2100-3000 TL	103	32,85	5,75	17	46			
	3100-4000 TL	60	32,73	5,42	23	46			
	4100 TL ve üzeri	54	33,07	5,50	23	44			
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	1000-2000 TL	82	18,83	6,23	9	33	0,51	0,68	
	2100-3000 TL	103	19,90	7,77	9	36			
	3100-4000 TL	60	19,58	7,02	9	33			
	4100 TL ve üzeri	54	18,74	7,02	9	35			
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	1000-2000 TL	82	9,04	3,07	4	17	0,49	0,69	
	2100-3000 TL	103	9,25	3,68	4	19			
	3100-4000 TL	60	9,37	2,64	4	16			
	4100 TL ve üzeri	54	9,74	3,79	4	18			
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	1000-2000 TL	82	7,12	2,24	3	11	2,11	0,10	
	2100-3000 TL	103	6,52	2,67	3	14			
	3100-4000 TL	60	7,47	2,14	3	12			
	4100 TL ve üzeri	54	6,80	2,67	3	13			

Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	1000-2000 TL	82	34,99	9,73	16	56	0,20	0,90	
	2100-3000 TL	103	35,68	12,71	16	64			
	3100-4000 TL	60	36,42	10,14	16	56			
	4100 TL ve üzeri	54	35,28	12,61	16	62			
Düzensizlik Ölçeği	1000-2000 TL	82	21,24	8,80	10	40	2,95	0,03*	1-3
	2100-3000 TL	103	20,82	9,31	8	40			1-4
	3100-4000 TL	60	17,13	7,48	8	38			
	4100 TL ve üzeri	54	19,74	9,36	8	36			
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	1000-2000 TL	82	12,76	5,18	6	30	0,43	0,73	
	2100-3000 TL	103	12,46	5,02	6	29			
	3100-4000 TL	60	13,30	4,51	6	26			
	4100 TL ve üzeri	54	12,50	4,08	6	28			

Araştırma kapsamına alınan kadınların gelir durumlarına göre ölçeklerden ve alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25 incelendiğinde araştırmaya katılan kadınların gelir durumlarına göre sosyal kontrol-risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan kamusal sosyal kontrol, suç mağduriyeti risk algısı ve medyanın etkisi alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Aylık gelirlerine bakılmaksızın kadınların ölçek genelinden ve alt boyutlarından aldıkları puanlar benzerdir.

Araştırmaya katılan kadınların gelir durumlarına göre suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlardan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Aylık geliri 1000-2000 TL arasında olan kadınların ölçek puanları diğer gelir gruplarında yer alan kadınlardan düşük olsa da, bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırmaya katılan kadınların aylık gelirlerine göre düzensizlik ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu fark aylık geliri 1000-2000 TL arasında olan kadınlar ile 3100-4000 TL ve 4100 TL üzerinde olan kadınlardan kaynaklanmaktadır. Aylık geliri 1000-2000 TL arasında olan kadınların ölçek puanları, aylık geliri 3100-4000 TL ve 4100 TL üzerinde olan kadınlardan daha yüksek bulunmuştur.

Geliri 1000-2000 TL arasında olan bireylerin düzensizlik ölçeğinden almış oldukları puanların, diğer gelir gruplarına kıyasla daha yüksek çıktığı görülmüştür. Gelir durumu daha düşük olan bireylerin kira ücreti daha düşük yerleri tercih etmesi ve bu yerlerin de sosyal ve fiziksel düzensizlik öğelerini daha fazla barındırıyor olması bilinmektedir.

Kadınların gelir durumlarına göre sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 26. Kadınların medeni durumlarına göre ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılması (n=366)

Ölçekler	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Kamusal Sosyal Kontrol	Hiç evlenmemiş	120	9,16	3,36	3	15	0,45	0,64	
	Evli	198	9,41	2,73	3	15			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	9,04	2,67	3	15			
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	Hiç evlenmemiş	120	10,53	3,57	5	19	7,88	0,00*	1-2
	Evli	198	11,65	3,37	5	23			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	9,73	3,55	5	17			
Medyanın Etkisi	Hiç evlenmemiş	120	12,50	2,76	6	18	2,95	0,05	
	Evli	198	12,67	2,38	6	20			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	13,52	2,39	8	18			
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Hiç evlenmemiş	120	32,18	5,78	18	46	3,40	0,03*	1-2
	Evli	198	33,73	5,52	19	47			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	32,29	4,89	17	41			
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Hiç evlenmemiş	120	18,64	8,04	9	36	0,51	0,60	
	Evli	198	19,24	6,46	9	36			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	19,79	7,69	9	36			
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Hiç evlenmemiş	120	8,91	3,69	4	19	1,18	0,31	
	Evli	198	9,13	3,17	4	18			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	9,79	3,33	4	16			
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Hiç evlenmemiş	120	6,74	2,42	3	13	4,87	0,01*	1-3
	Evli	198	6,49	2,33	3	13			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	7,71	2,83	3	14			
Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Hiç evlenmemiş	120	34,29	12,42	16	62	1,21	0,30	
	Evli	198	34,86	10,52	16	64			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	37,29	12,35	16	62			
Düzensizlik Ölçeği	Hiç evlenmemiş	120	20,63	9,28	8	40	0,25	0,78	
	Evli	198	19,87	9,35	8	40			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	20,23	8,75	8	36			
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Hiç evlenmemiş	120	13,09	5,67	6	30	1,32	0,27	
	Evli	198	12,30	4,47	6	29			
	Eş ölmüş/Boşanmış	48	12,00	3,88	6	22			

Tablo 26’da araştırma kapsamına alınan kadınların medeni durumlarına göre ölçeklerden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Tablo 26 incelendiğinde, araştırmaya katılan kadınların medeni durumlarına göre sosyal kontrol-risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde yer alan kamusal sosyal kontrol ve medyanın etkisi alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Kadınların medeni durumlarına göre suç mağduriyeti risk algısı alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmış olup, bu farkın evli kadınlardan kaynaklandığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Evli kadınların suç mağduriyeti risk algısı alt boyutundan aldıkları puanlar diğer kadınlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan kadınların medeni durumlarına göre sosyal kontrol-risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu fark evli kadınlar ile hiç evlenmemiş kadınlardan kaynaklanmaktadır. Evli kadınların ölçek genelinden aldıkları puanlar, hiç evlenmemiş kadınlara göre daha yüksektir. Burada evli kadınların suç mağduriyeti korku düzeylerinin yüksek olması beklenen bir durum değildir. Eşi ve çocuklarıyla birlikte yaşayan kadının sevilme, sayılma, güven gibi duygularının yeterli ölçüde tatmin edildiği durumlarda suç mağduriyeti korku düzeyinin düşük olması beklenir. Ancak kadın evliliği içinde sorunlar yaşıyor, en önemlisi de partnerinden şiddet görüyorsa, bu durum suç mağduriyeti korkusunu tetikleyen bir etken olabilmektedir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların medeni durumlarına göre suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti korkusu alt boyutu ve yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti korkusu alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Kadınların medeni durumlarına göre ölçekte yer alan karanlıkta suç mağduriyeti korkusu alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmış olup, eşi ölmüş/boşanmış kadınların bu alt

boyuttan aldıkları puanlar diğer kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Eşiyle birlikte yaşamayan kadınların karanlıkta suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek gözlenmesi olağan bir durumdur. Yanlarında güvenebilecekleri bir kimse olmayışı, sosyal destek algılarını olumsuz anlama tetikleyebilmektedir. Bunun yanında kadınların karanlık korkularının olup olmadığı da burada belirleyici olabilmektedir.

Kadınların medeni durumlarına göre düzensizlik ölçeği ve sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

5.5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Medya Takip Sıklığına Göre Suç Mağduriyeti Korkuları

Bu bölümde kadınların günlük medya takip sıklıklarının suç mağduriyeti korkusu ölçeğine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 27. Kadınların günlük medya takip sürelerine göre ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılması (n=366)

	Medya takip süresi	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	Fark
Kamusal Sosyal Kontrol	Günde -1 saat	48	8,96	3,41	3	15	0,82	0,48
	Günde 1-3 saat	171	9,41	2,74	3	15		
	Günde 4-6 saat	95	9,45	3,04	3	15		
	Günde +7 saat	52	8,83	2,96	3	15		
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	Günde -1 saatt	48	10,88	3,78	5	19	4,69	0,00*
	Günde 1-3 saat	171	11,72	3,52	5	23		2-3
	Günde 4-6 saat	95	10,16	3,57	5	18		
	Günde +7 saat	52	10,50	2,73	5	18		
Medyanın Etkisi	Günde -1 saatt	48	13,35	2,84	8	19	3,90	0,01*
	Günde 1-3 saat	171	13,00	2,39	6	20		1-4
	Günde 4-6 saat	95	12,19	2,40	6	16		2-3
	Günde +7 saat	52	12,21	2,65	7	18		2-4
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Günde -1 saatt	48	33,19	6,27	18	43	5,19	0,00*
	Günde 1-3 saat	171	34,13	5,55	20	47		1-3
	Günde 4-6 saat	95	31,80	5,10	19	44		1-4
	Günde +7 saat	52	31,54	5,09	17	43		2-3
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Günde -1 saatt	48	18,85	7,51	9	35	6,57	0,00*
	Günde 1-3 saat	171	20,69	6,53	9	36		1-3
	Günde 4-6 saat	95	17,97	8,10	9	36		1-4
	Günde +7 saat	52	16,29	5,82	9	33		2-3

Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Günde -1 saatt	48	8,79	3,20	4	17	2,73	0,04*	2-4
	Günde 1-3 saat	171	9,59	3,06	4	18			
	Günde 4-6 saat	95	9,05	3,84	4	19			
	Günde +7 saat	52	8,15	3,44	4	18			
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Günde -1 saatt	48	6,94	2,94	3	14	2,16	0,09	
	Günde 1-3 saat	171	7,01	2,15	3	12			
	Günde 4-6 saat	95	6,43	2,62	3	13			
	Günde +7 saat	52	6,19	2,51	3	12			
Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Günde -1 saatt	48	34,58	12,29	16	62	5,62	0,00*	1-4
	Günde 1-3 saat	171	37,29	10,25	16	64			2-3
	Günde 4-6 saat	95	33,45	12,76	16	62			2-4
	Günde +7 saat	52	30,63	10,15	16	56			
Düzensizlik Ölçeği	Günde -1 saatt	48	19,90	8,57	8	40	5,49	0,00*	1-4
	Günde 1-3 saat	171	21,94	9,23	8	40			2-4
	Günde 4-6 saat	95	19,15	9,36	8	38			3-4
	Günde +7 saat	52	16,46	8,41	8	38			
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Günde -1 saatt	48	13,33	5,28	6	28	1,24	0,29	
	Günde 1-3 saat	171	12,15	4,56	6	30			
	Günde 4-6 saat	95	13,01	5,13	6	24			
	Günde +7 saat	52	12,10	4,68	6	23			

* $p < 0,05$

Tablo 27’de araştırmaya dahil edilen kadınların medya takip sıklığına göre ölçeklerden aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir.

Araştırmaya alınan kadınların medya takip sıklığına göre kamusal sosyal kontrol alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($p > 0,05$), suç mağduriyeti risk algısı alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Günde 1-3 saat arası medyayı takip eden kadınların bu alt boyuttan aldıkları puanlar günde 4-6 saat ve 7 saatten fazla süreyle medyayı takip eden kadınlardan daha yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan kadınların sosyal kontrol-risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve medyanın etkisi alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Günlük 1 saatten az ve 1-3 saat arası süreyle medyayı takip eden kadınların ölçek genelinden ve medyanın etkisi alt boyutundan aldıkları puanlar günlük 4-6 saat ve 7 saatten fazla süreyle medyayı takip eden kadınlardan daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan kadınların günlük medyayı takip etme sürelerine göre suç mağduriyeti korkusu ölçeğinde yer alan şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Günlük 1 saatten az ve 1-3 saat arası süreyle medyayı takip eden kadınların bu alt boyuttan aldıkları puanlar günlük 4-6 saat ve 7 saatten fazla süreyle medyayı takip eden kadınlardan daha yüksek bulunmuştur. Kadınların günlük medyayı takip etme sıklığına göre yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu fark günlük medya takip süresi 1-3 saat ile 7 saatten fazla olan kadınlardan kaynaklanmaktadır. Medyayı günlük 1-3 saat arası takip eden kadınların bu alt boyuttan aldıkları puanlar medyayı 7 saatten fazla takip edenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan kadınların günlük medya takip sıklığına göre suç mağduriyeti ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Günlük 7 saatten fazla süreyle medyayı takip eden kadınların suç mağduriyeti ölçeğinin genelinden aldıkları puanlar, günlük 1 saatten az ve 1-3 saat arası takip eden kadınlardan daha düşüktür. Ayrıca medyayı günlük 1-3 saat arası takip eden kadınların puanları, günlük 4-6 saat arası takip edenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu noktada medyayı daha fazla takip etmenin suç mağduriyeti korkusu üzerinde bir etkisi olmadığı görülmektedir. Medya ile suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişki oldukça tartışmalı olup bu ayrıntılara sonuç bölümünde yer verilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan medyayı takip etme sıklıklarına göre düzensizlik ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu fark medyayı günlük 7 saatten fazla takip eden kadınlardan kaynaklanmaktadır. Medyayı günlük 7 saatten fazla takip eden kadınların düzensizlik alt boyutundan aldıkları puanlar diğer kadınlara göre anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Buradaki bulgulara bakıldığında, medyayı daha fazla takip edenlerin düzensizlik ölçeğinden aldıkları puanın daha yüksek çıkması beklenmekteyken, tam tersi bir durum çıkmıştır. Medyada yer alan abartılı haberlerden dolayı kadınların düzensizlik algısının daha yüksek olması beklenen bir durumdur. Ancak bu örneklem grubunda durumun bu şekilde çıkmaması çokça sebebe bağlanabilir. Bunlardan en

önemlisi KKTC medyasının suç haberleri ve suç bölgeleri ile ilgili yürüttüğü tavır olabilir. KKTC medyasında suç bölgeleri, bölgelerdeki düzensizlik öğelerinden çok fazla bahsedilmemesi, bu algıların daha düşük düzeyde seyretmesine neden olabilmektedir.

Araştırmaya katılan kadınların medyayı takip etme sıklıklarına göre sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

5.5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Doğrudan Ve Dolaylı Olarak Suç Mağduriyeti Yaşama Durumlarına Göre Suç Mağduriyeti Korkuları

Bu bölümde, kendilerinin ve yakın çevrelerinin suça maruz kalma durumlarına göre sosyal kontrol- risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu, suç mağduriyeti korkusu, düzensizlik ve sosyal entegrasyon ölçeklerine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması verilmiştir.

Tablo 28. Kadınların doğrudan mağduriyet yaşama durumlarına göre ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılması (n=366)

Ölçekler	Suç mağduru olma	n	$\bar{x}$	s	t	p
Kamusal Sosyal Kontrol	Olan	83	7,71	3,31	-5,76	0,00*
	Olmayan	283	9,74	2,66		
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	Olan	83	10,18	3,48	-2,52	0,01*
	Olmayan	283	11,28	3,50		
Medyanın Etkisi	Olan	83	12,95	2,54	0,93	0,35
	Olmayan	283	12,66	2,52		
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	83	30,84	5,66	-4,16	0,00*
	Olmayan	283	33,67	5,39		
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	83	18,99	6,59	-0,19	0,85
	Olmayan	283	19,16	7,34		
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	83	9,17	3,44	0,08	0,94
	Olmayan	283	9,13	3,36		
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	83	6,87	3,17	0,57	0,57
	Olmayan	283	6,69	2,20		

Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	83	35,02	11,26	0,03	0,98
	Olmayan	283	34,98	11,49		
Düzensizlik Ölçeği	Olan	83	19,35	8,67	-0,92	0,36
	Olmayan	283	20,41	9,39		
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	83	14,73	6,12	4,89	0,00*
	Olmayan	283	11,87	4,18		

* $p < 0,05$

Tablo 28 araştırma kapsamına alınan kadınların daha önce herhangi bir suç mağduru olma durumlarına göre ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 28 incelendiğinde kadınların daha önce suç mağduru olma durumlarına göre sosyal kontrol-risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan kamusal sosyal kontrol ve suç mağduriyeti risk algısı ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Daha önce suç mağduru olmayan kadınların ölçek genelinden ve kamusal sosyal kontrol ve suç mağduriyeti risk algısı alt boyutlarından aldıkları puanlar, daha önce suç mağduru olan kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan kadınların doğrudan suç mağduriyeti yaşama durumlarına göre suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$).

Kadınların doğrudan suç mağduriyeti yaşama durumlarına göre göre düzensizlik ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanırken ($p > 0,05$), sosyal entegrasyon ölçeğinde aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Daha önce suç mağduru olan kadınların sosyal entegrasyon puanları, suç mağduru olmayan kadınlara göre daha yüksektir. Araştırma bulgularına göre geçmişte yaşanan doğrudan mağduriyet durumunun kadınların suç mağduriyet korkusuna bir etkisi yoktur. Oysa ilgili literatürde özellikle geçmişte yer alan birçok çalışma doğrudan mağduriyet ile suç mağduriyeti korkusu arasında güçlü bir ilişki olduğunu varsaymaktadır. Ancak yapılan daha güncel çalışmalar doğrudan

mağduriyetin suç mağduriyeti korkusuna bir etkide bulunmadığını göstermektedir. Burada doğrudan mağduriyet yaşayan kişilerin de örneklem grubuna göre oldukça az olmasının sonucu etkilediği düşünülmektedir. Aynı zamanda son bir yıl içinde yaşanan doğrudan mağduriyetin suç mağduriyeti korkusu üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Örneklem grubuna bakıldığında son 1 yıl içinde doğrudan mağduriyet yaşayanların sadece 11 kişi olduğu görülmektedir. İlgili çalışmalar detaylı olarak sonuç bölümünde aktarılmıştır.

Tablo 29. Kadınların dolaylı mağduriyet yaşama durumlarına göre ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılması (n=366)

Ölçekler	Tanıdık birinin Suç mağduru olması	n	x	s	t	p																																																																																																
Kamusal Sosyal Kontrol	Olan	104	8,83	3,00	-1,23	0,22																																																																																																
	Olmayan	136	9,31	3,02			Suç Mağduriyeti Risk Algısı	Olan	104	10,01	3,22	-4,99	0,00*	Olmayan	136	12,31	3,76	Medyanın Etkisi	Olan	104	12,28	2,67	-2,14	0,03*	Olmayan	136	13,01	2,61	Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	31,12	5,12	-4,83	0,00*	Olmayan	136	34,63	5,92	Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	19,10	6,74	-0,99	0,32	Olmayan	136	20,04	7,80	Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	9,41	3,56	0,18	0,86	Olmayan	136	9,33	3,40	Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	6,56	2,48	-1,82	0,07	Olmayan	136	7,12	2,26	Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	35,07	11,28	-0,93	0,35	Olmayan	136	36,49	12,05	Düzensizlik Ölçeği	Olan	104	17,63	7,76	-3,01	0,00*	Olmayan	136	21,00	9,17	Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*	Olmayan
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	Olan	104	10,01	3,22	-4,99	0,00*																																																																																																
	Olmayan	136	12,31	3,76			Medyanın Etkisi	Olan	104	12,28	2,67	-2,14	0,03*	Olmayan	136	13,01	2,61	Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	31,12	5,12	-4,83	0,00*	Olmayan	136	34,63	5,92	Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	19,10	6,74	-0,99	0,32	Olmayan	136	20,04	7,80	Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	9,41	3,56	0,18	0,86	Olmayan	136	9,33	3,40	Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	6,56	2,48	-1,82	0,07	Olmayan	136	7,12	2,26	Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	35,07	11,28	-0,93	0,35	Olmayan	136	36,49	12,05	Düzensizlik Ölçeği	Olan	104	17,63	7,76	-3,01	0,00*	Olmayan	136	21,00	9,17	Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*	Olmayan	136	11,34	3,57								
Medyanın Etkisi	Olan	104	12,28	2,67	-2,14	0,03*																																																																																																
	Olmayan	136	13,01	2,61			Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	31,12	5,12	-4,83	0,00*	Olmayan	136	34,63	5,92	Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	19,10	6,74	-0,99	0,32	Olmayan	136	20,04	7,80	Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	9,41	3,56	0,18	0,86	Olmayan	136	9,33	3,40	Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	6,56	2,48	-1,82	0,07	Olmayan	136	7,12	2,26	Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	35,07	11,28	-0,93	0,35	Olmayan	136	36,49	12,05	Düzensizlik Ölçeği	Olan	104	17,63	7,76	-3,01	0,00*	Olmayan	136	21,00	9,17	Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*	Olmayan	136	11,34	3,57																			
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	31,12	5,12	-4,83	0,00*																																																																																																
	Olmayan	136	34,63	5,92			Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	19,10	6,74	-0,99	0,32	Olmayan	136	20,04	7,80	Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	9,41	3,56	0,18	0,86	Olmayan	136	9,33	3,40	Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	6,56	2,48	-1,82	0,07	Olmayan	136	7,12	2,26	Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	35,07	11,28	-0,93	0,35	Olmayan	136	36,49	12,05	Düzensizlik Ölçeği	Olan	104	17,63	7,76	-3,01	0,00*	Olmayan	136	21,00	9,17	Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*	Olmayan	136	11,34	3,57																														
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	19,10	6,74	-0,99	0,32																																																																																																
	Olmayan	136	20,04	7,80			Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	9,41	3,56	0,18	0,86	Olmayan	136	9,33	3,40	Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	6,56	2,48	-1,82	0,07	Olmayan	136	7,12	2,26	Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	35,07	11,28	-0,93	0,35	Olmayan	136	36,49	12,05	Düzensizlik Ölçeği	Olan	104	17,63	7,76	-3,01	0,00*	Olmayan	136	21,00	9,17	Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*	Olmayan	136	11,34	3,57																																									
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	9,41	3,56	0,18	0,86																																																																																																
	Olmayan	136	9,33	3,40			Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	6,56	2,48	-1,82	0,07	Olmayan	136	7,12	2,26	Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	35,07	11,28	-0,93	0,35	Olmayan	136	36,49	12,05	Düzensizlik Ölçeği	Olan	104	17,63	7,76	-3,01	0,00*	Olmayan	136	21,00	9,17	Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*	Olmayan	136	11,34	3,57																																																				
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Olan	104	6,56	2,48	-1,82	0,07																																																																																																
	Olmayan	136	7,12	2,26			Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	35,07	11,28	-0,93	0,35	Olmayan	136	36,49	12,05	Düzensizlik Ölçeği	Olan	104	17,63	7,76	-3,01	0,00*	Olmayan	136	21,00	9,17	Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*	Olmayan	136	11,34	3,57																																																															
Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Olan	104	35,07	11,28	-0,93	0,35																																																																																																
	Olmayan	136	36,49	12,05			Düzensizlik Ölçeği	Olan	104	17,63	7,76	-3,01	0,00*	Olmayan	136	21,00	9,17	Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*	Olmayan	136	11,34	3,57																																																																										
Düzensizlik Ölçeği	Olan	104	17,63	7,76	-3,01	0,00*																																																																																																
	Olmayan	136	21,00	9,17			Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*	Olmayan	136	11,34	3,57																																																																																					
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	Olan	104	14,10	4,96	5,01	0,00*																																																																																																
	Olmayan	136	11,34	3,57																																																																																																		

* $p < 0,05$

Kadınların dolaylı mağduriyet yaşama durumlarına göre ölçeklerden almış oldukları puanların karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 29'da verilmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların dolaylı mağduriyet yaşama durumlarına göre kamusal sosyal kontrol alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Kadınların dolaylı mağduriyet yaşama durumlarına göre sosyal kontrol-risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan suç mağduriyeti risk algısı ve medyanın etkisi alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yakın akrabalarından/arkadaşlarından biri daha önce suç mağduru olmayan kadınların ölçek genelinden ve suç mağduriyeti risk algısı ve medyanın etkisi alt boyutlarından aldıkları puanlar daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan kadınların dolaylı mağduriyet yaşama durumlarına göre suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Kadınların dolaylı mağduriyet yaşama durumlarına göre düzensizlik ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yakın akrabaları/arkadaşları daha önce suç mağduru olan kadınlar düzensizlik ölçeğinden daha yüksek puan almıştır.

Araştırmaya dahil edilen kadınların dolaylı mağduriyet yaşama durumlarına göre sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Dolaylı mağduriyet yaşayan kadınların sosyal entegrasyon puanları, olmayan kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Literatürle çelişen bu bulgulara diğer çalışmalarla karşılaştırmalı olarak ayrıntılı şekilde sonuç bölümünde yer verilmiştir.

5.5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Sosyal Kontrol- Risk-Medya Ve Suç Mağduriyeti Korkusu, Suç Mağduriyeti Korkusu, Düzensizlik Ve Sosyal Entegrasyon Ölçeklerine Ait Görüşleri Arasındaki İlişkiler

Bu bölümde kadınların sosyal kontrol- risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu, suç mağduriyeti korkusu, düzensizlik ve sosyal entegrasyon ölçeklerine ilişkin görüşleri arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo 30. Kadınların ölçeklerden ve alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasındaki korelasyonlar (n=366)

Ölçekler	Kamusal Sosyal Kontrol	Suç Mağduriyeti Risk Algısı	Medyanın Etkisi	Sosyal Kontrol-Risk-Medya Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	Düzensizlik Ölçeği	Sosyal Entegrasyon Ölçeği
Kamusal Sosyal Kontrol	r 1,00 p									
Suç Mağduriyeti Risk Algısı	r -0,04 p 0,41	1,00								
Medyanın Etkisi	r 0,07 p 0,19	0,20	1,00							
Sosyal Kontrol-Risk-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	r 0,53 p 0,00*	0,70	0,61	1,00						
Şahsa ve Mala Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	r -0,07 p 0,19	0,43	0,18	0,32	1,00					
Yakın Çevreye Yönelik Suç Mağduriyeti Korkusu	r -0,10 p 0,05	0,32	0,13	0,21	0,75	1,00				
Karanlıkta Suç Mağduriyeti Korkusu	r -0,03 p 0,51	0,26	0,12	0,20	0,49	0,50	1,00			
Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	r -0,08 p 0,12	0,42	0,18	0,30	0,95	0,87	0,67	1,00		
Düzensizlik Ölçeği	r -0,03 p 0,52	0,34	0,11	0,24	0,42	0,35	0,19	0,41	1,00	
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	r -0,33 p 0,00*	-0,19	0,00	-0,29	-0,12	-0,10	-0,05	-0,12	-0,40	1,00
		0,00*	0,95	0,00*	0,02*	0,06	0,30	0,02*	0,00*	

Tablo 30'da araştırma kapsamına alınan kadınların ölçeklerden ve alt boyutlarından aldıkları puanların karşılaştırılmasına ilişkin yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 30 incelendiğinde araştırmaya katılan kadınların sosyal kontrol-risk algısı-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar ile suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti korkusu, yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti korkusu ve karanlıkta suç mağduriyeti alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu saptanmıştır. Bu korelasyonlar pozitif yönlü ve düşük kuvvetlidir. Buna göre kadınların sosyal kontrol-risk algısı-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça, suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti korkusu, yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti korkusu ve karanlıkta suç mağduriyeti korkusu alt boyutlarından aldıkları puanlar da artmaktadır. Kadınların sosyal kontrol-risk algısı-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar ile düzensizlik ölçeği arasında pozitif yönlü, düşük kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Kadınların sosyal kontrol-risk algısı-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça, düzensizlik ölçeği puanları da artmaktadır. Araştırmaya katılan kadınların sosyal kontrol-risk algısı-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar ile sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı, düşük kuvvetli ve negatif yönlü bir korelasyon bulunmaktadır ($p<0,05$). Kadınların sosyal kontrol-risk algısı-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça, sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar azalmaktadır.

Kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve alt boyutlardan aldıkları puanlar ile düzensizlik ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü, orta kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlardan aldıkları puanlar arttıkça, düzensizlik ölçeğinden aldıkları puanlar da artmaktadır. Kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden aldıkları puanlar ile sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasında negatif yönlü, düşük kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Buna göre

Kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden aldıkları puanlar arttıkça, sosyal entegrasyon ölçeği puanları azalmaktadır.

Kadınların düzensizlik alt boyutundan aldıkları puanları ile sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasında, istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönlü ve orta kuvvetli bir korelasyon olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Kadınların düzensizlik alt boyutundan aldıkları puanları arttıkça, sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar azalmaktadır.

Yapılan regresyon analiziyle ölçeklerin birbiriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Suç mağduriyeti korkusunun yüksek olması, sosyal entegrasyon puanlarını düşürürken; düzensizlik ölçeğinden alınan yüksek puanların suç mağduriyeti korkusu ölçeği puanlarını da artırdığı görülmüştür. Ölçekler ve alt boyutlar arasındaki ilişkilerin literatürle paralellik gösterdiği de görülmüştür. Literatürde yer alan çalışmalarda da bu değişkenlerin birbiriyle ilişkili olduğu bilinmektedir.

5.5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Kadınların Sosyal Kontrol- Risk-Medya Ve Suç Mağduriyeti Korkusu Düzensizlik Ve Sosyal Entegrasyon Ölçeklerinden Aldıkları Puanların Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği Puanlarını Yordamasına İlişkin Sonuçları

Bu bölümde kadınların sosyal kontrol- risk-medya ve suç mağduriyeti korkusu, düzensizlik ve sosyal entegrasyon ölçeklerinden aldıkları puanların, suç mağduriyeti korkusu ölçeği puanlarını yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 31. Kadınların Sosyal Kontrol-Risk Algısı-Medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeği, düzensizlik ölçeği ve sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanların suç mağduriyeti ölçeği puanlarını yordamasına ilişkin regresyon modeli

	B	Std. Hata	β	t	p
(Sabit)	5,79	4,21		1,38	0,17
Sosyal Kontrol-Risk Algısı-Medya ve Suç Mağduriyeti Korkusu Ölçeği	0,49	0,10	0,24	4,87	0,00*
Düzensizlik Ölçeği	0,49	0,06	0,39	7,71	0,00*
Sosyal Entegrasyon Ölçeği	-0,16	0,12	-0,11	1,09	0,22

($R^2=0,21$, $p=0,00 <0,05$)

Regresyon analizine geçmeden önce regresyon analizinin varsayımları incelenmiştir. Buna göre öncelikle kadınların ölçeklerden aldıkları toplam puanların normal dağılıma uyumu Kolmogorov-Smirnov testi (K-S) ile test edilmiş ve test sonucunda toplam puanların normal dağılıma uyduğu saptanmıştır. Regresyon analizinin bir diğer varsayımı da hata terimleri arasında otokorelasyon olmamasıdır. Hata terimleri arasında otokorelasyon olup olmadığı Durbin-Watson (D-W) testi ile incelenmiştir. Durbin-Watson değerinin 2'ye yakın olması hata terimleri arasında otokorelasyonun olmadığını göstermektedir. Yapılan analiz neticesinde D-W değerinin 1,88 olduğu saptanmış ve otokorelasyon olmadığı belirlenmiştir. Regresyon analizinde değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) olmaması gerekmektedir. Çoklu doğrusal bağlantının saptanması amacıyla varyans büyütme faktörü ve tolerans değerleri incelenmiş ve çoklu doğrusal bağlantının olmadığını saptanmıştır.

Tablo 31 incelendiğinde kurulan regresyon modelinin anlamlı olduğu ($p<0,05$) ve modelin kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanların %21'ini açıkladığı tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan kadınların Sosyal Kontrol-Risk Algısı-Medya ve suç mağduriyeti ölçeğinden ve düzensizlik ölçeğinden aldıkları puanların suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanları arttırdığı saptanmıştır. Sosyal entegrasyon ölçeği puanları, suç mağduriyeti korkusu ölçeği puanlarını negatif yönlü etkilese de modelde anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu bölümde problem cümlelerinin test edilmesi sonucunda ortaya çıkan sonuçlarla ilgili değerlendirme ve tartışmalara yer verilmiştir. Bu değerlendirme ve tartışmalar ilk olarak birinci alt problemi oluşturan kadınların tanıtıcı özelliklerine göre suç mağduriyeti korkuları üzerinden yapılacaktır. Sonrasında ise KKTC yetkilileri tarafından alınabilecek önlemler ve atılabilecek adımlara yönelik öneriler üzerinde durulmuştur.

Burada göze çarpan ilk husus, araştırma kapsamına alınan kadınların yaş gruplarına göre değerlendirildiği zaman suç mağduriyeti korkusunu etkilemediğinin ortaya çıkmasıdır. Yani çoğu araştırmada yaş arttıkça artması beklenen suç mağduriyeti korkusunun bu çalışmada benzer bir sonucu vermediği ortaya çıkmıştır. Skogan ve Maxfield (1981), yaşlıların suç mağduriyeti korkusunun neden daha yüksek olduğunu iki açıdan açıklamıştır. Bunların ilki fiziksel zarar görebilirlik (vulnerability), diğeri ise sosyal zarar görebilirliktir. Fiziksel zarar görebilirlikte, fiziksel özelliklerinden ötürü birey kendisini savunamaz ve aldığı zarar karşısında iyileşmesi oldukça güçleşir. Sosyal zarar görebilirlik ise, bireyin maruz kaldığı suç sonucunda ortaya çıkan zararı karşılayamama ve yaşadığı çevreyle ilgilidir. Yaşlıların bu iki açıdan da dezavantajlı olduğunu savunan Skogan ve Maxfield, bu nedenle bu grubun mağduriyet korkusunu daha fazla yaşadığını öne sürmektedir (McCoy&Wooldregde,1996: 193). Ancak KKTC’de yaşayan yaşlı kadınlarda suç mağduriyet korkusu beklendiği gibi yüksek çıkmayarak ilgili literatürle çeliştiği görülmüştür. Bunun nedenleri arasında KKTC’de özellikle sosyal zarar görebilirlik endişesinin düşük düzeyde seyretme ihtimalidir. Sosyo-kültürel yapı gereği KKTC’de aile, akraba ve komşuluk ilişkileri özellikle daha kırsal kesimlerde güçlülüğünü korumaktadır. Birey başına olumsuz bir durum geldiği zaman ulaşabileceği sosyal destek ağının varlığını hissedebildiğinden kendisini daha güvende hissetme eğilimi sergileyebilmektedir. Ayrıca, yine sosyo-kültürel yapı gereği KKTC’de gelişmiş ülkelere kıyasla aile yapısında farklılıklar gözlenmektedir. Avrupa ülkelerinde yaşlılar genellikle bakımevlerine yerleşmekteyken, KKTC’de bu gibi durumlara rastlamak oldukça güçtür. Çocuk-ebeveyn ilişkisi güçlü olduğundan, yaşlıların bakımını da çocukları üstlenmektedir. Bu durum da fiziksel ve sosyal zarar görebilirlik endişesini azaltan faktörler arasında yer alabilmektedir. Bununla birlikte, bu

bulguyu destekleyen çalışmalar da mevcuttur. 1992 yılında Ferraro ve LaGrange'ın yapmış olduğu çalışmaya bakıldığı zaman burada da yaş ile suç mağduriyeti korkusu arasında bir ilişki bulunmadığı gözlenmiştir. 10 farklı suç türüne maruz kalma korkusunun puanlandığı bir ölçekte gençlerin yaşlılara kıyasla daha fazla korktuğu görülmüş, aynı zamanda şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti yaşama korkusunun 75 yaş üzeri bireylerde en az görüldüğü ortaya çıkmıştır (Ferraro ve Grange, 1992).

Araştırmada ulaşılan bir diğer önemli bulgu yaşanan yer ile suç mağduriyeti korkusu ile ilgilidir. Literatürde genellikle büyük şehirlerde yaşayan kadınların suç mağduriyet korku düzeylerinin daha yüksek görüldüğü belirtilmektedir. Bunun nedenlerinin başında araştırmada temel alınan düzensizlik modeli ve sosyal kontrol modeli gelmektedir. Büyük şehirlerde başıboş evler, duvar yazıları, dağılmış çöpler gibi fiziksel düzensizlikler ve madde-alkol bağımlısı bireyler, seks işçileri, gece kulüpleri gibi sosyal düzensizlikler daha fazla görülmektedir. Böyle ortamlarda yaşayan bireylerin buna bağlı olarak suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olması beklenmektedir. Benzer şekilde sosyal kontrol modelinde de, büyük şehirlerde sosyal kontrol mekanizmalarının yeterli olmaması benzer sorunları beraberinde getirmekte ve suç mağduriyet korku düzeyini etkilemektedir. 2004 yılında Türkiye'de 6173 katılımcı ile gerçekleştirilen bir çalışmada yaşadığı bölgede fiziksel ve sosyal düzensizliklerin bulunduğu bireylerde suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek çıktığı görülmüştür (Karakuş, McGarrell&Başbüyük,2010: 175). Benzer bir şekilde, 1990ların ortasında ciddi bir ekonomik kriz yaşayan İrlanda'da işsizlik oranı oldukça artış göstermiş, göç ve yoksulluk ortaya çıkmıştır. Yine bu dönemde özellikle eroin olmak üzere uyuşturucu kullanımında ciddi bir artış yaşanan İrlanda'da, çoğunlukla soygun ve hırsızlık olduğu tespit edilen resmi suç oranlarının büyük oranda artış gösterdiği ve bu artışın uyuşturucu bağımlılığı artışıyla ilişkili olduğu söylenmektedir. Özellikle İrlanda'nın başkenti Dublin'de uyuşturucu kullanımı nedeniyle kamusal alanda tahribat yaratılmaya başlanmış ve bireylerin yaşam kalitesini olumsuz anlamda etkileyen olaylar yaşanmıştır. Yaşadıkları çevrede uyuşturucu satılmasından, çevrelerine zarar verilmesinden tedirginlik duyan Dublin halkında, bu dönem içinde suç mağduriyeti korkusunun ciddi ölçüde artış gösterdiği araştırmalarla ortaya çıkmıştır (Shoham, Knepper& Kett, 2010: 432). Bu araştırmadaki bulgulara göre Lefkoşa ve Gazimağusa ilçelerinde yaşayan

kadınların suç mağduriyeti korku düzeylerinin Girne bölgesine kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Lefkoşa ve Gazimağusa'daki sonuçlar beklendiği gibiyken Girne'den elde edilen sonuç çelişmiştir. Oysa Girne bölgesi de Lefkoşa ve Gazimağusa gibi kumarhane, gece kulübü, yabancı nüfus, terk edilmiş binalar gibi hem sosyal hem de fiziksel düzensizlikleri yüksek olan bir bölge olarak bilinmektedir. Girne bölgesinde suç mağduriyet korku düzeyinin diğer bölgelere kıyasla daha düşük çıkmasının farklı etkenleri olma ihtimali vardır. Düzensizlik ölçeğinden alınan puanın Lefkoşa ve Gazimağusa'ya göre daha düşük çıkmış olması bireylerin yaşadıkları yerdeki fiziksel ve sosyal düzensizlikleri “sorun” veya “düzensizlik” olarak görmediği anlamına gelebildiği gibi zaman içinde bu düzensizlik unsurlarını normalleştirme eğilimi sergiledikleri de düşünülebilmektedir. Literatürle paralel bir diğer bulgu, düzensizlik ölçeği puanının en yüksek çıktığı Gazimağusa bölgesinde, suç mağduriyeti korkusunun da yüksek çıkmış olmasıdır. Yukarıda da açıklandığı gibi sosyal ve fiziksel düzensizlikleri barındıran bölgelerde kadınlar arasında suç mağduriyeti korkusu daha yüksek çıkmaktadır. Yine suç mağduriyeti korku düzeyi yüksek çıkan Gazimağusa'da sosyal entegrasyonun diğer bölgelere kıyasla daha düşük çıktığı görülmüştür. Sosyal entegrasyon ve suç mağduriyeti korkusu arasında bir ilişkinin olduğu literatürde bir çok çalışmada da görülmektedir. Bireylerin yaşadıkları çevrede güvenebileceği komşuları veya yakınları olması önemli değişkenlerden birisidir. Bireyler yakınlarında güvenebileceği birilerini hissettiği zaman veya başına kötü bir şey geldiğinde yardımına koşacağını bildiği birisi olduğu zaman kendisini güvende hissetmekte ve yaşadığı bölgeye olan aidiyet duygusu pekişmektedir. 2004 yılında Türkiye’de 6173 katılımcı ile yapılan çalışmada, yaşanan bölgeyle bütünleşme (integration) yani sosyal entegrasyon oranı yüksek olan bireylerde suç mağduriyeti korkusunun düşük olduğu görülmüştür (Karakuş, McGarrell&Başbüyük, 2010:177). Benzer biçimde yine 1982 yılında Hunter ve Baumer tarafından yapılan bir araştırma, sosyal entegrasyon arttıkça bireylerin kendilerini yaşadıkları bölgeye daha fazla ait hissettikleri ve bunun sonucunda bölgelerinde kendilerini güvende hissederek suç mağduriyeti korkusunun azaldığını göstermiştir. Buna ek olarak 1996 yılında benzer bir ilişkiyi araştıran Rountree ve Land, sosyal entegrasyonun, yaşanan bölgedeki tehlike algısını yok ettiğini ve güvenlik duygusunu artırdığını ortaya çıkarmıştır (Gibson, Zhao, Lovrich,&Gaffney, 2002: 542).

Araştırma bulgularından bir diğeri ise şehirlerde yaşayan kadınlardaki suç mağduriyeti korku düzeyi ile köy ve kasabada yaşayan kadınlar arasındaki korku düzeyi arasında istatistiksel bir fark çıkmamış olmasıdır. İlde ikamet eden kadınların puanları köyde ve kasabada ikamet eden kadınlardan daha yüksek olsa da bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Daha önce de açıklandığı üzere şehirlerde ve metropollerde suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek çıkması beklenmektedir ancak edinilen bulgular literatürde yer alan çoğu çalışmayla paralellik göstermemiştir. Burada bireylerin yaşadıkları yerleşim birimini nasıl tanımladığı önemlidir. Şehirde yaşayan bazı kadınlar yaşadıkları birimi kasaba olarak tanımlamayı tercih etmiştir. Bu durum da sonuçlara farklı açıdan yansımıştır.

Kadınların gelir durumu değerlendirildiğinde ortaya çıkan bulgular neticesinde gelir durumunun suç mağduriyeti korkusu üzerinde bir etkisi olmadığı anlaşılmıştır. Literatüre bakıldığı zaman gelir durumunun suç mağduriyeti korkusunu tetikleyen bir etken olduğunu savunan çalışmalar olduğu görülmektedir. 1994 yılında British Crime Survey (BCS) tarafından 16 yaş üstü 14,500 kişi üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada, geliri düşük olan bireylerin yüksek olanlara kıyasla, hava karardıktan sonra dışarıda kendilerini güvensiz hissetme oranları %54'e %25 olacak şekilde iki katı kadar yüksektir. Akşamları tek başlarına kendi evlerindeyken güvende olup olmadıkları sorulduğunda %18 ile geliri düşük olanlar güvende hissetmediklerini söylerken, geliri yüksek olanlarda bu oran %8'tir. Bunun yanında sosyo-ekonomik durumu düşük olanlarda, soyulma, fiziksel ve cinsel saldırıya uğrama kaygılarının daha yüksek olduğu yine bu araştırma sonuçlarındandır (Pantazis, 2000: 424). Bu araştırmadaki bulgulara göre ise aylık geliri 1000-2000 TL arasında olan kadınların suç mağduriyeti korkusunun diğer gelir gruplarına kıyasla yüksek çıkmadığı görülmüştür. Araştırmada elde edilen sonuçla paralel şekilde Rohe ve Burby'nin 1988 yılında Amerika'da 267 kişilik bir örneklem grubu üzerinde suç mağduriyeti korkusunu tetikleyen unsurlar üzerine gerçekleştirdiği çalışmada, gelir durumu yüksek olan ile düşük olan bireyler arasında bir fark olmadığı ifade edilerek gelir durumu ile suç mağduriyeti korkusu arasında bir ilişki bulunmamıştır (Rohe ve Burby, 1988: 713). Bununla birlikte, KKTC'de gerçekleştirilen bu araştırmada geliri 1000-2000 TL arasında olan bireylerin düzensizlik ölçeğinden almış oldukları puanların, diğer gelir gruplarına kıyasla daha yüksek çıktığı

görülmüştür. Gelir durumu daha düşük olan bireylerin kira ücreti daha düşük yerleri tercih etmesi ve bu yerlerin de sosyal ve fiziksel düzensizlik öğelerini daha fazla barındırıyor olması bilinmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemi olarak kadınların medyayı takip etme sıklığının suç mağduriyeti korku düzeyini etkileyip etkilemesi değerlendirilmiştir. Gazete, televizyon, radyo, internet gibi kitle iletişim araçları, suçun sosyal görünürlüğünü arttırmada çok önemli bir rol oynamaktadır. Gazeteler ve diğer kitle iletişim araçları, artan suç oranlarını sürekli olarak gündeme taşıırken, azalan suç oranlarını ise göz ardı etmektedir. Medya özellikle daha hassas ve halk tarafından tepki toplamış suç olaylarını daha da dramatize ederek bireylere sunmakta ve bu da bireyler üstünde oldukça güçlü bir etki yaratarak suçla ilgili kaygıların gün yüzüne çıkmasına neden olmaktadır. Medyanın risk gösterileri, halk içinde bilişsel olarak suçun var olduğu ve kendi başına da gelebileceği etkisini yaratmaktadır (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 10). Araştırma bulgularına göre günlük 1 saatten az ve 1-3 saat arası süreyle medyayı takip eden kadınların şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti korkusu faktörlerinden aldıkları puanlar, günlük 4-6 saat ve 7 saatten fazla süreyle medyayı takip eden kadınlardan daha yüksek bulunmuştur. Bu noktada medyayı daha fazla takip etmenin suç mağduriyeti korkusu üzerinde bir etkisi olmadığı görülmektedir. Literatürde, medya-suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiye yönelik olumlu ve olumsuz çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Bu iki değişken arasında ilişki olduğunu savunan bir çalışma Belçika’da gerçekleştirilmiştir. Yaşları 18 ve üzeri olan 711 kadın-erkek üzerinde televizyon izleme ve suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu çalışmada, küçük de olsa televizyon izleme ile suç mağduriyeti korkusu arasında bir ilişki tespit edilmiş ve kadınların suç mağduriyeti korkusunun erkeklere oranla daha yüksek çıktığı gözlenmiştir (Custers&Van den Bulck, 2011: 118). Bunun aksine, 1980 yılında yaptığı çalışmada Hughes, yerel suç oranları, bölge nüfusu ve sosyo-demografik özellikler ele alındığında televizyon izlemenin suç mağduriyeti korkusu üzerinde hiçbir etkisi olmadığını ifade etmiştir (Callanan, 2005: 53, 78-79). Medya ile suç mağduriyeti korkusu üzerine pek çok çalışma yapılmakla birlikte bu iki değişken arasındaki ilişkiyi anlamak pek de kolay olmamaktadır. Medya hedef kitlesinin özellikleri, medyanın biçimi, içeriği, yerel suç oranları, bölgenin etnik

dağılımı ve daha birçok sosyal ve bireysel etken bu konudaki çalışmaların doğrudan bir tespitte bulunmasını zorlaştırmaktadır.

Araştırmanın en önemli alt problemlerinden bir tanesi kadınların geçmişte yaşamış olduğu doğrudan mağduriyet deneyimleridir. Doğrudan mağduriyet ve dolaylı mağduriyet olarak ikiye ayrılan ve hem kuramsal hem de kavramsal çerçevede detaylıca anlatılan bu olguya dair bulguların literatürle kısmen paralellik göstermediği görülmüştür. Araştırma bulgularına göre geçmişte yaşanan doğrudan mağduriyet durumunun kadınların suç mağduriyet korkusuna bir etkisi yoktur. Oysa ilgili literatürde yer alan birçok çalışma doğrudan mağduriyet ile suç mağduriyeti korkusu arasında güçlü bir ilişki olduğunu varsaymaktadır. Özellikle geçmiş dönemdeki çalışmalar, suç mağduru olma ile suç mağduriyeti korkusu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söylerken, daha güncel çalışmalar karmaşık bulgulara rastlamıştır. Ayrıca bazı çalışmalarda, daha az suç mağduriyeti yaşayanların, daha çok yaşayanlara oranla daha yüksek suç mağduriyeti korkusuna sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Karakuş, McGarrell&Başbüyük, 2010: 175). Doğrudan mağduriyet-suç mağduriyeti korkusu arasındaki ilişkiye karşı çıkanlar daha fazla mağduriyet yaşayan bireylerin genç erkekler olması ancak yapılan araştırmalar neticesinde suç mağduriyeti korkusunu en az taşıyanların da bu genç erkekler olduğunun gözlemlendiğini söylemektedir (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 83-84). Araştırmada doğrudan mağduriyet yaşamının suç mağduriyeti korkusu üzerine bir etkisi olmamasının nedenlerinden biri olarak örneklem grubundan sadece 11 kişinin son 1 yıl içinde doğrudan mağduriyet yaşaması sayılabilir. Çünkü yapılan çalışmalarda özellikle son bir yıl içinde doğrudan mağduriyet yaşayanların suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Fisher (1995) bir üniversitede gerçekleştirdiği çalışmada, öğrenci ve personelden oluşan 684 kişi üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, son bir yıl içerisinde suç mağduru olan bireylerin, hiç suç mağduriyeti yaşamayanlara kıyasla suç mağduriyeti korkusunun daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma son dönemde yaşanan mağduriyetin, daha öncelilere göre suç mağduriyeti korkusu üzerinde daha yüksek bir etki bıraktığını göstermektedir. Ayrıca yine bu çalışmadan edinilen bulgular, artan suç mağduriyeti korkusunun şahsa yönelik suç mağduriyetiyle ilişkiliyken, mala yönelik suç

mağduriyetiyle ilişkili olmadığını ortaya koymaktadır (Fox, Nobles&Piquero, 2009: 26).

Araştırmada dolaylı mağduriyetin suç mağduriyet korkusu üzerindeki etkisine bakıldığında ise kadınların yakın akrabalarının/arkadaşlarının daha önce suç mağduru olma durumlarına göre suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Araştırmada dolaylı mağduriyetin suç mağduriyet korkusuna bir etkisinin olmadığını görülmesi literatürde yapılan çalışmalarla benzerlik göstermemektedir. Bu konuya ilişkin yapılan çoğu çalışma dolaylı mağduriyet yaşayan bireylerin suç mağduriyet korku düzeylerinin yüksek olduğunu savunmaktadır. Hale'e (1996) göre, arkadaşlarının, yakınlarının veya komşularının mağdur olduğunu duyan bireylerde meydana gelen dolaylı deneyimler, onların suç mağduriyeti korkusunu tetiklemektedir. Box (1988) ve Arnold (1991) ise, dolaylı mağduriyetin suç mağduriyeti korkusu üzerinde doğrudan mağduriyete kıyasla daha fazla etki bıraktığını savunmaktadır (Farrall, Jackson&Gray, 2009: 85). Araştırmacı araştırma bulgularıyla paralellik gösteren bir çalışmaya ulaşamamıştır. Ancak Girne'de meydana gelen suç oranlarının Lefkoşa ve Gazimağusa'ya kıyasla daha düşük olması, bölge halkının dolaylı mağduriyet yaşama olasılığını düşüren bir etkiye neden olabilmektedir. KKTC Devlet Planlama Örgütü tarafından 2007-2011 yılları arasında Emniyet Müdürlüklerince rapor edilen suç oranları 5 büyük ilçeye göre şu şekildedir; Lefkoşa'da toplam 13,713, Gazimağusa'da 9,420, Girne'de 7,308, Güzelyurt'ta 4,215 ve İskele'de ise 1,610 şeklindedir. 5 bölgede meydana gelen toplam 36,266 suçun 3228'i şahsa karşı işlenmiş suçları oluştururken, 5990'ı ise mala karşı suçlardır. Bu suçlardan 405'i ise cinsel suçlar olarak açıklanmıştır (Devlet Planlama Örgütü, 2011: 127).

Araştırmada öne çıkan bir diğer bulgu ise, araştırmaya katılan kadınların sosyal kontrol-risk algısı-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar ile suç mağduriyeti ölçeği genelinden ve şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti korkusu, yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti korkusu ve karanlıkta suç mağduriyeti alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu saptanmıştır. Kadınların sosyal kontrol-risk algısı-medya ve suç mağduriyeti korkusu ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça, suç mağduriyeti korkusu ölçeği

genelinden ve şahsa ve mala yönelik suç mağduriyeti korkusu, yakın çevreye yönelik suç mağduriyeti korkusu ve karanlıkta suç mağduriyeti alt boyutlarından aldıkları puanların da artmış olmasıdır. Diğer bir ifadeyle burada ölçekler ve onların alt boyutları arasında bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca, kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden ve alt boyutlardan aldıkları puanlar ile düzensizlik ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü, orta kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olduğu tespit edilmiştir. Kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden aldıkları puanlar ile sosyal entegrasyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasında negatif yönlü, düşük kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Buna göre, kadınların suç mağduriyeti korkusu ölçeği genelinden aldıkları puanlar arttıkça, sosyal entegrasyon ölçeği puanları azalmaktadır. Bu bulgularla birlikte yine düzensizlik ve sosyal entegrasyon ile suç mağduriyeti korkusu arasında bir ilişki olduğu ortaya çıkmaktadır.

Çalışmanın geneline bakıldığı zaman özellikle Lefkoşa ve Gazimağusa'da düzensizlik modelinin öngördüğü sosyal ve fiziksel özelliklere bağlı olarak suç mağduriyet korku düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, resmi mercilerce özellikle bu bölgelerde sorun teşkil eden unsurların saptanarak bölgelerde iyileştirme çalışmaları yapılması önem teşkil etmektedir. Aynı zamanda, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun suç işleyen kişiler olarak yabancıları görüyor olması ve göçlerin çoğunlukla bu bölgelere yapıyor olması ülkeye giriş ve çıkışlarda yasal düzenlemelerin yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Sosyal düzensizliğin en büyük göstergelerinden olan bu durum, suç mağduriyeti korkusunun yüksek çıktığı Lefkoşa ve Gazimağusa'da da görülmektedir. Bireylerin bu düzensizlik unsurlarını normalleştirmeye başlamadan önce resmi makamlarca gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bunun yanında Lefkoşa, Gazimağusa ve Güzelyurt'ta sosyal entegrasyon düzeyinin düşük olduğu görülmüştür. Özellikle Güzelyurt'a göre daha büyük ve karmaşık olan Lefkoşa ve Gazimağusa'da yabancı nüfusun kontrolsüz biçimde giderek artması, bireylerin çevrelerinde sürekli yabancıları görmesi sosyal entegrasyonu olumsuz anlamda etkileyebilmektedir. Burada yine resmi makamların çeşitli düzenlemeler ortaya koyması gerekliliği görülmektedir. KKTC'deki suç oranlarının daha önce de istatistiki bilgilerle belirtildiği üzere nüfusa oranla az olmasına

rağmen yaklaşık %71'lik bir grubun suç oranlarının artmasından endişe duymasını dile getirmesi önemli bir göstergedir. Ayrıca %59'luk bir grubun gece sokakta yürürken kendisini güvende hissetmediğini söylemesi de düşündürücüdür. Yine, suç mağduriyeti korku ölçeğinden 75 puan üzerinden 35 puan alınması önemli bir göstergedir. Kadınların yaklaşık yarısının suç mağduriyeti korkusu ile ilgili olan bu sorulardan yüksek puan aldığı gözlenmektedir. Suç oranlarının nüfusa oranla düşük seyrettiği bu ülkede bu korku düzeyi azımsanmayacak düzeydedir. Hükümetin bu alanlarda ivedilikle sosyal politikalar geliştirerek yetkin birimlerden de destek alıp sorunların tespiti ve çözümü için adımlar atması gerekmektedir. Aynı zamanda kadınların %89,0'unun yabancıların suç işlediğini düşünmeleri de oldukça çarpıcı bir orandır. Kadınlar, yaşadıkları ülkede en fazla suç işleyenlerin yabancı nüfus olduğunu düşünmektedir. Ülkeye giriş-çıkış yapan yabancı nüfusun denetiminin sağlanması için gerekli adımların atılarak bu konularda uzman kişilerden destek alınarak çözüm politikaları geliştirilmesi oldukça gerekli ve acildir.

Bunların yanında, sosyolojinin ilgi alanlarını oluşturan bu gibi konularda daha fazla çalışma yapılması için hem üniversitelerin hem de kurumların araştırmacıları teşvik etmesi gerekmektedir. Araştırmacılar yeterli kaynaklara ulaşamadığından bu işe soyunmaktan kaçınmaktadır. Ayrıca KKTC'de yer alan çoğu üniversitede akademisyenler sadece ders hazırlama ve derse girme misyonlarını üstlenmiş durumdadır. Üniversite yönetimlerinin akademisyenleri toplumsal sorunların tespiti ve bu sorunlara yönelik çözüm politikaları geliştirilmesi yönünde teşvik etmelidir. KKTC'de yer alan hiçbir üniversitede sosyoloji bölümünün olmayışı da ülke adına büyük eksikliklerdir. Bunun yanında, KKTC devlet dairelerinde ve resmi kurumlarında toplumsal sorunlara yönelik hiçbir birim bulunmamakla birlikte var olan Araştırma ve Geliştirme merkezleri ya kapatılmakta ya da sadece teknik konularla ilgilenmektedir. Toplumun sorunlarına mercek tutacak hiçbir kurum ve kuruluş bulunmamaktadır. Bu eksiklik yıllar içinde daha büyük sorunlara yol açacağı gibi halk ile siyasiler arasında da var olan güven problemini daha fazla tetiklemektedir. Hükümetin ivedilikle toplumsal sorunlara değinecek, bu konuda çalışmalar yapacak merkezler kurması, kamu kurum ve kuruluşlarına sosyolog alımı yapılması gerekmektedir. Var olmayan güncel istatistiki

bilgiler güncellenmeli, bu bilgiler sadece rakamsal olarak kalmamalıdır. Tespit edilen oranların “nedeni” de araştırılmalı, bunun için yetkin kişilerden destek alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akers, R.L.&Jensen, G.F. (2006). **Empirical Status of Social Learning Theory of Crime and Deviance: The Past, Present, and Future. Taking Stock: The Status of Criminological Theory.** New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- Aytaç, M.&Öngen, B. (2012). Doğrulamalı Faktör Analizi İle Yeni Çevresel Paradigma Ölçeğinin Yapı Geçerliliğinin İncelenmesi. **İstatistikçiler Dergisi**, 5, 14-22.
- Bryant, C.D.& Peck, D.L. (2007). **21. Century Sociology- A Reference Handbook Vol.1.** Sage Publications: USA.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). **Deneysel Desenler.** Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları Ve Yorum.** Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). **Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları.** Ankara: PegemNet.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş.&Demirel, F. (2013). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri.** Pegem Akademi: Ankara.
- Callanan, V.J. (2005). **Feeding the Fear of Crime- Crime-related Media and Support for Three Strikes.** LFB Scholarly Publishing LLC: New York.
- Carrabine, E., Cox, P., Lee, M, Plummer, K.& South, N. (2009). **Criminology- A Sociological Introduction.** Second Edition. Routledge: USA.
- Carro, D., Valera, S.&Vidal, T. (2008). Perceived Insecurity in The Public Space: Personal, Social And Environmental Variables. **Qual Quant**, 44, 303–314.
- Chadee, D.&Ng Ying, N.K. (2013). Predictors of Fear of Crime: General Fear Versus Perceived Risk. **Journal of Applied Social Psychology**, 43, 1896–1904.
- Clarke, A.H.&Lewis, M.J. (1982). Fear of Crime among the Elderly: an Exploratory Study. **The British Journal of Criminology**, 22(1), 49-62.
- Colquhoun, I. (2007). **Design Out Crime-Creating Safe and Sustainable Communities.** Architectural Press: UK.
- Cote, S. (2002). **Criminological Theories: Bridging the Past to the Future.** United States of America: Sage Publications.
- Crawford, A. (2012). **Crime and Insecurity-The Governance of Safety in Europe.** Routledge: UK.

- Custers, K.&Van den Bluck, J. (2011). Mediators of The Association Between Television Viewing And Fear of Crime: Perceived Personal Risk and Perceived Ability to Cope. **Poetics**, 39, 107-124.
- Dammert, L.&Malone, M.F.T.(2003). Fear of Crime or Fear of Life? Public Insecurities in Chile. **Bulletin of Latin American Research**, 22(1), 79-101.
- Demirbaş, T. (2005). **Kriminoloji**. Seçkin Kitabevi. Ankara.
- Doerner, W.G.&Lab, S.P.(2012). **Victimology- Sixth Edition**. Anderson Publishing: USA.
- Doğan K., F. (2012). Kuzey Kıbrıs (KKTC) Merkezi Cezaevi Üzerinde Yapılan Alan Çalışmasından Elde Edilen Verilerin Suçla Mücadele Bağlamında Analizi. **TBB Dergisi**. 100.
- Doran, B.J. & Burgess, M.B. (2012). **Putting Fear of Crime on the Map- Investigating Perceptions of Crime Using Geographic Information Systems**. Springer: USA.
- Durkheim, E.(1856), Çeviren: Enver Aytekin (1994). **Sosyolojik Metodun Kuralları- İkinci Baskı**. Sosyal Yayınlar: İstanbul.
- Ellis, L., Beaver, K.&Wright, J. (2009). **Handbook of Crime Correlates**. Elsevier: USA.
- Evans, D.&Fletcher, M. (2000). Fear of crime: testing alternative hypotheses. **Applied Geography**, 20, 395–411.
- Farrall, S., Jackson, J.& Gray, E. (2009). **Social Order and the Fear of Crime in Contemporary Times**. Oxford University Press: Great Britain.
- Farrall, S.&Lee, M. (2008). **Fear of Crime-Critical Voices in an Age of Anxiety**. Routledge: New York.
- Fattah, E.A.&Sacco, V.F.(1989). **Crime and Victimization of the Elderly**. Springer-Verlag New York Inc.: USA.
- Ferraro, K (1995). **Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk**. Albany, N.Y. : SUNY Press.
- Ferraro, K.&LaGrange, R.(1992). Are Older People Most Afraid of Crime? Reconsidering Age Differences in Fear of Victimization. **Journal of Gerontology**, 47 (5), 233-244.
- Fox, K.A.,Nobles, M.R.&Piquero, A.R.(2009). Gender, Crime Victimization and Fear of Crime. **Security Journal**. 22(1), 24–39.

- Franklin, T.W., Franklin, C.A.& Fearn, N.E. (2008). A Multilevel Analysis of the Vulnerability, Disorder, and Social Integration Models of Fear of Crime. **Social Justice Research**, 21, 204-227.
- Gibson, T.A. (2014). In Defense of Law and Order: Urban Space, Fear of Crime, and the Virtues of Social Control. **Journal of Communication Inquiry**, 38(3), 223–242.
- Gibson, C.L., Zhao, J., Lovrich, N.P.& Gaffney, M.J. (2002). Social Integration, Individual Perceptions Of Collective Efficacy, and Fear Of Crime in Three Cities, **Justice Quarterly**, 19:3, 537-564.
- Giddens, A., Duneier, M., Appelbaum, R.P.& Carr, D.(2014). **Introduction to Sociology**. W.W. Norton Company: USA.
- Gilchrist, E., Bannister, J., Ditton, J.&Farrall, S.(1998). Women And The “Fear Of Crime”- Challenging the Accepted Stereotype. **British Journal of Criminology**. 38(2). 283-298.
- Goodey, J. (2005). **Victims and Victimology: Research, Policy and Practice**. Pearson Education Limited: UK.
- Goudriaan, H., Witterbrood, K.&Nieuwebeerta,P. (2006). Neighbourhood Characteristics and Reporting Crime-Effects of Social Cohesion, Confidence in Police Effectiveness and Socio-Economic Disadvantage. **British Journal of Criminology**, 46, 719-742.
- Gouseti, I. (2015). **Construal Level Theory and Fear of Crime. Psychology of Fear, Crime and the Media**. International Perspectives. Routledge in press: USA.
- Hirschi, T.(2002). **Causes of Delinquency**. Transaction Publishers: USA.
- Hirtenlehner, H.&Farrall, S.(2013). Anxieties About Modernization, Concerns About Community, and Fear of Crime: Testing Two Related Models. **International Criminal Justice Review**, 23(1), 5-24.
- Hope, T.&Sparks, R. **Crime, Risk and Insecurity- Law and Order in Everyday Life and Political Discourse**. Routledge: USA.
- İçli, T. (2007). **Kriminoloji**. Seçkin Yayınevi: Ankara.
- Jaishankar, K.&Ronel, N.(2013). **Global Criminology: Crime and Victimization in a Globalized Era**. CRC Press: USA.
- Jewkes, Y. (2004). **Media and Crime**. Sage Publications: Great Britain.

- Karakuş, Ö. (2013). Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri: Sosyal Sermaye mi? Sosyal Kontrol mü?. **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Dergisi**. 14(1), 1-19.
- Karakuş, Ö., McGarrell, E.F.&Başbüyük, O.(2010). Fear of crime among citizens of Turkey. **Journal of Criminal Justice**. 38. 174–184.
- Karasar, N. (2005). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karmen, A. (2010). **Crime Victims: An Introduction to Victimology-Seventh Edition**. Wadsworth Cengage Learning: USA.
- Katz, C.M., Webb, V.J. & Armstrong, T.A. (2006). Fear of gangs: A test of alternative theoretical models. **Justice Quarterly**, 20.
- KKTC Devlet Planlama Örgütü (2014). **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İstatistik Yıllığı-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Planlama Örgütü İstatistik ve Araştırma Dairesi**. KKTC Devlet Basımevi: Lefkoşa. Alıntılama: 10.06.2016
<http://www.devplan.org/ISTYILLIK/IST-YILLIK-2014.pdf>
- KKTC İÇİŞLERİ BAKANLIĞI. **2004-2014 Yılları Arasında Cezaevinde Sevk Edilen Ortalama Mahkum-Tutuklu Sayısı**.
- Kleck, G.,Tark, J.&Bellows, J.J. (2006). What methods are most frequently used in research in criminology and criminal justice?. **Journal of Criminal Justice**, 34, 147–152.
- Kline, R. B. (2005). **Principles and Practice of Structural Equation Modeling**. NY: Guilford Publications, Inc.
- Little, J.,Panelli, R.&Kraack, A.(2005). Women’s fear of crime: A rural perspective. **Journal of Rural Studies**, 21, 151–163.
- Logan, TK., Walker, R., Jordan, C.E.&Leukefeld, C.E.(2006). **Women and Victimization-Contributing Factors, Interventions and Implications**. American Psychological Association: USA.
- Mesch, G. S. (2000). Perceptions of Risk, Lifestyle Activities, and Fear of Crime. **Deviant Behavior: An Interdisciplinary Journal**, 21, 47–62.
- Macmillan, R., Nierobisz, A.&Welsh, S. (2000). Experiencing the Streets: Harassment and Perceptions of Safety among Women. **Journal of Research in Crime and Delinquency**, 37(3), 306-322.
- Maxfield, M.G.&Babbie, E. (2009). **Basics of Research Methods for Criminal Justice and Criminology- Second Edition**. Wadsworth, Cengage Learning: Canada.

- Marsh, I.&Melville, G. (2009). **Crime, Justice and the Media**. Routledge: USA.
- McCoy, V.H.&Wooldredge, J.D.(1996). Lifestyles Of The Old And Not So Fearful: Life Situation And Older Persons' Fear Of Crime. **Journal of Criminal Justice**, 24(3), 191-205.
- McCrea, R., Shyy, T., Western, J.&Stimson, R.J. (2005). Fear of crime in Brisbane- Individual, social and neighbourhood factors in perspective. **Journal of Sociology. The Australian Sociological Association**, 41(1), 7-27.
- McNeeley, S.&Stutzenberger, A.(2013). Victimization, Risk Perception and the Desire to Move. **An International Journal of Evidence-based Research, Policy, and Practice**, 8:4, 446-464.
- Miller, M. (2009). **21. Century Criminology-A Reference Handbook**. Sage Publications.
- Özaşçılar, M.&Ziyalar, N.(2009). Suç Korkusu: İstanbul'da Yaşayan 18-25 Yaş Grubu Üniversite Öğrencilerinin Mağdur Olma Riskleri hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi. **Adli Bilimler Dergisi**, 8(1), 7-17.
- Özdamar, K. (2002). **Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler)**. II. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Pantazis, C. (2000). Fear of Crime, Vulnerability and Poverty- Evidence from the British Crime Survey. **British Journal of Criminology**. 40. 414-436.
- Pauwels, L., Hardyns, W. & Van de Velde, M. (2010). **Social disorganisation, offending, fear and victimisation- Findings from Belgian studies on the urban context of crime**. BJU Legal Publishers: The Hague.
- Reid, L.W.&Konrad, M.(2004). The Gendergap In Fear: Assessing The Interactive Effects Of Gender And Perceived Risk on Fear of Crime. **Sociological Spectrum: Mid-South Sociological Association**, 24:4, 399-425.
- Romer, D., Jamieson, K.H. & Aday, S. (2003). Television News and the Cultivation of Fear of Crime. **Journal of Communication**. 53(1), 88 – 104.
- Rohe, W.&Burby, R.(1988). Fear of Crime in Public Housing. **Environment and Behavior**, 20(6), 700-720.
- Schafer, J.A., Huebner, B.M.&Bynum, T. S. (2006). Fear of crime and criminal victimization: Gender-based contrasts. **Journal of Criminal Justice**, 34, 285-301
- Sezal, İ. (2010). **Sosyolojiye Giriş**. Beta Yayıncılık: İstanbul.

- Siegel, J.L. (2010). **Criminology-The Core**. Wadsworth Cengage Learning.
- Siegel, J.L. (2012). **Criminology-Eleventh Edition**. . Wadsworth Cengage Learning.
- Shoham, S.G., Knepper, P.&Kett, M. (2010). **International Handbook of Victimology**. CRC Press: USA.
- Snell, C. (2001). **Neighbourhood Structure, Crime and Fear of Crime-Testing Bursik and Grasmick's Neighbourhood Control Theory**. LFB Scholarly Publishing LLC: New York.
- Sokullu, F. (1999). **Viktimojji**. Beta Basım Yayım Dağıtım: İstanbul.
- Stout, B, Yates, J. & Williams, B. (2008). **Applied Criminology**. Sage Publications: UK.
- Tabachnick B. G. ve Fidel, L. S. (2001). **Using Multivariate Statistics (Forth Edition)**. MA: Allyn&Bacon, Inc.
- TC Milli Eğitim Bakanlığı, (2012). **Görüşme Teknikleri Modülü**. Alıntılama: 28.02.2017
http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/G%C3%B6r%C3%BC%C5%9Fme%20Teknikleri.pdf
- Tischler, H.L. (2011). **Introduction to Sociology- Tenth Edition**. Wadsworth, Cengage Learning: USA.
- Tseloni, A.&Zarafonitou, C. (2008). Fear of Crime and Victimization: A Multivariate Multilevel Analysis of Competing Measurements. **European Journal of Criminology**, 5(4), 387-409.
- Tulloch, M. (2000). The Meaning of Age Differences in the Fear of Crime- Combining Quantitative and Qualitative Approaches. **British Journal of Criminology**. 40. 451-467.
- Warr, M. (1987). Fear of Victimization and Sensitivity to Risk. **Journal of Quantitative Criminology**, 3(1), 29-46.
- Wolhuter, L.,Olley, N.&Denham, D. (2009). **Victimology- Victimization and Victims' Rights**. Routledge-Cavendish: USA.
- Wykes, M. (2001). **News, Crime and Culture**. Pluto Press: London.
- Yirmibeşoğlu, F.&Ergun, N. (2015). Fear of Crime among Women in the Old City Center of Istanbul. **Current Urban Studies**, 3, 161-174.

EK1: YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NDE KADINLARIN SUÇA MARUZ KALMA KORKUSU

Bu çalışmada, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan kadınların suça maruz kalma konusunda kendilerini ne kadar risk altında hissettikleri ve bunların nedenleri araştırılacaktır. Çalışmadan elde edilecek veriler gizli kalacak ve tamamen bilimsel amaçla kullanılacaktır. **Bu görüşme formunu 18 yaş ve üzerindeki KKTC VATANDAŞI her KADIN doldurabilir. Lütfen görüşme formu sorularını bilimsel çalışmaya katkı sağlamak amacıyla bireysel deneyimlerinizden yola çıkarak cevaplandırınız.** Yanıtların doğru ya da yanlış olması gibi bir durum söz konusu değildir. İlk aklınıza gelen en uygun cevaptır. Sorulara eksiksiz cevap vermeniz çalışmanın geçerliği ve güvenilirliği açısından çok önemlidir. Araştırma sonuçlarında kesinlikle isimler kullanılmayacaktır. **Lütfen görüşme formu kâğıtlarına isim yazmayınız.** Görüşme formunu cevaplandırarak bu bilimsel çalışmaya katkı sağladığınız için çok teşekkür ederim.

Muallâ KÖSEOĞLU
Hacettepe Üniversitesi

Tarih: ..... Yer: ..... Görüşme Formu No:
.....

I. İlk bölümde yer alan sosyo-demografik durumunuzla ilgili soruları lütfen cevaplayınız.

1. Doğum yılınız nedir? .....

2. Hangi ülkede doğdunuz?

KKTC Türkiye Diğer. Lütfen yazınız .....

3. Hangi kazada/kazaya bağlı yaşıyorsunuz?

Lefkoşa Mağusa Girne Güzelyurt İskele

4. Medeni durumunuz?

Bekâr Eşi vefat etmiş Evli Ciddi bir ilişki içinde
 Boşanmış Birlikte olduğum kişiyle aynı evi paylaşıyorum Ayrı yaşıyor

5. Kiminle / kimlerle birlikte yaşıyorsunuz?

Yalnız yaşıyorum Eşimle birlikte
 Eşim ve çocuklarımla birlikte Anne ve babamla birlikte
 Anne, baba ve kardeşim/kardeşlerimle birlikte Annem/babam, eşim ve çocuklarımla birlikte
 Sadece çocuklarımla birlikte Diğer. Lütfen yazınız .....

5.1. Evde sizinle birlikte toplam kaç kişi yaşıyor? Lütfen yazınız:

.....

6. Eğitim durumunuz nedir? (En son mezun olduğunuz veya devam etmekte olduğunuz okul)

- Okur-yazar değil Okur-yazar İlköğretim Lise
 Lisans/Lisansüstü

7. Şu anda esas olarak hangi işle meşgulsünüz?

- Kendi iş yerimde çalışıyorum Özel bir firmada çalışıyorum Bir devlet kurumunda çalışıyorum Serbest meslek sahibiyim Öğrenciyim Emekliyim
 Ev kadınıyım Malulen emekliyim
 Çalışmıyorum (işsizim)
 Diğer. Lütfen yazınız.....

8. Aylık geliriniz yaklaşık olarak ne kadardır?

- 1000-2000 TL 2100-3000 TL 3100- 4000 TL 4100 TL ve üzeri
 Bilmiyorum

9. Kaç yıldır KKTC’de yaşıyorsunuz?

- 1-5 5-10 11-20 21-30 31-40 41-50 51-60
 Doğduğumdan beri

10. Yaşadığınız bölgeyi nasıl tanımlarsınız?

- Köy Kasaba Şehir

II. Bu bölümde yer alan KKTC’de yaşanan SUÇ olaylarıyla ilgili ne düşündüğünüzü yansıtan soruları lütfen cevaplandırınız.

11. Son yıllarda KKTC’de yaşanan suç oranlarında bir artış olduğunu düşünüyor musunuz?

- Evet Hayır Fikrim yok

12. Eğer arttığını düşünüyorsanız; bu durum sizi endişelendiriyor mu?

- Çok endişelendiriyor Biraz endişelendiriyor Endişelendirmiyor
 Hiç endişelendirmiyor Fikrim yok

13. Suç ile ilgili haber kaynağınız nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- TV Haberleri Gazete Radyo Sosyal Medya (internet) Hepsini
 Hiçbiri

13.1. Medyayı (TV, internet, gazete, radyo) ne sıklıkta takip ediyorsunuz?

- Günde 1 ila 3 saat Günde 4 ila 6 saat Günde 7 ila 10 saat
 Daha fazla Günde 1 saatten az Hiç

14. Daha önce herhangi bir suç (hırsızlık, fiziksel saldırı, taciz, vb.) mağduru oldunuz mu?

- Evet Hayır

14.1. Cevabınız evetse lütfen bu suç türünün ne olduğunu belirtiniz:

.....

14.2. Cevabınız evetse, lütfen ne zaman maruz kaldığınızı belirtiniz.

- Son 1 yıl içinde Son 6 ila 10 yıl içinde
 Son 2 ila 5 yıl içinde 10 yıldan önce

15. Aşağıda belirtilen suçlara maruz kaldıysanız, lütfen ne sıklıkta maruz kaldığınızı belirtiniz.

Suç Türü	1 kez	2 kez	3 ve 3'ten fazla
Hırsızlık	☐	☐	☐
Tehdit Edilme	☐	☐	☐
Darp Edilme	☐	☐	☐
Bıçaklanma / Silahlı yaralanma	☐	☐	☐
Cinsel saldırı	☐	☐	☐

16. Yakın akrabalarınızdan veya arkadaşlarınızdan biri suç mağduru oldu mu?

- Evet Hayır Fikrim yok

16.1. Cevabınız evetse, arkadaşınızın/akrabanızın maruz kaldığı suç türünü belirtiniz.

- Hırsızlık Tehdit edilme Darp edilme
 Bıçaklanma/silahlı yaralanma Cinsel saldırı
 Diğer.....

16.2. Cevabınız evetse, lütfen ne zaman maruz kaldığınızı belirtiniz.

- Son 1 yıl içinde Son 2 ila 5 yıl içinde
 Son 6 ila 10 yıl içinde 10 yıldan önce

II. Aşağıda yer alan sorular GÜVEN ve MEDYA ile ilgilidir. Lütfen uygun gördüğünüz cevabı işaretleyiniz.**17. Gece sokakta tek başınıza yürürken kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?**

- Çok güvende hissediyorum Biraz güvende hissediyorum Fikrim yok
 Güvende hissetmiyorum Hiç güvende hissetmiyorum

17.1. Kendinizi güvende hissetmiyorsanız, bunun nedenleri ne olabilir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Çok yaşlı olduğum için Fiziki bir engelim/hastalığım olduğu için
 Fiziksel bir saldırıya uğramaktan korktuğum için Öldürülmekten korktuğum için
 Kapkaça maruz kalacağımdan korktuğum için Silahlı soyguna maruz kalacağımdan korktuğum için
 Cinsel saldırıya maruz kalacağımdan korktuğum için Bir terör olayına maruz kalacağımı düşündüğüm için
 Karanlık korkum olduğu için Tek başına dışarı çıkma korkum olduğu için
 Daha önce bir suç eylemine maruz kaldığım için Diğer:
 .....

18. Yaşadığımız bölgede işlenen suçların çoğunlukla kimler tarafından işlendiğini düşünüyorsunuz?

- Yerliler Yabancılar Yaşadığımız yerde okumaya gelenler Diğer:
 .....

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
19. Medyada yer alan suç haberlerinin bireyleri suça teşvik ettiğini düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
20. Medyanın toplumdaki suç oranlarını doğru bir şekilde yansıttığını düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
21. Medyada yer alan haberlerin doğruluğuna güveniyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
22. Medya ve internet kullanımının suç oranlarının artmasına etkisi olduğunu düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
23. Medyada okuduğum/gördüğüm suç haberleri beni endişelendiriyor.	( )	( )	( )	( )	( )
24. Kadınlara yönelik şiddetin son 1 yılda giderek arttığını düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
25. Kadınlara yönelik cinayetlerin son 1 yılda arttığını düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
26. Son 1 yılda gerçekleşen kadınlara yönelik bu saldırılar beni endişelendiriyor.	( )	( )	( )	( )	( )
27. Polisin suçluları yakalamada başarılı olduğunu düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
28. Polisin ihtiyacım olduğunda bana yardım edeceğine inanıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
29. Ülkemizdeki polis teşkilatına güveniyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
30. Fiziksel bir saldırı karşısında kendimi koruyabileceğimi düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
31. Mala karşı (kapkaç, soygun) gibi bir suça maruz kalma olasılığımın yüksek olduğunu düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
32. Şahsa karşı (fiziksel saldırı, silahlı saldırı) gibi bir suça maruz kalma olasılığımın yüksek olduğunu düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
33. Cinsel saldırıya maruz kalma olasılığımın yüksek olduğunu düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )

IV. Lütfen aşağıdaki soruları okuyarak KORKUNUZU derecelendirin.

	Çok Korkuyorum	Korkuyorum	Ne korkuyorum Ne korkmuyorum	Korkmuyorum	Hiç Korkmuyorum
34. Sokakta saldırıya uğrayıp soyulmaktan ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
35. Arabanızın çalınmasından ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
36. Evde yokken, evinizin soyulmasından ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
37. Siz evdeyken, evinizin soyulmasından ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
38. Cinsel taciz ya da tecavüze maruz kalmaktan ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
39. Kandırılmaktan ve dolandırılmaktan ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )

40. Silahlı, bıçaklı birisi tarafından saldırıya uğramaktan ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
41. Sokakta yanınıza bir dilencinin yaklaşmasından ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
42. Alkol/madde etkisi altındaki gençlerin evinizin etrafında dolaşmasından ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
43. Öldürülmekten ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
44. Evinize alkol/madde etkisi altındaki kişiler tarafından zarar verilmesinden ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
45. Yolda otostop yapan birini arabanıza almaktan ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
46. Ülke genelinde yabancı nüfusun artmasından ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
47. Akşamları evde tek başınayken ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
48. Geceleri tek başına yolda/sokakta yürümekten ne kadar korkuyorsunuz?	( )	( )	( )	( )	( )

V. Lütfen YAŞADIĞINIZ ŞEHİR/KASABA/KÖY ile ilgili olan ifadeleri okuyarak size en yakın gelen cevabı işaretleyiniz. Yaşadığınız çevre, içinde bulunduğunuz bölgenin 1 km²lik alanını kapsamaktadır.

	Ciddi Bir Sorun	Normal bir sorun	Ne sorun da değil	Sorun değil	Hiç sorun değil
49. Yaşadığım bölgede uyuşturucu kullanımı	( )	( )	( )	( )	( )
50. Yaşadığım bölgede alkol kullanımı	( )	( )	( )	( )	( )
51. Yaşadığım bölgede mala saldırı bir şekilde görülüyor.	( )	( )	( )	( )	( )
52. Yaşadığım bölgede duvar yazısı (graffiti)	( )	( )	( )	( )	( )
53. Yaşadığım bölgede evsiz, yoksul, başıboş insanlar	( )	( )	( )	( )	( )
54. Yaşadığım bölgede fiziksel kavga, saldırı, çatışma olayları	( )	( )	( )	( )	( )
55. Yaşadığım bölgede gece kulüpleri	( )	( )	( )	( )	( )
56. Yaşadığım bölgede kumarhaneler	( )	( )	( )	( )	( )

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılmıyorum ne katılıyorum	Katılıyorum	Hiç katılmıyorum
57. Yaşadığınız bölgenin bir parçası olduğunuzu hissediyor musunuz?	( )	( )	( )	( )	( )
58. Şuan yaşadığım bölgeden memnunuz.	( )	( )	( )	( )	( )
59. Yaşadığım bölgenin güvenliği sağlanıyor.	( )	( )	( )	( )	( )
60. Yaşadığım çevreyi güvenli buluyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
61. Toplum yaşantısının genel olarak kötüye gittiğini düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
62. Acil bir durumda komşularımın bana yardım edeceğine inanıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
63. Yaşadığım çevrede güvenebileceğim insanlar olduğunu biliyorum.	( )	( )	( )	( )	( )

A- HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 08/03/2017

Tez Başlığı: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yaşayan Kadınların Suç Mağduriyeti Korkusu

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 141 sayfalık kısmına ilişkin, 06/03/2017 tarihinde şahsım/tez danışmam tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 9'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay sayfası hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

08/03/17

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Muallâ Köseoğlu

Öğrenci No: N11247981

Anabilim Dalı: Sosyoloji

Programı: Doktora

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. TULİN İSLİ

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
THESIS/DISSERTATION ORIGINALITY REPORT

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TO THE DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

Date: 06/03/2017

Thesis Title / Topic: The Fear of Crime of Women who Live in Turkish Republic of Northern Cyprus

According to the originality report obtained by myself/~~my thesis advisor~~ by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options stated below on 06/03/2017 for the total of 141 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 9 %.

Filtering options applied:

1. Approval section excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

06/03/17

Date and Signature

Name Surname: Muallâ Köseoğlu

Student No: N11247981

Department: Sociology

Program: Ph.D.

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISOR APPROVAL

Prof. Dr. TÖLİN İSLİ
APPROVED.

(Title, Name Surname, Signature)

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

02 Haziran 2016

Sayı : 35853172/ 433-2353

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 30.06.2016 tarih ve 3404 sayılı yazınız.

Enstitünüz Sosyoloji Anabilim Dalı doktora programı öğrencilerinden **Mualla KÖSEOĞLU**'nun **Prof. Dr. Tülin İÇLİ** danışmanlığında hazırladığı "**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Kadınların Suça Maruz Kalma Korkusu**" başlıklı tez çalışması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **26 Temmuz 2016** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Rahime M. NOHUTCU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

M. S. H.